PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DE

DELAVSKA ENOTNOST

17. FEBRUARJA 1968 Št. 7, leto XXVII.

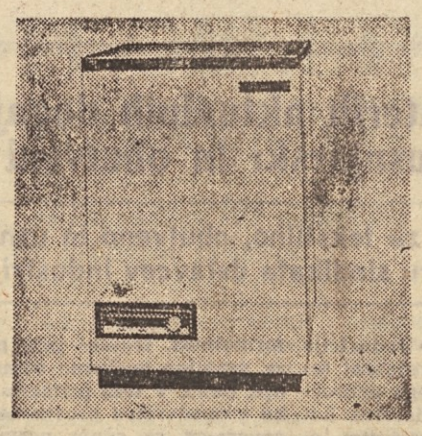

MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?
NE! Temveč v najnovejšem izdelku
LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV
L T H
KONZERVATORJU SGH-110

gorenje

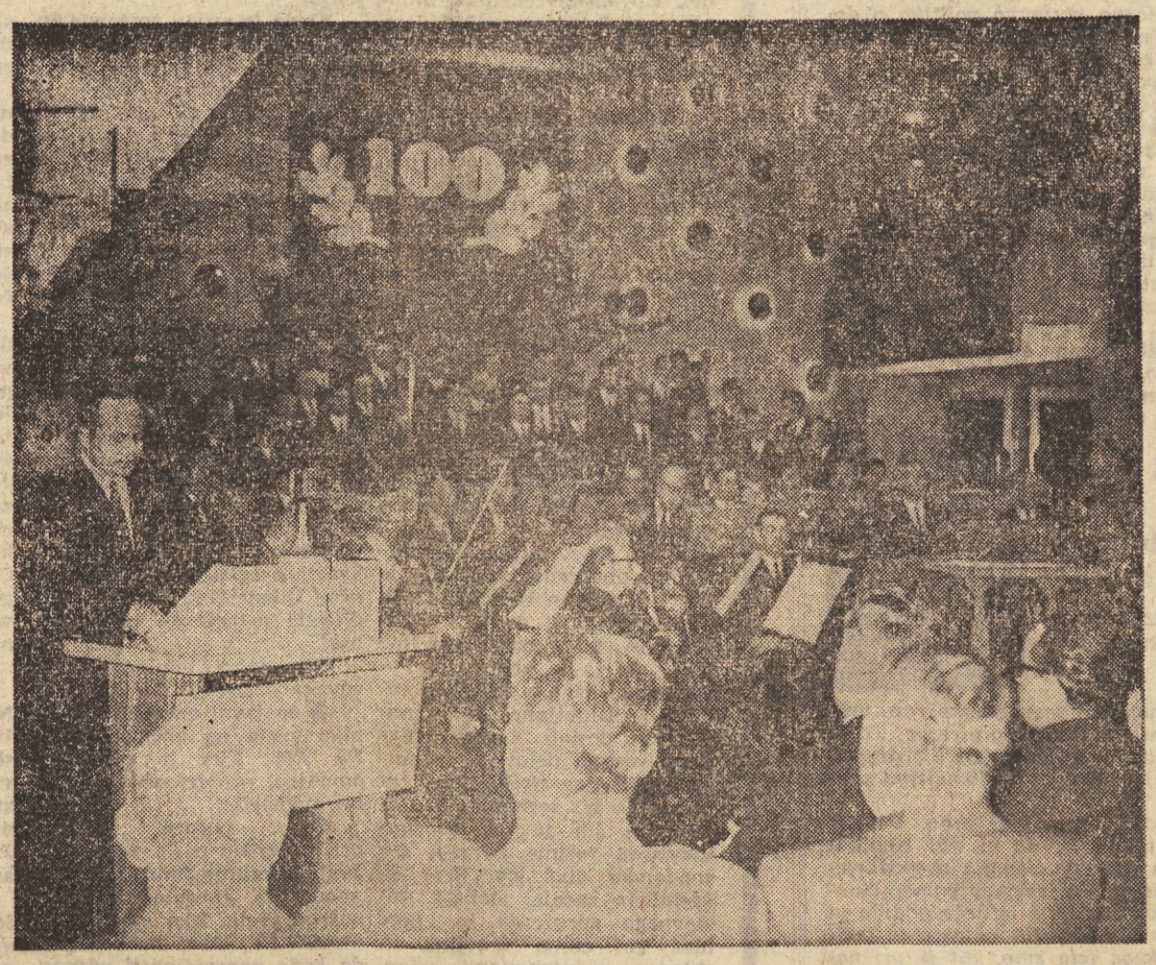

9. februarja je minilo sto let, odkar so se v Ljubljani sestali grafičarji - pomočniki in ustanovili svoje grafično izobraževalno društvo. Ta datum označujemo kot začetek organiziranega delavskega gibanja na Slovenskem.

Ob tej priložnosti so slovenski grafičarji izdali Zbornik, ki je lep prispevek k zgodovini slovenskega delavskega gibanja. V Moderni galeriji v Ljubljani pa so organizirali razstavo »100 let grafične organizacije na Slovenskem«, ki je zelo zanimiva in bogata po razstavljenem zgodovinskem gradivu.

Za zaključek slovesnosti je bila v ljubljanski Festivalni dvorani prireditev, pri kateri so sodelovali ljubljanski sindikalni simfonični orkester, zbor grafičarjev, operni pevec Ladko Korošec in dramski igralec Jože Zupan. Slovesnosti sta se udeležila tudi Lidija Šentjurc in Miha Marinko. Ob pomembnem jubileju je zbranim grafičarjem in gostom spregovoril predsednik RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije Jože Globačnik. Iz njegovega govora objavljamo danes nekaj odlomkov na 3. strani.

Danes:
Pogovori 68

STANE KAVČIČ:

Možnosti za napredek naše družbe so predvsem v usmeritvi na lastne sile

Iz ekspozeja predsednika IS Staneta Kavčiča v republiški skupščini

Predsednik republiškega Izvršnega sveta Stane Kavčič je v ponedeljek imel v skupščini SRS ekspoze o letošnji politiki družbenega in gospodarskega razvoja v Sloveniji. Zaradi omejenosti prostora tega ekspozeja žal ne moremo objaviti v celoti, poskušali pa bomo povzeti vsaj najvažnejše misli tov. Kavčiča.

V uvodu svojega ekspozeja je tov. Kavčič dejal, da je letošnja politika družbenega in gospodarskega razvoja vsekakor nadaljevanje reforme, pri čemer je potrebno stalno in sistematično usklajevanje med tistim, k čemur nas vabijo naše socialistične vizije, in konkretnimi, včasih tudi neprijetnimi praktičnimi ukrepi, ki nam jih nalagajo konkretne razmere in čas, v katerem živimo. Zato predvidevamo, da bomo letos v Sloveniji v primerjavi z lanskim letom povečali realni družbeni proizvod za 5 do 6 %, vlaganje v osnovna sredstva za 7 do 8 %, nominalne osebne dohodke za 8 % in realne za 5 %, izvoz pa za 9 % do 11 %. V naših ocenah — je poudaril tov, Kavčič — prevladujeta realizem in zmernost.

ODNOSI MED FEDERACIJO, REPUBLIKAMI IN OBČINAMI

Pri vsem tem — je nadaljeval tov. Kavčič — smo postavljeni pred dve vrsti nalog: pred naloge, ki so načelno sistemskega značaja, in tiste, ki imajo predvsem praktično-operativni pomen.

Očitno je, da ostanki starega nujno povzročajo različne nesporazume in politične konflikte. V tem trenutku se nam zdi zastran tega izredno pomemben odnos centra do vsega tistega, kar je že nastalo in kar še nastaja na okostju naše samoupravne zgradbe. Veliko družbenih funkcij, pravic in obveznosti je razvoj že prevrgel na republike, zlasti še na razne samoupravne strukture, bodisi da so na republiški ravni ali v raznih drugih celicah družbene reprodukcije.

Nekateri ob vsem tem izražajo strah pred republiškim etatizmom. Taka nevarnost res obstaja, vendar pa so se na ravni republike in tudi znotraj nje že razvile in aktivirale tako močne samoupravne strukture, da se je povsem neupravičeno bati, da bi prevladala republikansko-etatistična smer družbenega razvoja. Pri vsem tem torej ne gre za decentralizacijo etatizma, temveč predvsem za nadaljnji razvoj vseh specifičnih oblik samoupravljanja tudi v nacionalnih okvirih.

Ker izhajajo republike s teh stališč, tudi ni naključje, ampak nujno, da nastajajo nove kvalitete tudi v odnosu do komunalnega sistema kot temeljne celice naše družbene reprodukcije. Morali se bomo začeti pogovarjati o tem, katere družbene naloge je nujno potrebno urediti na ravni republike in federacije in koliko je treba odvzeti sredstev, da bi bile lahko uspešno opravljene, vse drugo pa naj bo stvar sporazuma občanov. Izvršni svet je zato analitično obdeloval tudi ukrepe, ki bi močneje poudarili materialni in s tem tudi družbeni položaj komune in ki bi le-tej dali večji maneverski prostor, večjo samostojnost.

O PEREČIH PROBLEMIH NAŠEGA GOSPODARSTVA

Ko je govoril o perečih problemih našega gospodarstva, se je tov. Kavčič najprej zadržal pri delitvi družbenega proizvoda Slovenije. Čeprav podatki o tej delitvi v lanskem letu ne povzročajo zaskrbljenosti, pa z razmerami na tem področju nismo zadovoljni predvsem zaradi tega, ker podatki odražajo samo povprečje — v tem povprečju pa se skrivajo tako tiste delovne organizacije, ki bi glede na svojo produktivnost lahko bolj povečale osebne zaslužke, kot so jih, kakor tudi tiste, ki so jih povečale bolj, kot bi jih smele. Med dohodek delovne organizacije in obseg osebnih dohodkov moramo postaviti tudi stopnjo akumulacije in zato moramo dobiti potrebna merila. Če tega ne bomo storili, bomo še vedno prisiljeni posegati po administrativnih ukrepih in dopuščati zamrzovanje posameznih dohodkov. Pri takem usmerjanju dohodkov pa se ne bo mogoče povsem izogniti temu, da bodo slabi dobili natanko isto za nagrado, kar bodo dobili dobri kot kazen.

(Nadaljevanje na 7. strani)

— Tovariš direktor, pred delavci sem imel neko specifično mnenje o vas, s katerim pa se trenutno ne strinjam...

KOMU V KORIST?

Letos 7. februarja je objavila »Borba« članek svojega ljubljanskega dopisnika J. Pjevića z naslovom »Oštre zamjerke saveznoj upravi« (na prvi strani) in »Gdje odlazi 13,3 posto društvenog proizvoda« (v nadaljevanju na 5. strani), ki je zaradi zavestne izbire posameznih odlomkov iz izjav družbeno političnih delavcev in časopisnih citatov dobil nacionalistični prizvok in obeležje. S tem je - po odmevih v javnosti sodeč - politično škodil prizadevanjem slovenskega gospodarstva in slovenskega političnega vodstva pri uresničevanju reforme in utrjevanju federacije kot skupnosti enakopravnih narodov. Na osnovi odlomkov in citatov, iztrganih iz aktualnega političnega gradiva, s katerimi podkrepljuje avtor svoje tendenčno vprašanje v članku: »Gdje odlazi 13,3 posto ...«, je namreč mogoče sklepati, da prevladujejo v Sloveniji nekakšni ozki, sebični interesi, ki ne upoštevajo razvojnih potreb drugih, predvsem manj razvitih republik in celo, da so najdoslednejši zagovorniki teh interesov »poslovni Slovenije« in »ljubljanski tisk«.

Ne samo iz gradiva, ki ga je imel dopisnik »Borbe« iz Slovenije ob pisanju svojega članka pri roki — iz celotne aktivnosti gospodarstva in subjektivnih sil v Sloveniji je razvidno, da so se vodstva družbeno političnih organizacij in politično-teritorialnih skupnosti v Sloveniji v boju zoper centralistične in birokratske težnje ves čas, še posebno pa v času reforme, dosledno zavzemala za krepitev samoupravnosti vseh jugoslovanskih narodov ter za njihovo enakopravno soustvarjanje skupnih dogovorov in odločitev na zvezni ravni. Zato je lahko »platforma za urejanje materialno-finančnih odnosov med federacijo in republikami, s katero bo, kot kaže, nastopil izvršni svet« (citirano po J. Pjeviću), lahko samo njihova praktična dejavnost, ne pa tendenčno zbrana serija citatov, ki naj bi dokazali, da si Slovenija prizadeva doseči priviligirano mesto in položaj v okviru skupnosti jugoslovanskih narodov.

Sicer pa zelo dobro osvetljuje metodo oblikovanja in namen avtorjevega javnega vprašanja: »Gdje odlazi...?« razen drugega že sam način uporabe citata iz mojega članka »Slovenska poštevanka«, objavljenega v DE 17. januarja letos, ki skupaj z drugimi citati predstavlja v izkrivljeni podobi tudi moje pisanje o aktualnih gospodarsko-političnih problemih na relaciji zveza — republika. Kdor je članek vsaj površno prebral, je lahko ugotovil, da je v celoti naperjen zoper trdožive etatistično birokratske težnje zvezne uprave

(Nadaljevanje na 7. strani)

AVTORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC ● KOMENTATORJEV STOLPEC

POHIŠTVO
SLOVENIJALES

mercator

VEDNO IN POVSOD

REZERVIRANI STOLPEC

Martin Strgar

predsednik IO sindikalne podružnice Tovarne kovinske galanterije Ljubljana:

● O čem ste zadnji čas največ razpravljali v vaši sindikalni podružnici?

Pred nedavnim smo na seji izvršnega odbora razpravljali o reelekciji direktorja. Ob tem smo skušali oceniti dosedanje rezultate gospodarjenja, ki so nedvomno odraz direktorjevih prizadevanj za dobro gospodarjenje in poslovanje. Sindikat je v prvi vrsti zainteresiran za gospodarno poslovno politiko v delovni organizaciji, saj se v končni posledici morebitno slabo gospodarjenje najprej zgrne na njegove rame.

Ob pregledu štiriletnega gospodarskega razvoja naše delovne organizacije smo lahko zadovoljni, še posebno, ker sovpada minulo obdobje z uvedbo gospodarske reforme in z zaostrenimi splošnimi pogoji gospodarjenja. V tem času smo se namreč preselili iz skrajno neustreznih v novozgrajene tovarniške prostore. Že letos bomo to investicijo v celoti izplačali. Izboljšali smo organizacijo dela in proizvodnjo, saj smo uvedli celo vrsto novih artiklov. Vzporedno s tem smo poskrbeli tudi za prodajo naših izdelkov. Pred dvema, tremi leti so nam kupci odnašali izdelke tako rekoč iz strojev, pozneje so dogodki na Bližnjem vzhodu in v Grčiji zavrli naš izvoz na ta območja in zato smo se morali ozreti po novih tržiščih.

Za letošnje leto smo si naložili mnoge obsežne naloge, ki nam morejo zagotoviti še boljše poslovne uspehe. Direktor je že izročil razdelan poslovni načrt vsem službam in prepričan sem, da bo tudi vztrajal pri uresničitvi nalog.

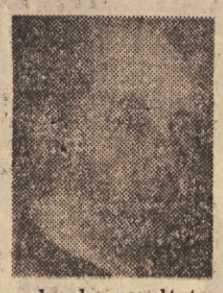

Vladimir Miklavič

predsednik sindikalne podružnice rudnika živega srebra, Idrija:

● Katerim zadevam vaša sindikalna podružnica v zadnjem času predvsem namenja svojo pozornost?

Delam v kolektivu, ki dosega ugodne gospodarske rezultate. Zaradi tega ne doživljamo posebnih notranjih pretresov. To je vzrok, da aktivnost našega sindikata ni tolikšna kot kje drugje, kjer se hočeš nočeš morajo spoprijemati z najrazličnejšimi problemi.

Vemo, da tako, kot delamo zdaj, ni najbolj prav. Vendar mojih besed ne smete razumeti tako, kot da bi naš sindikat popolnoma spal. Ob že omenjenih ugodnih pogojih gospodarjenja namreč našo aktivnost usmerjamo predvsem v pomoč članstvu. Tako naš sindikat vodi vso organizacijo letnega oddiha in rekreacije, blagajno vzajemne pomoči in skrbi za gmotno podporo članstvu. Pred koncem lanskega leta smo, kot je pri nas navada, obiskali naše bolnike. Šestnajstim članom kolektiva pa smo odobrili približno 700.000 S-din denarne pomoči.

Trenutno pa je pri nas aktualno vprašanje, kako bo s prehodom na novi delovni čas. To bi v vsakem primeru veljalo le za manjši del kolektiva — za kakih 150 delavcev. Naše stališče je, da si pred prehodom na novi delavnik moramo ustvariti vsaj najvažnejše pogoje: prevoze na delo, prehrano in otroško varstvo.

Stane Zrimec

predsednik sindikalne podružnice Hotela Turist, Ljubljana:

● Kaj trenutno dela vaša sindikalna organizacija?

Ker smo čakali na zaključni račun, še nismo imeli sestanka našega izvršnega odbora. Zdaj ko je zaključni račun za minulo leto že narejen, se bomo te dni sestali in pregledali, kako smo lani gospodarili. In mislim, da smo kar dobro, saj smo zastavljeni gospodarski načrt prekoračili za 15 %, kar pa zadeva hotelske usluge, pa mislim, da smo prav v minulem letu dosegli višek, saj so bile prenočitvene zmogljivosti zasedene 98 %, kar je že nenormalno. Na prvem letošnjem sestanku izvršnega odbora pa se bomo pogovorili tudi o osebnih dohodkih zaposlenih. Znova bomo zastopali stališče, naj ne bi po posameznih obratih izplačali ob mesecu vedno vseh osebnih dohodkov, marveč le 80 ali 90 % osebne dohodke. Veste, gostinci si moramo vedno ustvariti neko rezervo, za tako imenovane nesezonske mesece, ti pa so pri nas v glavnem jeseni.

O nekaterih aktualnih dogajanjih v tekstilni, usnjarski in obutveni industriji

Stališča sveta za tekstilno, obutveno in usnjarsko industrijo pri republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije

Položaj tekstilne industrije se je v letu 1967 poslabšal tako v okviru celotnega področja industrije in rudarstva kot v primerjavi s poprejšnjim letom. Za primer navajamo nekatere podatke: celotni dohodek slovenske tekstilne industrije za 9 mesecev 1967. leta, če ga primerjamo z enakim obdobjem 1966. leta, je nanjši za 3 %; ostanek dohodka se je zmanjšal za 53 %; zaloge gotovih izdelkov so porasle za 24 %; dolgovi dobaviteljem so se povečali za 68 % itd. Vzroki za take razmere so v pomanjkanju obratnih sredstev, v povečanju stroškov, v uvozu tekstilnih izdelkov široke potrošnje, v zniževanju cen, v povečanem deležu družbene skupnosti in drugje. Tak položaj tekstilne industrije zmanjšuje njene možnosti za modernizacijo, za razvoj in za konkurenčnost na mednarodnem trgu. Omenjeni problematiki se v 1968. letu pridružuje še nepravočasen in neustrezen devizni režim.

Svet za tekstilno, usnjarsko in obutveno industrijo je na III. seji obravnaval tudi »Informacijo v zvezi z režimom uvoza in izvoza za leto 1968«, ki jo je pripravilo Poslovno združenje tekstilne industrije Ljubljana, in jo namerava poslati vsem delavskim svetom delovnih organizacij tekstilne stroke, prav tako pa je bil seznanjen s stališči, ki jih je do izvozno-uvoznega režima zavzela gospodarska zbornica. Svet je ocenil in sprejel stališča Poslovnega združenja in zbornice kot edina pravilna in skladna z intencijami reforme.

Svet meni:

● da pravočasno seznanjanje gospodarstva s pogoji gospodarjenja ni samo zakonska formalnost, temveč prvi pogoj za pravilno poslovno usmerjanje. Samo v tem primeru lahko gospodarstvo prevzame odgovornost za svoje normalno poslovanje in morebitne posledice neuspešnega gospodarjenja;

● da je nujno potrebno dosledno izvajati proglašeni reformni princip enakopravnosti pogojev poslovanja panoge ali grupacije. Če bi bilo iz objektivnih razlogov potrebno od tega odstopiti, kar pa v bistvu ne more nikomur koristiti, gotovo to ne more biti pravica državnih, temveč le samoupravnih organov gospodarstva na različnih ravneh ali skupščinskih organov.

Republiški odbor sindikata industrije in rudarstva SRS je že na II. občnem zboru maja 1967. leta opozoril na možne posledice družbeno nekontroliranega intervencijskega uvoza, predvsem takih artiklov, ki jih v zadostnih količinah, ustrezni kvaliteti in cenah sami proizvajamo. To opozorilo našega občnega zbora so nekateri proglasili za delovanje proti intencijam reforme in ni doseglo ustreznega razumevanja.

Na osnovi teh zaključkov smo se dogovorili:

● za javni nastop predsednika sveta na občnem zboru RS ZSS, kjer je govoril o omenjeni problematiki tekstilne industrije;

● za skupen sestanek predstavnikov poslovnega združenja tekstilne industrije, Gospodarske zbornice SRS in našega sveta, kjer smo se domenili, kaj mora vsak storiti, da bodo nepravilnosti odpravljene in devizni režim za tekstilno industrijo čimprej sprejet;

● seznanili smo odgovorne tovariše centralnih organov sindikatov v Beogradu s problematiko in zahtevami tekstilne industrije; ti bodo skupaj z drugimi predstavniki tekstilne industrije nastopili pred ustreznimi zveznimi organi;

● predsednik našega sveta bo v gospodarskem zboru Zvezne skupščine postavil poslansko vprašanje, zakaj še do danes ni bil sprejet devizni režim za tekstilno industrijo;

● svet predlaga sindikalnim podružnicam tekstilne industrije, da s problematiko seznanijo poslance republiškega in zveznega gospodarskega zbora. Med drugim naj poslance opozorijo, da pri pristojnih zborih zastavijo vprašanje odgovornosti in pravočasnosti dela zveznih organov.

V usnjarski in obutveni industriji se je celotni dohodek v 9 mesecih 1967. leta, če ga primerjamo z enakim obdobjem 1966. leta, povečal za 5 %; terjatve so porasle za 32 %, še močneje pa so porasli dolgovi dobaviteljev — za 52 %; zaloge gotovih izdelkov so porasle za 46 %; ostanek dohodka je manjši za 16 % itd. Opomniti tudi velja, da je gospodarsko razmerje v obutveni industriji znatno ugodnejše kot v usnjarski.

Svet meni:

● da je potrebno ukrep Narodne banke z dne 8. 12. 1967, da se mora reprodukcijski material plačati 3 mesece vnaprej, ublažiti, ker traja že samo dogovarjanje o surovinah — Argentina, Amerika, Japonska — dlje od tega in so angažirana prevelika sredstva;

● negotovost glede pogojev poslovanja usnjarsko-obutvene industrije v prihodnje — predvsem izvoz na vzhodno tržišče — onemogoča delovnim organizacijam načrtno poslovno usmeritev, zato zahtevamo, da se pospeši sklepanje meddržavnih in individualnih pogodb.

IZ RAZGOVORA S FRANCEM GALETOM, PREDSEDNIKOM IDRIJSKIH SINDIKATOV

OD KRATKOROČNIH K DOLGOROČNIM NALOGAM

Na zadnjem občnem zboru idrijskih sindikatov so za novega predsednika izbrali Franca Galeta, ekonomista v rudniku živega srebra. Tako se je tudi naš pomenek z njim odvijal kar na njegovem delovnem mestu v upravi rudnika, kajti tako smo mu odvzeli najmanj časa.

»S čim se predvsem ukvarjajo sindikati v Idriji?« je bilo naše vprašanje.

»Na podlagi sklepov občnega zbora si je vodstvo naših sindikatov že izoblikovalo svoj delovni program, ki pa je trenutno predvsem kratkoročno usmerjen. Tako zaradi tega, ker želimo najprej povedati svoja stališča o vsem tistem, kar trenutno zanima našega delovnega človeka. Hkrati s tem pa bomo ob pobudah, ki jih nedvomno bodo porajale razprave s članstvom, oblikovali tudi našo dolgoročnejšo politiko in v zvezi s tem opredelili tudi konkretne naloge sindikatov v komuni.«

»Od občnega zbora je minilo že nekaj mesecev in v tem času ste gotovo že pobudili nekatere razprave med članstvom o zadevah, za katere menite, da jih trenutno najbolj zanimajo. Če je tako — na katerih področjih so idrijski sindikati predvsem poskušali delovati?«

»Tri zadeve so, o katerih bi želel nekaj več povedati. Ker postaja prehod na novi delovni čas vse bolj aktualen tudi za našo komuno, smo prizadete delavce anketirali, da bi izvedeli za njihova mnenja. Spregovorili smo tudi o selekciji in ob tem določno povedali naša stališča. Slednjič pa pripravljamo nekatere ukrepe, da bi poživili dejavnost občinskih odborov strokovnih sindikatov in komisij občinskega sindikalnega sveta z ene strani, z druge strani pa tudi aktivnost sindikalnih podružnic.«

»Morda bi se pogovorila kar po tem vrstnem redu. Kaj torej v idrijskih sindikatih menite o prehodu na novi delovni čas?«

»Najprej bi povedal, da smo stališča izoblikovali na osnovi rezultatov ankete, ki je zajela tistih 678 delavcev iz 26 delovnih organizacij, ki bi glede na značaj njihovega dela lahko delali po novem, kakor temu pravimo. Nekaj manj kot polovica anketiranih nasploh odklanja novi delovni čas, ker v njem vidi poslabšanje sedanjih delovnih in življenjskih razmer. Pod pogojem, da bi poprej uredili otroško varstvo in prehrano, pa se tretjina anketiranih izreka za novi delavnik.

Ne da bi še naprej našteval, lahko povzamem osnovno ugotovitev, da prizadeti občani ob sedanjih razmerah nasprotujejo uvedbi novega delovnega časa. Ko pa smo o rezultatih ankete razpravljali na občinskem sindikalnem svetu, smo tudi sami ugotovili, da v naši občini še nimamo pogojev za takojšnjo uvedbo novega delavnika. Ker pa menimo, da novi delovni čas vendarle pomeni enega izmed tistih ukrepov, ki naj pripomorejo k večji produktivnosti, sodimo, da moramo podpreti prizadevanja za čimprejšnji prehod na novi delovni čas. Ta prehod je seveda možen samo ob hkratnem razreševanju najnujnejših problemov v otroškem varstvu, družbeni prehrani, trgovini in v prometu z ene strani, sicer pa z ustvarjanjem pogojev za celodnevno bivanje otrok v šoli. Zaradi tega bomo morali vsaj na Črnem vrhu in v Idriji čimprej zgraditi novo šolo, za kar že zbiramo sredstva s samoprispevkom. S temi našimi stališči bomo zdaj seznanili vse delovne organe in politične organizacije v komuni. Razprava v občinski skupščini pa naj bi opredelila konkretne naloge in obveznosti vseh tistih organizacij in dejavnosti, katerih dolžnost je, da organizirano vplivajo na uresničitev prehoda na novi delovni čas.«

»Kaj pa idrijski sindikati menijo o reelekciji?

»O tem ne bi obširneje govoril, ker so naša stališča enaka stališčem vodstva slovenskih sindikatov. Ker bodo vsak čas izdelani zaključni računi za minulo poslovno leto, bi v prizadetih kolektivih ob razpravi o gospodarjenju v lanskem letu lahko zelo konkretno spregovorili tudi o potrebnosti oziroma o umestnosti reelekcije njihovih vodilnih ljudi ne glede na to, ali jim to zakon nalaga ali ne. Takšen je tudi naš napotek vsem sindikalnim podružnicam v komuni.«

»Kako pa nameravate utrditi vlogo občinskih odborov strokovnih sindikatov, komisij pri občinskem sindikalnem svetu in slednjič spodbuditi še aktivnost sindikalnih podružnic?«

»Odkrito rečeno, ne znam natančno odgovoriti na to vprašanje! Vem samo to, da tudi sindikati v naši komuni v minulem obdobju niso dovolj natančno spremljali razvoja samoupravljanja in oblik, v katerih se uveljavlja. To pomeni enega izmed vzrokov, da so se sindikalne podružnice v delovnih organizacijah zelo odmaknile od samoupravnega življenja kolektivov. Drugi, tudi bistvenejši vzrok, je po mojem mnenju v tem, da se še vedno nismo otresli forumskega načina delovanja sindikatov.

Kako naj se iz vsega tega izkopljemo, je vprašanje zase. Upam, da bomo vsaj delni odgovor dobili na bližnjem sestanku s predsedniki sindikalnih podružnic delovnih organizacij naše komune. Mislim namreč na konkretno aktivnost, kajti načelna usmeritev je končno le jasna,« je zaključil razgovor Franc Gale. -mG

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● KOČEVJE:

Med obveznostmi delovnega programa občinskega sindikalnega sveta Kočevje in sindikalnih podružnic je tudi večja skrb za informiranje članstva o vseh dogajanjih, zlasti pa o finančnih rezultatih poslovanja delovnih organizacij. Sindikati bodo morali pri izdelavi perspektivnih programov razvoja posameznih obratov tesneje sodelovati s samoupravnimi organi in strokovnimi službami. Še posebej bodo morali proučevati tudi problematiko zaposlovanja in se zavzemati za čim boljšo kvalifikacijsko strukturo zaposlenih. V zvezi z reelekcijo vodilnih kadrov sodijo na občinskem sindikalnem svetu, naj bi sindikalne podružnice sprožile v delovnih organizacijah splošno razpravo o dosedanjem gospodarjenju, poslovnosti, razvojnih programih in o vseh drugih vprašanjih, ki so pomembna za oceno dosedanjega dela. Po dosedanjih podatkih zadene reelekcija na območju kočevske občine kar 19 delovnih organizacij.

V. D.

● MURSKA SOBOTA:

Ko so člani medobčinskega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije za Pomurje obravnavali program dela medobčinskega odbora, so dali predhost analizam, ki jih bodo pripravili v letu 1968 o gospodarjenju v kmetijskih delovnih organizacijah v živilsko predelovalni industriji, o družbenem standardu zaposlenih delavcev, o delitvi čistega dohodka na osebne dohodke in sklade v primerjavi z drugimi panogami gospodarstva in tudi temu, kako v delovnih organizacijah, ki jih zajema medobčinski odbor sindikata, izpolnjujejo samoupravne akte.

A. H.

● ŠKOFJA LOKA:

Seminar za prosvetne delavce škofjeloške občine, ki ga je v letošnjih zimskih počitnicah organiziral občinski odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti v Škofji Loki, je dobro uspel. Na seminarju je bilo 80 prosvetnih delavcev, kar predstavlja 50 odstotkov zaposlenih v tej dejavnosti v občini Škofja Loka. Udeleženci seminarja so obravnavali vprašanja gospodarstva v občini in še posebej ob tem nujni razvoj šolstva, vprašanje zaposlovanja mladine in tudi več strokovno pedagoških tem.

-ko

● SLOVENSKE KONJICE:

V delovnem programu občinskega sindikalnega sveta Slovenske Konjice je dan velik poudarek občasnim posvetovanjem in seminarjem za delavce, ki delajo v odborih sindikalnih podružnic. Seminarje bodo tako kot prejšnja leta priredili v Slovenskih Konjicah, v Vitanju in v Zrečak, se pravi v krajih, kjer so tudi najbolj številčne sindikalne podružnice konjiške komune. Za tako obliko medsebojnega sodelovanja so se odločili predvsem zato, ker menijo, da bi na skupnih posvetovanjih za celotno občino težko podrobneje in konkretneje obravnavali določene probleme. Tako pa bodo na področnih posvetovanjih lažje razpravljali o konkretnih vprašanjih določenega kraja ali celo delovne organizacije. Za vse te in podobne izobraževalne oblike — med drugimi tudi za sindikalno šolo — je občinski sindikalni svet v svojem proračunu zagotovil tudi potrebna sredstva.

V. L.

Priprave na konferenco samoupravljavcev

Centralni odbor sindikata delavcev prometa in zvez Jugoslavije je na osnovi delovnega programa predvidel, da bo v letošnjem letu ena najpomembnejših nalog organizacija konferenc samoupravljavcev v nekaterih panogah. Tako naj bi bile letos sklicane tri konference samoupravljavcev:

- **konferenca samoupravljavcev v PTT službi**
- **konferenca samoupravljavcev v železniško transportnih podjetjih in**
- **konferenca samoupravljavcev v pomorskem gospodarstvu — to je za samoupravljavce v pomorstvu, v pristaniščih in v pretovornih organizacijah**

Po sprejetem programu dela naj bi bila najprej konferenca samoupravljavcev v PTT službi, in sicer ob koncu prvega polletja, v drugi polovici leta pa naj bi se zvrstili obe drugi konferenci. Priprave na te konference pa tako organizacijsko kot vsebinsko usklajujejo samoupravni organi skupnosti JPTT in skupnosti JŽ ter Poslovnega združenja za pomorski promet in Centralni odbor tega strokovnega sindikata.

Naše bralce bomo sproti obveščali o poteku priprav na konference samoupravljavcev v teh panogah in kasneje tudi o stališčih, ki jih bodo sprejeli predstavniki delovnih organizacij na tem svojem dogovoru.

nn

OB STOTI OBLETNICI GRAFIČNE ORGANIZACIJE

Iz govora Jožeta Globačnika, predsednika RO sindikata industrije in rudarstva, na jubilejni proslavi

...Za začetek organiziranega usposabljanja delavskega razreda na Slovenskem lahko označimo čas pred sto leti, ko so ljubljanski grafičarji spoznali, da jim je potrebna lastna organizacija, če hočejo biti uspešni v boju proti izkoriščanju in v boju za spreminjanje družbeno-ekonomskih odnosov. Zgodovinskega pomena ustanovitve prvega delavskega izobraževalnega društva ne more zmanjšati dejstvo, da je v začetku imelo pečat strokovne cehovske organizacije, za katero sta bili značilni solidarnost in čvrstost organizacije navznoter, poleg tega pa odpornost navzven. Člani društva so bili samo grafičarji — pomočniki. Po vzoru grafičarjev v Ljubljani so še isto leto ustanovili v Trstu delavsko prosvetno društvo »Čbela«. Leto dni kasneje — 1869 — so ustanovili v Ljubljani društvo »Slovenska lipa«, podobna društva pa so kmalu nastala tudi v Mariboru, v Celju, v Beljaku, v Prevaljah in drugod. Člani društva tiskarjev so se na ustanovnem sestanku in tudi pozneje večkrat izrekli v prvi vrsti za dejavnost na strokovnem področju in za razreševanje socialnih vprašanj svojih članov, kar je formalno pomenilo nepolitično dejavnost. Celotna aktivnost društva od ustanovnega zbora dalje pa vendar dokazuje, da društvo ni ostalo in tudi ni moglo ostati izven tokov tekočih političnih razmer in dogajanj. Iz govora ustanovitelja društva Karla Rheina je razvidno, da so že na ustanovnem zboru načeli za takratni čas pereča politična vprašanja. Zbor se v svoji razpravi ni omejil le na ozka strokovno-grafična vprašanja, marveč so ob tej priložnosti našle vidno mesto politične zahteve, kot na primer:

- zahteva, da poleg plemstva in meščanstva tudi delavci dobijo pravico voliti svoje člane v predstavniške organe;
- zahteva po izobrazbi delavca, ki bo tako laže in hitreje spoznal svoj družbeni položaj in svoje zgodovinsko poslanstvo;
- zahteva po organiziranosti vseh delavcev in spoznanje, da delavec ne more doseči svojih pravic sam in ne da bi bil organiziran v svoji enotni organizaciji, in končno
- zahteve po izboljšanju materialnega položaja delavcev, ki ustvarjajo družbeno bogastvo.

Omenjene ideje, izrečene na ustanovnem zboru, razkrivajo, da so se tiskarji v svojem družbenem delovanju zavzeli za razreševanje pomembnih političnih zadev. Še pomembnejše kot to pa je dejstvo, da so tiskarji na organiziranem sestanku verjetno prvič v zgodovini naše dežele načeli politična vprašanja, ki naj bi ostala po mnenju uradnih predstavnikov družbe, trajna pristojnost in monopol priviligiranih slojev. S tem je bil led prebit tudi na Slovenskem. Število organiziranih slovenskih delavcev, ki so v prihodnjih desetletjih vse do leta 1945 za ceno številnih žrtev in zmot krhali »nedotakljivo« kapitalistično lastnino in monopol odločanja buržoazije, se je odslej nenehno večalo in dobivalo na svoji moči. Obdobje pomembnejših uspehov delavskega gibanja pa se začne z ustanovitvijo KPJ in še posebej v času njene notranje konsolidacije s tovarišem Titom na čelu. Po številu udeležencev skromen ustanovni občni zbor izobraževalnega društva tiskarjev, ki mu je 9. februarja 1968. leta z začetkom ob 5. uri popoldne v risalnici Višje realke v Ljubljani prisostvovalo 32 tiskarjev, štejemo glede na pomen in vsebino za začetek organiziranega delavskega gibanja na Slovenskem...

...Vodstvo društva grafičarjev je že od vsega začetka čutilo potrebo po povezovanju z drugimi delovnimi organizacijami. Večkratne zahteve po povezovanju deželnih organizacij je avstroogrska vlada vse do leta 1894 vztrajno zavračala, kar samo kaže, da ji je bila enotna organizacija grafičarjev prav tako trn v peti, kot so ji bile vse druge delavske organizacije. Po nastanku države SHS je bil leta 1920 v Zagrebu ustanovni kongres delavcev grafične industrije. Politični uspeh je bil tedaj dosežen z odporom proti centralistični organizaciji, kar je imelo za posledico večjo samostojnost podružnic v večjih mestih.

Pomembne uspehe je v obdobju socialistične revolucije dosegla organizacija grafičnih delavcev na področju uveljavljanja ekonomskih pravic in izboljšanja socialnega položaja svojih članov. V ta namen so grafičarji organizirali blagajne bolniških podpor, posebne blagajne za brezposelne, podpore vdovam in sirotam. To je še prav posebej pomembno, če upoštevamo, da je bilo šele leta 1888 uveljavljeno zdravstveno zavarovanje in leta 1937 pokojninsko zavarovanje pri 70. letih starosti. Podatek, da je bilo v letih 1931 do 1936 kar 32 % brezposelnih grafičarjev, razkriva pomembnost te pomoči za brezposelne.

Sredstva za izobraževanje svojih članov so v višini ene četrtine — ene tretjine svojih dohodkov nalagali v posebnem skladu; po tem naj bi se zgledovale naše organizacije tudi v današnjem času.

Zaradi mezdnih sporov so grafičarji prvič stavkali, in sicer sedem tednov v letu 1919 in nato ponovno v letu 1937, ko je stavka zajela 17 tiskarn v Sloveniji.

Sindikat grafičnih delavcev je bil v letu 1924 organizator grafične strokovne šole in jo je krajši čas upravljal skupno z delodajalci. Delavci grafične industrije so dali leta 1960 tudi pobudo za ustanovitev Grafičnega šolskega centra...

...V letih fašistične okupacije se je organizacija grafičarjev pod vplivom ožjega kroga članov vključila v Pokrajinsko zbornico, ki je bila pod neposrednim nadzorstvom okupatorjevega komisarja. To se je zgodilo proti volji večine članov, ki so bili v tem času že množično vključeni v boj proti okupatorju in so z delom v ilegalnih tiskarnah prispevali k zmagi narodnoosvobodilne vojne. Ustanovni zbor Pokrajinskega sindikata je bil aprila 1942. leta). Naj so nosilci sodelovanja organizacije grafičarjev z okupatorjem svoje dejanje še tako opravičevali s »humanitarnimi« razlogi, ostane resnica, da je bila to izdaja interesov članov in slovenskega naroda. Svoj nedvoumni »ne« k temu sramotnemu dejanju je izreklo 50 v narodnoosvobodilni vojni padlih tovarišev — grafičarjev in veliko število grafičarjev, ki so vojno preživeli kot borci narodnoosvobodilne vojske, med njimi 11 nosilcev Partizanske spomenice in narodni heroj Jože Moškrič...

...Za svoj čas napredne zahteve ustanovnega zbora izobraževalnega društva tiskarjev so bile v letih narodnoosvobodilnega boja daleč presežene in so uresničene v socialistični revoluciji. Danes grafičarji uspešno koristijo svoje dragocene izkušnje in tradicijo iz organiziranega dela v preteklosti in zato na samoupravnih osnovah uspešno urejajo bistvena vprašanja gospodarjenja in medsebojnih odnosov v delovnih kolektivih. Do tradicionalnega v organizaciji, ki se je v novih razmerah preživelo, grafičarji niso bili nikoli sentimentalni in so skrbno negovali le vse tisto, kar lahko prispeva k oblikovanju svobodnega proizvajalca...

COLIBRI ZA DENAR

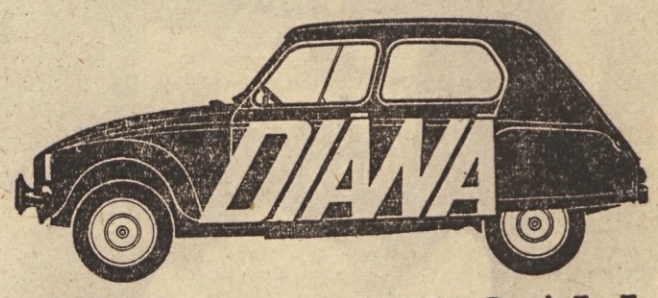

DIANA ZASTONJ

Bi imeli tudi vi radi avto?

Nov, sodoben, ekonomičen in vzdržljiv avto? Morda novi Citroënov avtomobil DIANA?

Nič lažjega kot to!

Sodelujte v Tomosovem nagradnem natečaju »DIANA ZASTONJ!«

Pozanimajte se za pogoje tega natečaja v katerikoli trgovini v Jugoslaviji, kjer prodajajo Tomosove izdelke! Ne pozabite: prav vsak udeleženec nagradnega natečaja ima enake možnosti, da dobi DIANO zastonj!

Pogumno torej v lov na srečo!

In obilo sreče pri tem!

TOVARNA MOTORNIH VOZIL TOMOS KOPER

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA — KB LJUBLJANA

NAGRADNO ŽREBANJE

Kreditna banka in hranilnica Ljubljana je za svoje XVI. nagradno žrebanje namenila

100 NAGRAD

PRVA NAGRADA JE OSEBNI AVTO OPEL OLYMPIA — 68

Nadaljnje nagrade:

1 osebni avto AMI 6 — BREAK
2 nagradi — kmetijska mehanizacija — po izbiri v vrednosti 5000 N-din
10 pralnih strojev CANDY — 75
6 hladilnikov HIMO KT 130
10 garnitur za terase in vrtove tipa BAROK
20 radioaparatov z gramofonom »RUBIN d«
30 koles PONY
20 ročnih ur HELVETIA

SPLOŠNI POGOJI RAZPISA

V redna štirimesečna nagradna žrebanja Kreditne banke in hranilnice Ljubljana so vključeni vsi vlagatelji. Pri žrebanju pridejo v poštev vsi vlagatelji vezanih hranilnih vlog in lastniki vezanih deviznih računov, kakor tudi stanovanjski in kmetijski varčevalci, ki že imajo ali bodo imeli do 30. aprila 1968 vloženih najmanj 2000 N-dinarjev z odpovednim rokom nad eno leto in ki varčujejo pri poslovnih enotah naše banke, pri hranilnih blagajnah delovnih organizacij in poštah, ki poslovno sodelujejo z našo banko.

Za vsakih 2000 N-din ena žrebna številka.

Žrebanje bo v mesecu maju 1968, številke izžrebanih hranilnih knjižic bodo objavljene v dnevnih časopisih in po radiu. Pravica vlagatelja do nagrade preneha tri mesece po objavi izida nagradnega žrebanja.

PODROBNEJŠE BREZPLAČNE INFORMACIJE LAHKO DOBITE PRI VSEH POŠTAH V SLOVENIJI, HRANILNIH BLAGAJNAH PRI DELOVNIH ORGANIZACIJAH IN PRI POSLOVNIH ENOTAH KREDITNE BANKE IN HRANILNICE LJUBLJANA:

Osrednja poslovna enota Ljubljana Šubičeva 2

in podružnicah:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA, BEOGRAD, DOMŽALE, KAMNIK, KOČEVJE, TRBOVLJE

ter ekspoziturah:

v Ljubljani: BEŽIGRAD, Titova 55 — MOSTE, Proletarska 1 — STARA LJUBLJANA, Mestni trg 16 — ŠIŠKA, Celovška 99 in VIČ, Tržaška 36

izven Ljubljane: ČRNOMELJ, GROSUPLJE, HRASTNIK, LITIJA, LOGATEC, MEDVODE, RAKEK, RIBNICA, VRHNIKA, ZAGORJE

ZAUPAJTE SVOJE PRIHRANKE POSLOVNIM ENOTAM KREDITNE BANKE IN HRANILNICE LJUBLJANA. VAŠE ZAUPANJE NAGRAJUJEMO Z LEPIMI NAGRADAMI PRI NAGRADNIH ŽREBANJIH IN Z NAJVIŠJIMI OBRESTNIMI MERAMI, IN SICER:

	hranilne vloge	devizne račune
navadne vloge in devizne račune		6,25 % — od tega
	6,25 %	4 % v devizah
vezane vloge in devizne račune z odpovednim rokom nad 1 leto	7 %	7 % — od tega 6 % v devizah
vezane vloge in devizne račune z odpovednim rokom nad 2 leti	8 %	8 % — od tega 6 % v devizah

ODLOČITE SE TUDI VI ZA VARČEVANJE PRI KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA

je začela s prodajo svojih ekskluzivnih pomladanskih modelov — plaščev modnih barv v omejenem številu

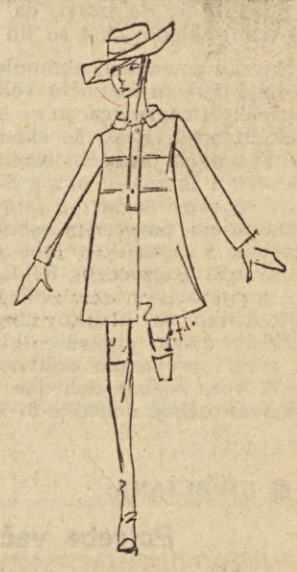

modna hiša

prodajni servis

Ljubljana—Maribor—Osijek

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Delal sem v podjetju nekaj več kot tri mesece s polnim delovnim časom, vendar mi po prenehanju dela ta delovna doba ni bila vpisana v mojo delovno knjižico, ker je bila med menoj in podjetjem sklenjena le pismena pogodba o opravljanju dela in je nato podjetje zagovarjalo stališče, da to ne predstavlja rednega delovnega razmerja in me tudi zato ni prijavilo pri pristojnem zavodu za komunalno zavarovanje.

Ali lahko upravičeno uveljavljam delovno razmerje za čas treh mesecev, kolikor sem delal, in vpis te delovne dobe v svojo delovno knjižico preko sodišča, ker je od prenehanja dela že minilo več kot pol leta? — L. M. — Maribor

Očitno je podjetje v vašem primeru izigralo določila temeljnega zakona o delovnih razmerjih in je štelo vaše delovno razmerje za civilno pravno razmerje, namesto za redno delovno razmerje, s čimer pa je prihranilo pri plačevanju prispevkov iz vašega delovnega razmerja. Ker ste dejansko opravljali delo v polnem delovnem času, ste zato upravičeni do priznanja te delovne dobe v vašo delovno knjižico, vendar morate ta svoj zahtevek uveljaviti po upravni poti in ne pred pristojnim sodiščem splošne pristojnosti.

A. POLJANŠEK

● VPRAŠANJE:

Sem študentka 8. semestra filozofske fakultete: 15. I. 1968 sem absolvirala na tej fakulteti. Šola mi je ponudila zaposlitev za določen čas zaradi nadomeščanja profesorice, ki je odšla na porodniški dopust. Poučevala bi 12 ur tedensko, to je več kot znaša polovična učna (in tudi delovna) obveznost. Zanima me, ali so kakšni zadržki, ki bi mi onemogočili takšno zaposlitev? — Z. P. — Škofja Loka

V razmerah, ki ste jih opisali, imate pravico, da se zaposlite in delate poln ali polovico polnega delovnega časa.

Iz takšnega dela imate po 42 čl. temeljnega zakona o delovnih razmerjih vse zakonite pravice po delu in iz dela v delovni organizaciji. Obseg teh pravic, ki jih uveljavljate glede na dolžino delovnega časa oziroma na delovni prispevek, je odvisen od dolžine delovnega časa in doseženih delovnih uspehov (merila pa določa splošni akt — statut ali pravilnik delovne organizacije).

Na podlagi takšnega delovnega razmerja za določen čas lahko zahtevate od Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, da vam izda odločbo, s katero vam prizna status zavarovane osebe.

Tudi polovični delovni čas se šteje v pokojninsko dobo, kakor to določa 127. čl. temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju.

J. TRAJCEV

● VPRAŠANJE:

Ali pripada delavcu za delo na dan državnega praznika nadomestilo osebnega dohodka, če je izpolnil 184 delovnih ur in je bil na dan državnega praznika prost? — Delavci HE Vuzenica

Delavec ima pravico do počitka ob državnih praznikih. Pri odmerjanju njegovega deleža v delitvi sredstev za osebne dohodke se ti dnevi štejejo, kot da bi delal.

Tako določa 74. člen temeljnega zakona o delovnih razmerjih. Ne more biti dvoma, da veljajo ti predpisi za vse zaposlene delavce, saj bi v nasprotnem primeru vi — v primerjavi z drugimi delavci v vašem podjetju ali izven njega — bili prikrajšani in neenako obravnavani.

J. TRAJČEV

KUPON za pravno posvetovalnico DE

Novomeščani, bolje rečeno prebivalci naselja Mestne njive, so pred kratkim dobili prepotrebno trgovino z živili. Njihovi dolgoletni želji je ustreglo podjetje »Mesarija«, ki je za preureditev prodajalne vložilo okoli 32 milijonov S-dinarjev. V tem lokalu lahko dobijo potrošniki vse vrste mesnih izdelkov in nekaj špecerijskega blaga. V drugem delu lokala, ki je predeljen s steklom, pa je okusno in moderno opremljena restavracija — Milovan Dimitrić

DOPISNIKI POROČAJO

● **PTUJ:**

Posluh za strokovno usposobljenost

V Strojnih delavnicah v Ptuju posvečajo veliko pozornost strokovni usposobljenosti zaposlenih. Lani so v ta namen dali nekaj nad 6 milijonov S-dinarjev. Od 320 zaposlenih so skoraj že vsi obiskovali razne tečaje in seminarje, mnogi tudi izven matičnega podjetja. Tečaje o varnosti pri delu so npr. obiskovali vsi tisti, ki morajo poznati te predpise in ki so neposredno odgovorni za varno delo. Šestindvajsetim članom kolektiva, ki izredno študirajo na srednjih in višjih šolah, podjetje plačuje stroške šolanja, pa tudi sicer jim nudi razne ugodnosti, da bi čim laže doštudirali.

F. H.

● **LITIJA:**

Manj skladov kot lani

Celotni dohodek litijskega gospodarstva je za 3 % večji od doseženega v letu 1966; količinski obseg proizvodnje je sicer na isti ravni, pač pa se je vrednost proizvodnje povečala za 12 %, in to na račun izboljševanja kvalitete in večje izbire proizvodov. Na sorazmerno majhen porast celotnega dohodka vplivajo občutno narasle terjatve do kupcev, saj so le-ti dolgovali litijskemu gospodarstvu ob koncu leta 1967 že okrog 30 milijonov novih dinarjev.

Slabše je bilo z gibanjem produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti. Porabljena sredstva so se bolj povečala kot celotni dohodek, zaradi česar se je občutno zmanjšal neto produkt v celotnem dohodku, in to skoraj za tretjino, prav tako pa se je zmanjšal tudi dohodek, in sicer v primerjavi z letom 1966 za blizu 15 %. Se pravi, da bodo delovne organizacije ustvarile manj skladov, kot so jih leto dni prej.

Navzlic zmanjšanj akumulativnosti so v delovnih organizacijah na litijskem območju večali osebne dohodke, kar kaže, da pravilniki o nagrajevanju ne upoštevajo v zadostni meri gibanja produktivnosti, zlasti še ekonomičnost in rentabilnost poslovanja. Povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu je znašal okrog 820 novih dinarjev, kar je za desetino več v primerjavi z letom 1966. V delovnih organizacijah utemeljujejo povečanje osebnih dohodkov s tem, da je bila potrebna v preteklem letu znatno večja intenziteta dela pri zahtevnejši proizvodnji. Kljub vsemu bo ostalo za sklade delovnih organizacij v letu 1967 le okrog 9,800.000 novih dinarjev, medtem ko je litijsko gospodarstvo ustvarilo v letu 1966 13,200.000 novih dinarjev skladov. Razumljivo je, da se bo v tej zvezi spremenilo delitveno razmerje dohodka, saj ga bo šlo 72 % za osebne dohodke in 28 % za sklade, v letu 1966 pa je šlo za osebne dohodke 67 % dohodka, za sklade pa 33 %.

— vš —

● **LJUBLJANA:**

Potrebe večje kot možnosti

V pripravah na bližnjo skupščino Vodne skupnosti Ljubljanica-Sava so se predstavniki te organizacije razgovarjali pred dnevi s predstavniki občinskih skupščin in delovnih organizacij Ljubljane, Kamnika, Domžal, Vrhnike, Logatca, Cerknice, Ribnice in Kočevja. Ob tej priložnosti so jih seznanili z deli, ki so bila izvršena minulo leto in s predvidenimi deli, ki naj bi jih v letošnjem letu izvedli v posameznih krajih. Podrobne razprave o tem, kaj bi bilo v posameznih občinah potrebno, so pokazale, da so sredstva te skupnosti za vse potrebe veliko preskromne. Zato so ob tej priložnosti predstavniki delovnih organizacij, zlasti v tistih občinah, kjer so pereče vodno gospodarske razmere, kritično ocenili plačevanje obveznosti do republiškega vodnega sklada. Menili so tudi, da so obremenitve nepravično porazdeljene, predvsem pa so poudarili, da tisti, ki prispevajo v sklad, nimajo vpliva na to, kako se ta sredstva uporabljajo. Zato so se domala na vseh razgovorih zavzeli za to, da bi se ta sredstva bolj pravično delila, sklad pa bi moral dajati podroben obračun, kje so bila sredstva uporabljena.

V. D.

● **KIDRIČEVO:**

Individualna gradnja

Čeprav je tovarna glinice in aluminija v Kidričevem za stanovanja svojih delavcev v minulih letih vložila več milijonov dinarjev, stanovanj še vedno primanjkuje. V kolektivu so se zato odločili, da bodo pomagali tudi tistim delavcem, ki si gradijo lastna stanovanja. Zato so samoupravni organi v podjetju naročili strokovnim službam, komisiji za skupno potrošnjo in družbeni standard in sindikatu, da pripravijo osnutek pravilnika o kreditiranju izgradnje, nakupa in adaptacije stanovanj. Osnutek pravilnika, ki obsega 20 členov, je sedaj pripravljen in ga bodo dali v razpravo. Med drugim osnutek predvideva, da bi dajali posojila za gradnjo, nakup in adaptacijo stanovanj od 5000 N din do 50.000 N din za dobo največ dvajsetih let. Posojila za gradnjo in nakup novih stanovanjskih hiš bi dajali le v gradbenih okoliših, ki niso oddaljeni več kot 8 kilometrov od Kidričevega, medtem ko bi delavci dobili posojila za adaptacije tudi izven tega območja. V osnutku pravilnika so določeni še razpisni pogoji ter kdo ima prednost pri dodelitvi takih posojil. V kolektivu je za tak način kreditiranja veliko zanimanje in verjetno se bodo mnogi odločili ter zgradili svoja stanovanja.

M. F.

SVETI OBČINSKIH SKUPŠČIN SE VSE BOLJ UVELJAVLJA.

RAZVESELJIVA UGOTOVITEV

V zadnjem času je mogoče v zasavskih revirjih ugotavljati, da se krepita ugled in vloga svetov občinskih skupščin. Občinske skupščine zadnja leta prenašajo vedno več pristojnosti v odločanje svetom, kolikor je to seveda mogoče v zvezi z veljavnimi zakonskimi določili, se pravi, da se delovno področje svetov znatno širi, s tem pa seveda tudi odgovornost pri sprejemanju posameznih konkretnih odločitev.

Občinska skupščina Trbovlje, na primer, skuša dosledno uveljaviti načelo, da ne bo obravnavala na sejah nobene zadeve, o kateri ne bi predhodno razpravljal pristojni svet in predlagal ustrezno rešitev. Z dnevnega reda sej je doslej že »šlo« nekaj zadev, pač zategadelj, ker o njih ni predhodno razpravljal ustrezni svet občinske skupščine. Tudi kot poročevalci o posameznih zadevah, ki jih obravnavajo občinske skupščine, se skorajda že dosledno pojavljajo predsedniki ali člani svetov.

Čeprav delo svetov še ni v celoti najbolje organizirano, pripombe so največkrat zategadelj, ker članom svetov predhodno ne pošljejo gradiva za vsa obravnavana vprašanja, pa se vseeno uveljavljajo. Oblikujejo in sprejemajo stališča, ki so po njihovem mnenju najboljša oziroma najbolj sprejemljiva, zato ni naključje, da stališča nekaterih svetov niso bila enaka stališčem upravnih organov, pa tudi odločitve odbornikov so že bile drugačne od predlogov svetov. Vedeti je namreč treba, da sestavljajo svete občinskih skupščin v dokajšnji meri tudi predstavniki tistih dejavnosti, ki sodijo v delovno področje svetov, in ki skušajo izoblikovati včasih take rešitve, ki bi bile ugodnejše za delovne organizacije z njihovega področja. Dogodilo pa se je tudi že, da so bili predlogi svetov v nasprotju s predlogi predsedstev občinskih skupščin, čeprav je seveda ob tem vprašljivo, če sploh lahko nastopajo predsedstva kot predlagatelji posameznih predlogov. In še na nekaj gre opozoriti: člani svetov se vse bolj zavedajo odgovornosti, ki jo imajo; zato se je, na primer, v Trbovljah v zadnjem času dogodilo, da člani enega od svetov niso hoteli izoblikovati predloga sklepa o obravnavanem vprašanju in ga predložiti v obravnavo občinski skupščini. Vprašanje je, kaj je vplivalo na takšno odločitev, verjetno tudi odgovornost, ki bi jo svet sprejel s takšno ali drugačno odločitvijo. To je seveda ena od senčnih strani v delu svetov občinskih skupščin, ki pa je ne gre posploševati ali pa na tej osnovi slabo oceniti dela svetov.

Sveti občinskih skupščin se v zasavskih revirjih dejansko čedalje bolj uveljavljajo; v vedno večji meri postajajo sooblikovalec politike občinske skupščine. To pa je prav gotovo pomemben napredek, ki je bil dosežen v zadnjem času v delu občinskih skupščin na tem območju, posebej še, če upoštevamo, da se je s tem močno razširil krog tistih občanov, ki soodločajo ali odločajo o vprašanjih, pomembnih za vse občane oziroma za celotno življenje v občini.

-vš-

ZIMA SE POSLAVLJ, ZATO V HRASTNIKU RAZMIŠLJAJO, KAJ VSE JIM KAŽE STORITI

V PRIPRAVAH NA LETOVANJE DELAVCEV

Upravni odbor počitniške skupnosti pri sindikalnem svetu bo imel pred začetkom poletnega letovanja svojih članov polne roke dela. V Vrsarju, kjer so si lani uredili weekend naselje, bo kazalo urediti dovozne poti, prepleskati hišice, urediti igrišča za otroke, plažo in kup manjših, a vendar neodložljivih zadev.

Sicer pa so nekateri, čeprav redki hrastniški proizvajalci preživeli vsaj nekaj dni zimskih počitnic. Steklarski kolektiv ima namreč v Bohinju svoj dom, ki zmore sprejeti do 25 gostov. Žal, se steklarji te priložnosti zelo omejeno poslužujejo. Še najbolj so letos prišli na svoj račun mladi proizvajalci, ki so marsikatero soboto odrinili v Bohinj in preživeli lep dan na snegu in smučanju. Teden dni so bile v tem domu nekatere športnice hrastniške Steklarne, ki jim je kolektiv omogočil nujno potrebne vaje za pripravo na bližnja tekmovanja. Sindikalna organizacija hrastniške Steklarne ne nudi samo svojim članom možnosti zimskega dopusta v Bohinju, pač pa je letos te možnosti razširila na druge kolektive v občini. Vendar brez večjega odziva. Zimski dopust si med hrastniškimi delovnimi ljudmi ni pridobil domovinske pravice, čeprav nenehno poudarjamo, kolikšnega pomena je zimska rekreacija. Seveda je posredi denar, stroški za zimsko opremo in podobno.

Zima se poslavlja, to pa navaja upravni odbor sindikalne počitniške skupnosti na začetek pospešenega dela za pripravo poletnega letovanja. Na predlog občinskega sindikalnega sveta bo upravni odbor med drugim letošnjo pomlad proučil možnosti pocenitve letovanja v počitniškem naselju v Vrsarju. Sindikalni svet je namreč voljan prispevati nekaj denarja za vse tiste proizvajalce, katerih osebni dohodki niso tolikšni, da bi si utegnili privoščiti desetdnevne počitnice s svojimi družinami.

Razen tega namerava upravni odbor storiti vse, da bi letos le uveljavili staro zamisel: začeti z letovanjem konec maja, ne pa sredi ali celo konec junija. Za vse tiste, ki bi se odločili za dopust v maju ali začetku junija, pripravljajo znaten popust in seve tudi za tiste, ki raje letujejo po avgustu.

Prav tako neodložljiva naloga bo resno proučiti možnosti zamenjave letovanj. V poštev pride sindikat rudarjev, ki ima svoj dom na Rabu in drugod. Te možnosti kaže letos dejansko približati ljudem, ki neradi večkrat zapored prežive del svojega dopusta na enem in istem kraju. Prvenstvena dolžnost pa bo najkasneje do maja urediti počitniško naselje. Pri tem računa upravni odbor na pomoč in sodelovanje delovnih organizacij. Računajo, da bi z malo denarja in prostovoljnim delom utegnili dejansko urediti počitniško naselje tako, kot so si to zamislili lani, pa jih je prehitela sezona.

-m-

Zavod za požarno varnost v Novem mestu je odprl nov servis za vozila tovarne Pretis in NSU. To je edini servis te vrste na Dolenjskem in tretji v Sloveniji. Po takem obratu so vozniki že dlje časa povpraševali, saj je bilo treba za vsako malenkost voziti vozila v popravilo v Ljubljano. V servisu imajo sedaj tudi vse rezervne dele, s katerimi jih redno oskrbuje tovarna Pretis NSU iz Sarajeva. V to tovarno pa so poslali na specializacijo tudi pet svojih mehanikov, tako da bodo poslej imeli dovolj usposobljenega kadra. — D. M.

SIGNALI

Pred kratkim so v Tovarni kemičnih izdelkov Hrastnik sklicali sestanek mladinskega aktiva. Nič posebnega: sestanki so bili in bodo. Dnevni redi so zmeraj enaki ali si vsaj na las podobni.

Ne! Tokrat ne! Tokrat je dnevni red obsegal eno samo zadevo: odgovornost vajencev za slab učni uspeh v prvem šolskem polletju. Mladi so se zganili. V njihovo zavest je prodrlo spoznanje, da se utegnejo s tem sestankom posloviti od suhoparnih, včasih kar dolgoveznih, več ali manj abstraktnih sestankov, z obveznimi: treba je, treba bo in podobni refreni. Hrastniška mladina je namreč dokaj pozorno obravnavala znane teze: mladina v samoupravnih odnosih in naloge komunistov, kot so z dokajšnjo zavzetostjo prisluhnili izhodiščem prihodnjega delovanja ZMJ v pripravah na nedavni kongres ZMJ. Živahne razprave so jim dejansko omogočile, da so soočili svojo dosedanjo aktivnost z današnjo stopnjo družbenega razvoja in skušali najti svoje mesto v njem.

Sicer pa se povrnimo na sestanek mladih delavcev v Tovarni kemičnih izdelkov. Od 16 vajencev 1. letnika so samo 4 prinesli v tovarno pozitivne ocene. Drugi negativne. Čeprav je pretila nevarnost, da se bo sestanek izrodil v pridigo, v obsodbo mladih vajencev, da si bo mladinska organizacija prilastila vlogo edinega in izključnega arbitra, o vsem tem ni bilo sledu. Mladinski aktiv je hotel odkrito, možato besedo, priznanje vajencev, da so nekoliko zlorabljali zaupanje kolektiva in mladinske organizacije in možato obljubo, da je za zdaj najvažnejša naloga mladih pokazati z solidnim učenjem svojo privrženost načelom mladinskega aktiva.

Odnos do učenja, do dela je na tem sestanku dobil ustrezno mesto. To je bila hkrati priložnost za izmenjavo mnenj o odnosih mladih do starejših delavcev in narobe. V razgovoru so podrobno in konkretno opisali, **kaj vse pričakuje kolektiv od bodočih kvalificiranih delavcev.** V razpravi so samokritično ugotovili, da imajo dejansko vse pogoje tako za teoretični, kot za praktični pouk, kar vsepovsod danes še ni primer. Mladi so se spomnili, kolikšne napore je bila vložila mladinska organizacija za to, da so kolektivi bolj kot kdajkoli prej na stežaj odprli vrata svojih podjetij vajencem ter s tem pokazali pravilen odnos do mlade generacije.

Takega sestanka res že dolgo ni bilo. Nobenih abstraktnih in odvečnih besed. Čas je minil, kot bi trenil. Mladim se tokrat začuda ni nikamor mudilo. Prijetno je govoriti o konkretnih zadevah, o vprašanjih, ki jih postavlja na dnevni red vsakdanje življenje, ne pa potreba ali pa preživel nazor, da pač sestanki morajo biti. **Zato seveda mladi dejansko niso pozabili znova in znova ugotoviti da je njihova organizacija krenila po novi poti, poti konkretnega delovanja, konkretne aktivnosti, tako kot veleva konkretno vsakdanje življenje...**

-m-

Na 10 cicero

● **SLOVENSKE KONJICE:**

Pri delavski univerzi v Slovenskih Konjicah so pričeli tečaje iz varstva pri delu. Glede na število prijavljenih slušateljev so jih razdelili v dve skupini, tako da bodo v prvi delavci iz kovinske stroke, v drugi pa iz gradbene in njej sorodnih strok. Predavanja so namenjena predvsem delavcem, ki delajo na delovnih mestih obratovodij, izmenovodij, mojstrov in podobno ter bodo trajala skupaj 24 ur.

● **RIBNICA:**

Na podlagi nedavnega referenduma v ribniški občini, na katerem so volivci te občine odločali o uvedbi petletnega krajevnega samoprispevka, je Občinska skupščina Ribnica na zadnji seji sprejela odlok o uvedbi samoprispevka za gradnjo, dograditev in obnovo šolskih poslopij. Po predvidenem odloku bodo občani te občine plačevali prispevek do leta 1972 in bo namenjen predvsem za šole v Ribnici, Sodražici, Loškem potoku in drugod.

Pogovori z upravljavci • Pogovori z upravljavci

MED DVEMA OGNJEMA

S predsednikom sindikalne podružnice tovarne ZLATOROG Maribor sem se pomenkoval kar na njegovem delovnem mestu — v majhni pisarnici poleg obrata družbene prehrane, ki ga sicer vodi in zanj odgovarja. In ko sem ga povprašal, kako so delavci zadovoljni z »njegovo« menzo in z njim kot predsednikom sindikata, se je spretno izmaknil določnemu odgovoru.

»Okusi so različni, za ljudi pa velja isto,« je dejal RUDI SORGO.

No, to so bile samo uvodne besede, kajti potem, ko sem vprašal za njegovo mnenje o najvažnejših nalogah sindikalne organizacije v sedanjem obdobju, se je razgovoril.

»Če sindikat predstavlja politično organizacijo, potem bi moral biti tudi dosleden pri izvajanju svoje politike. Dejansko pa kar naprej preskakujemo s področja na področje; govorimo pač o tistem, kar je trenutno najbolj aktualno; nikoli pa pri tem ne gremo do konca. In kar je najhuje: zanemarjamo vzgojo in izobraževanje članstva. Če bi bili proizvajalci bolj razgledani, kot pa so, potem bi sami v svojem imenu ali pa organizirani v sindikatu laže povedali in utemeljili svoje mnenje. Če pa stvari ne poznaš, potem lahko

o njih podvomiš, čeprav ni nikjer rečeno, da so pomisleki tudi utemeljeni. Mera je polna, če se ob vsem tem zgodi še to, da predlagatelji raznih ukrepov takšne pomisleke razumejo kot osebni napad nanje. Na vse to sem mislil, ko sem dejal, da je treba vsestransko vzgajati ljudi.«

»Če prav razumem, ste želeli povedati, da niti beseda kritika, kaj šele konkretno izrečene kritične pripombe v vašem kolektivu niso zaželene in da tisti, ki si upajo spregovoriti, občutijo posledice, pa čeprav samo v obliki zamere?«

»Spet moram reči, da smo si ljudje različni... Nisva se čisto prav razumela. To hočem reči, da bi morali biti v obravnavanju raznih zadev strpni in človeško pošteni, kar pa vselej nismo! Nisem pa hotel reči, da bi zagovarjal toleranten odnos do storjenih napak. Vse to pomeni, da tudi sindikat mora skrbeti za to, da bi v ljudeh spet vzbudili ali pa šele privzgojili takšne lastnosti, da bi znali spoštovati skupne dogovore; znali upoštevati tudi mnenja, ki jih izreče kdo drug. Hočem reči, da pretežna večina kolektiva vselej mora vedeti, kaj njihova delovna organizacija želi doseči z določenimi ukrepi, pa bo prepad med osebnimi in skupnimi interesi takoj manjši. V tem precepu, med tema dvema ognjema, pa se zavoljo opisanih vzrokov največkrat znajde ravno sindikat. Nikomur se ni dobro zameriti...

Ob tem lahko naravnost odgovorim tudi na konkretno vprašanje! Ne, nikogar v našem kolektivu še niso preganjali zaradi tega, ker je to ali ono kritiziral, pa čeprav so bile njegove pripombe utemeljene ali pa tudi niso bile takšne. Toda dogodi se, da takšnega posameznika kasneje ne vabijo več na sestanke ali ga kako drugače osamijo. Ne smem posploševati, toda meni osebno se je zgodilo, da sem se kot predsednik sindikata potegnil za delavca, ki so ga samoupravni organi nameravali izključiti iz naše delovne skupnosti. Dosegel sem, da so mu izrekli samo zadnji opomin. Izkazalo pa se je, da delavec ni nehal pijančevati, kar je obljubil in tudi sicer me je nalagal. Kasneje sem zaradi tega sam predlagal, naj bi ga izključili. Zameril pa sem se vseeno — na obeh straneh obenem, če lahko tako rečem. Tudi na razne seje me zdaj bolj poredko vabijo, sam pa se nočem nikomur vsiljevati... Vidite, ni lahko biti predsednik sindikata, pa čeprav to funkcijo opravljaš v kolektivu, ki mu zelo dobro gre, kot se temu pravi,« je zaključil Rudi Šorgo.

-mG

ZAPOSLOVANJE IN BREZPOSELNOST NA GORENJSKEM

OBSEŽNEJŠE IN KVALITETNEJŠE ZAPOSLOVANJE

Na rob zadnji skupščini Komunalne skupnosti za zaposlovanje

Na območju kranjskega komunalnega zavoda za zaposlovanje, ki zajema jeseniško, radovljiško, tržiško, kranjsko in škofjeloško občino, se v zadnjem obdobju le deloma pojavljajo tudi potrebe za zaposlovanje novih kadrov. Nekaj novih zaposlitev je kranjska služba zaposlovanja zabeležila v elektroindustriji, tekstilni in gumarski industriji. Zaposlili so se predvsem priučeni delavci. Še vedno pa je precejšnje povpraševanje po diplomiranih ekonomistih in pravnikih. Ker pa teh kadrov primanjkuje po vsej Sloveniji, je kaj malo verjetno, da bi na Gorenjskem podjetja kmalu zadovoljila vse svoje potrebe po ekonomistih in pravnikih.

Med ugotovitve zadnje skupščine Komunalne skupnosti za zaposlovanje v Kranju lahko štejemo tudi, da so se v decembru lani pri kranjskem Komunalnem zavodu za zaposlovanje pojavile s svojimi potrebami po novih delavcih za letošnje leto predvsem gorenjske gradbene delovne organizacije. Številčno najmočnejšo potrebo po delavcih je izrazilo splošno gradbeno podjetje »Projekt« v Kranju, ki bo zaposlilo približno 50 novih delavcev najrazličnejših gradbenih poklicev. Kranjski komunalni zavod za zaposlovanje se je prav zaradi tega dogovoril s Projektom za skupno akcijo pri iskanju ustreznih kadrov, v katero pa bodo vključili tudi ostala gorenjska podjetja, saj je pomanjkanje gradbenih delavcev značilno za celotno Gorenjsko.

DECEMBRA LANI 1582 BREZPOSELNIH DELAVCEV

Kljub bolj ali manj razveseljivim prejšnjim ugotovitvam pa število brezposelnih delavcev tudi na Gorenjskem še naprej narašča. Ob koncu decembra lani je kranjska služba zaposlovanja registrirala že 1582 brezposelnih delavcev. To število brezposelnih delavcev predstavlja 2,7 odstotka vseh zaposlenih in 0,9 odstotka prebivalstva na Gorenjskem. Tudi starostna in kvalifikacijska struktura brezposelnih delavcev se bistveno ni spremenila. Preseneča pa stalno naraščanje brezposelnih delavcev zlasti nekaterih poklicev. Prodajalcev je na Gorenjskem kar 40 brezposelnih, potem strugarjev 18, strojnih ključavničarjev 18, ekonomskih tehnikov 24 itd.

V minulem letu gorenjska podjetja v večji meri niso odpuščala delavcev, toda več je bilo prenehanj delovnih razmerij zaradi izteka roka, za katerega je bil delavec sprejet na delo. Omenjeni pojav pa ni posledica nekega sezonskega zaposlovanja, marveč predvsem posledica v minulem letu močno razširjene prakse med delovnimi organizacijami, da so sprejemale delavce na delo le za določen čas. To je le za tisti čas, ko so jim v podjetjih to narekovale najrazličnejše potrebe.

AKTIVNOST SINDIKATOV

Na zadnji seji skupščine Komunalne skupnosti za zaposlovanje v Kranju smo tudi slišali, da je bil na pobudo občinskega sindikalnega sveta Jesenice ter ob sodelovanju občinske skupščine in Komunalnega zavoda za zaposlovanje sklican sestanek direktorjev jeseniških delovnih organizacij in predsednikov delavskih svetov. Obravnavali so problematiko zaposlovanja in brezposelnosti na Gorenjskem in zlasti v jeseniški občini s posebnim poudarkom za možnosti zaposlovanja v letošnjem letu. Med najpomembnejšimi zaključki z omenjenega sestanka je predvsem razčiščeno mesto in vloga posameznih družbenih dejavnikov pri oblikovanju celotnega gospodarskega življenja v jeseniški občini in zlasti oblikovanje politike zaposlovanja.

V zadnjem obdobju pa so z vso resnostjo obravnavali problematiko zaposlovanja tudi na plenumu občinskega sindikalnega sveta v Kranju, kjer so sprejeli nekaj konkretnih in predvsem koristnih stališč. Iz njih je razvidno, da se bodo sindikalne organizacije v tem letu zavzemale tako za uveljavljanje dolgoročnih ukrepov kot za takojšnje izvajanje nekaterih nujnih sprememb, ki bodo omogočile obsežnejše in kvalitetnejše zaposlovanje. Prizadevanja sindikalnih organizacij v podjetjih bodo predvsem usmerjena v doslednejše izvajanje družbenega nadzora nad zaposlovanjem, težile pa bodo tudi za tem, da se v največji možni meri zaposle mladi kadri, ki prihajajo iz šol. Kranjski sindikati pa so se tudi zavzeli za izboljšanje kadrovskih struktur v delovnih organizacijah, še posebej za vodilna delovna mesta in strokovne službe.

M. Ž.

...da Delavska enotnost objavlja reportaže, članke, komentarje in glose s vseh področij našega družbenega in gospodarskega življenja;

... da Delavska enotnost objavlja po najugodnejših cenah komercialne oglase, razpise in natečaje...

PORTRETI IN SREČANJA

Znanci in prijatelji ljubljanskega grafika in arhitekta Antona Brillyja pravijo, da je po ravnanju in po značaju bolj redkobeseden kot ne in da se zlepa ne razgovori, če pomenek nanese na vsakdanjosti našega življenja. V hipu pa se zna preleviti v razburjenega možaka, če se razgovor obrne na probleme ekonomske propagande in reklame, ki pomenita njegov življenjski poklic in konjička obenem.

Tak je bil in je še zdaj, čeprav že zbira dokumente, da bi se lahko upokojil. S prav svojevrstno razburjenostjo v glasu je takole začel svojo pripoved:

»V vseh učbenikih piše, da velikoserijska proizvodnja pomeni osnovo gospodarskega napredka. Usmerjanje v takšno proizvodnjo modernizacija in avtomatizacija samo še pospešujeta, medtem ko efektna propaganda in reklama vplivata na to, da se vložena sredstva kar se da hitro obračajo. Učinek je še toliko večji, če vsaj v zadnji fazi tesno sodelujejo vsi partnerji, torej proizvajalci in trgovina.«

Tako pravi teorija. V praksi pa je precej drugače. Na našo skupno nesrečo in žalost. In na napakah se (pre)malo naučimo, kar tudi ni nobena skrivnost. Anton Brilly, ki je svojo kariero propagandista začel pred štiridesetimi leti z nagrado za plakat ene izmed takratnih ljubljanskih plesnih prireditev in jo nadaljeval z uspelim aranžiranjem številn

nih razstav po vsej državi (tudi prva ureditev Muzeja NOB v Ljubljani je bila njegovo delo) nenehno razmišlja o propagandi in reklami.

»Pravkar sem se vrnil iz Švice, dve leti sem bil tam na lastne stroške. Gnala me je radovednost, da bi videl, zakaj ta dežela, ki je v marsičem podobna naši republiki, lahko doživlja tolikšen razcvet. Zdi se mi, da se tam posameznih stvari lotevajo bolj s pametjo... Ta jim pravi, da strokovnjak lahko veliko odleže, če je prav zaposlen. In kako je pri nas? V vsakem časopisu lahko preberete, kako smo si o tem načelno na jasnem, stvari pa se le ne premaknejo nikamor.

Droben primerček bi navedel za ilustracijo. Po svetu vedo, da ekonomska propaganda daje ideje za načine propagande, medtem ko proizvajalec in trgovec poskrbita za reklamo pri prodaji posameznih vrst blaga. Naše mlade ljudi, ki še hodijo v šolo, pa učimo, da reklama pomeni le novejši izraz za besedo propaganda. Pravo in izvedbo reklame torej mečemo v isti koš, kar pa še daleč ni vseeno. Zadevo pa, očitno, na pravi tir lahko speljejo le strokovnjaki. Še teh malo, kar jih imamo, pa težko prodira s svojimi idejami, ker v podjetjih enostavno podcenjujejo moč in vpliv dobro premišljene propagande in reklame. V času po reformi se odnos do teh vprašanje že začenja spreminjati, ampak: počasni smo, preveč počasni...

Trgovina, ki ima v naših razmerah v rokah platno in škarje, v bistvu ostaja takšna, kot je bila, to je klasično organizirana. Tista podjetja pa, ki orjejo v ledino, so spet preveč osamljena in vase zaprta. Če na primer Prehrana zaposluje tudi razne strokovnjake-svetovalce, tako ravna zaradi tega, ker to vpliva na boljšo prodajo. Ampak tukaj se veriga skorajda prekine. Prav bi bilo, če bi takšne pionirske poskuse podprli tudi proizvajalci in še drugi. Če je kupec na

Počasni smo...

primer pravilno poučen o uporabi raznih gospodinjskih aparatov, potem bo manj okvar in servisi ne bodo tako obremenjeni, kot so. Proizvajalec pa bi zlasti po tej poti moral izvedeti, kako naj spremeni ali izboljša svoje proizvode, da jih bo laže prodal. Hočem reči, da je treba ne le spremljati, marveč tudi oblikovati psihologijo potrošnika in prodajalca. Doživel sem na primer v trgovini, da je nekdo kupoval TOPS prenosni pisalni strojček. Tako rekoč odločil se je že, ko je prodajalka nehote pritisnila na tipko z akcentom. Valj se ni premaknil, ker takrat MORA obstati na mestu. Zakaj pa tako mora biti, prodajalka ni vedela povedati. Kupec pa stroja tudi ni kupil, ker se je v njem vzbudil dvom o kvaliteti.

Primer, ki sem ga navedel, je naravnost klasičen. Namreč po tem, kako nestrokovno se lotevamo tako zamotanega problema, kot ga predstavlja prodaja posameznih vrst izdelkov. Dobro zastavljena propaganda in reklama, v katero bi organizatorji vključili tudi bodoče prodajalce in jih seznanili z osnovnimi značilnostmi delovanja in prednostmi njihovih proizvodov, bi veliko odlegla. Ampak, kaj hočemo, če pa smo tako gluhi za najbolj enostavne resnice...«

M. GOVEKAR

Podobe našega časa

Telefon je spet zabrnel. Peter je odložil časopis in dvignil slušalko. Zaslišal je globok bas:

— Si bral?

— Si ti, Pepe?

— Jaz, ja! Kaj praviš?

— Strupeno!

— Jakovo maslo!

— Misliš?

— Samo on ima hrbet...

— Na koga pa leti, kaj misliš?

— Ti si že četrti, ki me je klical.

— Kdo te je še?

— France, Tone, Štefan...

— Za Franceta ne rečem, na koru je res pel in še zdaj rad mežnari po ljubljanskih pisarnah, če le priložnost nanese. Ne vem pa, kaj imata Tone in Štefan pri tem

— Morda leti nanju tisto o hoji po glavah. Saj veš, da trmoglavo ženeta svojo, pa čeprav so vsi proti...

— Potem pa Marjan visoko strelja... Le kako si upa, ko pa za njim že dolgo nihče ne stoji! Čakaj, bom še druge povprašal, če mislijo tako, kot ti in ti bom povedal. Potem bi se pa dogovorili, kako naprej...

Peter je z neprikritim zadovoljstvom odložil slušalko. S kratkim pogledom se je še enkrat, kakor že nekajkrat tisto jutro, ustavil na dnu pete strani lokalnega časopisa »Naš čas« in bral: NAŠ KAMELEON — Nekoč bilo je v modi; pel je: slava tebi na višavah... Zdaj je bolj pri tleh: najraje hodi nam ljudem po glavah! — Kdo bi si mislil, da bo tale moja bodica vzdignila toliko prahu, je zamrmral. — Glej, fant, glej, iz tebe bo morda še kdaj kaj; morda se ti še posreči, da se iz predsednika terenske organizacije preleviš v družbeno angažiranega pesnika, kdo ve? si je rekel posmehljivo. Samo korajžo je treba imeti, kakor vse kaže, nič drugega. Kameleončki so zaplesali natanko tako, kot si predvideval, fant moj! Kako prav, da mi je na koncu le uspelo pregovoriti Marjana, naj objavi... In kako se je izvijal, vse dokler mu nisem odločno rekel: Jaz sem vendar predsednik, tovariš Peter Porenta, in če bo kaj narobe...

Vtem je spet zabrnel telefon: — Je tam Peter Porenta?

— Ja!

— Tu predsednik! Saj veš, za kaj gre, a ne? Na terenu se široko govori o tisti stvari v časopisu, nihče pa politično ne reagira. Klical sem glavnega, pa noče povedati imena. Zadnje čase so same težave s tem človekom. Zdaj ni druge poti kot javna borba. Meni jih je telefoniralo že kakih deset, ki so te pripravljeni podpreti...

— Mene?

— Tebe, ja! Ljudje so upravičeno prizadeti. Nekaj jih je res pelo, nekaj se jih je kompromitiralo, ampak tako se stvari ne rešujejo, to leti zdaj na vse! Pripravi govor! Ni treba, da je dolg, naj bo pa oster in naj da vedeti, da smo enotno kontra. Jasno?

Ponos Petra Porente na družbeno angažiranega »kameleona« je v hipu padel v prah. Mar ni bilo v zadnjem stališču rečeno, da je treba tudi na terenu poživiti idejno bitko ob naših aktualnih napakah, je grenko pomislil. Do pike tako! Le kako sem potem mogel spet usekati mimo linije!? In kaj bo zdaj rekel Marjan?

— Imaš kakšne pomisleke ali še kakšno vprašanje, da si tiho?

— Nikakor ne, tovariš predsednik, nobenih pomislekov... Vedel bi rad samo, kako naj intoniram?

— Na vsak način brez Franceta, Toneta in Štefana. Zaradi ničesar se jim ni treba opravičevati: ne za prej, ne za zdaj, da bo jasno! Takole reci: naši delovni ljudje so zaskrbljeni zaradi prikritega delovanja našemu samoupravnemu sistemu nasprotnih sil... pa bo vse povedano, kar je povedati treba! Seja bo pojutrišnjem, a drugo bomo uredili kasneje.

x x x

Potem ko je Peter Porenta še tisto popoldne napisal ogrodje svojega govora za pojutrišnjo sejo, je krenil kot vsak večer v gostilno »Pri poličku« in sedel k stalnemu omizju na svoja dva deci. Marjan mu je ves večer hudomušno pomežikoval, zraven pa zbijal take, da je omizje pokalo od smeha. Ena njegovih se je na primer glasila:

— Kaj pravite, zakaj smo v našem kraju take mevže, ko je treba komu iz oči v oči povedati, kar mu gre? Ne veste zakaj, kaj? Poglejte no kdaj v telefonski imenik, boste videli, koliko je v naši dolini Zajcev.

Omizje se je neznansko krohotalo. Le tovariš Janez Zajc je rekel:

— Neokusno in žaljivo!

Peter Porenta pa: — Kaj ni ta šala tudi nekoliko politično obarvana?! Takšnih šal pa bi si ti, tovariš Marjan, kot urednik časopisa »Naš čas« nikakor ne smel privoščiti.

VINKO BLATNIK

PEKI NISO V ENAKOPRAVNEM POLOŽAJU

CENA KRUHA - STRAH ZA PADEC STANDARDA?

PEKI DELAJO TUDI 14 UR DNEVNO ■ DELOVNE RAZMERE IZ ČASOV MARIJE TEREZIJE

Čevljar naredi čevelj in ga proda kupcu po ceni, ki je kupcu sprejemljiva glede na kakovost in uporabnost in s katero čevljar pokrije vse stroške in svoje življenjske potrebe. Prav to naredi mizar, kovač, mehanik... Po tem principu delajo vse gospodarske panoge in vsi obrtniki. — Pri peku je drugače. Speče kruh, toda prodajati ga mora po ceni, ki mu jo določi... Zakaj? Kruh je osnovno živilo in kot tako mora biti v trgovini po takšni ceni, da je dosegljiv tudi tistim občanom, ki imajo najnižje osebne dohodke. To zahteva družba. Zato tudi pekarstvo sodi po svojem značaju v komunalne dejavnosti. Razvoj te dejavnosti pa je prepuščen občinam, ki z odobravanjem maloprodajnih cen kruha regulirajo zaslužek pekom in sredstva pekarskim obratom. Tako vzeto torej peki, čeprav proizvajalci, v privatnem ali družbenem sektorju niso v enakopravnem položaju s proizvajalci v drugih panogah.

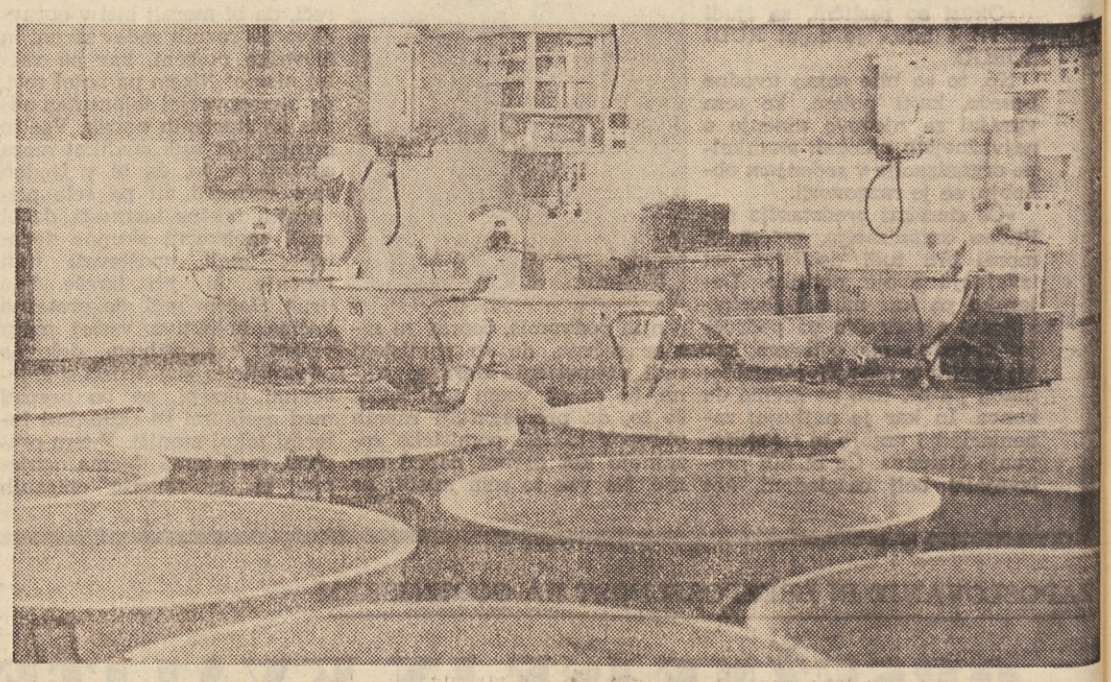

Kruh je torej zaščiten. Zaščiten zaradi življenjskega standarda potrošnikov. Toda surovine za kruh niso zaščitene. Kmet, proizvajalec žit, dobi dobro plačano svoje delo. Še celo tako je, da je zaščiten s predpisi o pariteti. Zato, ker je vojvodinski kmet oddaljen od Ljubljane kakih 600 km, mora Ljubljančan plačati kilogram pšenice 8 dinarjev draže tudi v primeru, če dobi pšenico iz uvoza preko Reke, od koder je samo kakih 120 km. To je pariteta. Beograd je od Novega Sada oddaljen 60 km in beograjski peki kupujejo pšenico 10 dinarjev ceneje pri kilogramu, toda cena belega kruha je v Beogradu enaka ceni v Ljubljani. Prav tako dobe svoje plačilo proizvajalci soli, dostojno plačana je voda, elektrika, oprema, ne odpove se svojim dajatvam na kilogram kruha niti občina niti republika niti zveza. Samo peku je predpisana maloprodajna cena. V potu svojega obraza mora iztisniti za svoje življenje potrebna sredstva, t. j. razliko med stroški in maloprodajno ceno. Ta razlika pa je tako majhna, da imajo v veliki večini primerov peki najnižje osebne dohodke v Sloveniji in najslabše delovne pogoje in nobenih perspektiv za zvišanje standarda. Da panoga kot celota nima možnosti modernizacije in razvoja, je vprašanje zase.

Slovenci letno kupimo kakih 102 tisoč ton kruha. Kruha, ki ga spečejo privatni peki, kolikor jih še je, pa obrtniški in industrijski pekovski obrati. Od teh količin pojedo približno 40 tisoč ton belega in pol belega kruha, 60 tisoč ton pa črnega kruha. Toda kar spečejo peki kruha v Sloveniji, je le 62 odstotkov celotne potrošnje kruha, kajti zlasti v izrazito kmečkih področjih kruh večidel še vedno pečejo doma. Dejstvo je, da že sedanja mreža pekarskih obratov niti po količinah, še manj po asortimentu in najmanj po kvaliteti ne ustreza slovenskim potrebam. Prav tako ne ustreza potrebam mednarodnega turizma. Z večanjem števila mestnega prebivalstva, z zaostrovanjem industrijskega načina življenja bo število gospodinjstev, ki pečejo kruh doma, vedno manjše. Torej bo potrebno v Sloveniji zgraditi zadovoljivo mrežo pekovskih obratov, tako glede na količine, asortiment in kvaliteto.

KDO BO ZA TO DAL SREDSTVA?

Peki — proizvajalci že precej časa ostro postavljajo zahteve po zvišanju maloprodajnih cen kruha in naslednjih razlogov: da pekarska panoga pride do potrebne akumulacije za enostavno in razširjeno reprodukcijo pekarn, da pokrijejo stroške za dostavo kruha, da pokrijejo višino rabatov za prodajo kruha v maloprodajni mreži, da izboljšajo kvaliteto prodaje kruha, predvsem pa da postanejo delavci v pekarstvu enakopravni drugim glede osebnih dohodkov, delovnih pogojev in življenjskega standarda. Ne gre pri zahtevah pekov za kakšne velike vsote in za zvišanje maloprodajnih cen na vsej črti. Zahtevajo maloprodajno ceno npr. črnega kruha 150 dinarjev za kilogram. Ob tej ceni jamčijo tudi zadovoljivo kvaliteto, boljšo od sedanje. S to ceno se življenjski standard ljudem, ki imajo najnižje osebne dohodke, ne bo bistveno znižal. Štiričlanska družina, ki povprečno poje 1 kilogram črnega kruha na dan, bo mesečno pri podražitvi dala več le 400 dinarjev. Če primerjamo to podražitev s podražitvijo stanovanj, ki pa se uvršča prav tako k bistvenim življenjskim potrebam kot kruh in voda, je podražitev minimalna.

Zakaj že ob reformi peki niso uresničili svojih zahtev? Takrat je vladala psihoza velike bojazni pred navijanjem cen in račun za ta strah so morali plačati predvsem peki. Prevladovala je ideja o zaščiti potrošnika, položaj pekov-proizvajalcev in panoge pa ni bil pomemben. Zvezni organi so ob reformi zagovarjali stališče, da se morajo maloprodajne cene kruhu oblikovati na ravni cen Novega Sada z dodatkom paritete, ker se tudi tako cene mokam oblikujejo. Toda današnje cene kruhu v Sloveniji kažejo, da so razlike — tudi 12 S-din — pri kilogramu večje, kar pomeni, da bi morala biti proizvodnja in distribucija kruha v Sloveniji za 10 do 15 odstotkov ekonomičnejša kot v Novem Sadu ali v Beogradu. To pa je popolnoma nemogoče glede na opremljenost in organiziranost slovenskih pekarn.

Cene, ki so bile sprejete ob reformi in veljajo še danes, tudi ne ločijo proizvodnih stroškov od dodatnih materialov in s tem ne upoštevajo tehnoloških posebnosti, ki jih zahteva posamezen tip in kvaliteta kruha. Da je razlika med posameznim tipom in kvaliteto kruha občutna, dokazuje podatek, da je za beli kruh potrebno dodati soli, kvasa, slada in diacitata za kakih 8 S-din pri kilogramu, medtem ko za črni kruh zadostuje le 3 in pol dinarja.

Ob reformi in po njej so se stroški peke, dostave in trgovine občutno zvišali. Najemnine so se zvišale za 24 odstotkov, bencin za 22 %, zavarovalnine za 59 odstotkov, močno so se povečale obresti na poslovni sklad, čisto na novo je uveden prispevek za uporabo mestnega zemljišča, za tri do štiri dinarje pri kilogramu se je povišala cena pšenici, za 2 dinarja se je povečala pariteta, podražile so se različne druge storitve, toda maloprodajne cene kruha se niso spremenile. Na splošno vzeto stroški peke na kilogram kruha so se v povprečju povečali za 40 starih dinarjev. To povprečje je sicer različno za posamezne obrate glede na njihovo opremljenost, glede na pogoje dela v teh obratih pa tudi glede kvalitete in asortimenta.

Ko nekatere občinske skupščine pregledujejo zahtevke pekarskih obratov po zvišanju maloprodajnih cen kruha, ugotavljajo razlike stroškov med posameznimi obrati in te razlike uporabljajo v svojo korist tako, da ne dovoljujejo zvišanja cen. Najenostavnejša rešitev: »Naj peki sami pojasnijo, zakaj nekje višji stroški, drugod pa nižji.« — Splošno mnenje je, da zaradi velikih anuitet in nezadostno izkoriščenih zmogljivosti poslujejo moderni pekarski obrati z večjimi stroški. — To je popolna zmota! V Sloveniji je nedvomno najmodernejši pekarski obrat obrat ljubljanskega »Žita« na Šmartinski cesti. To je industrija s popolno mehanizacijo. Kalkulacije tega obrata kažejo, da so stroški peke pri kilogramu kruha tudi za 12 starih dinarjev cenejši od kateregakoli drugega pekarskega obrata v Sloveniji. Ne glede na velike anuitete in potrebna sredstva za vzdrževanje in rekonstrukcijo. To kar v tem obratu podražuje kruh in zahteva višje maloprodajne cene, je dostava kruha v prodajalne in kulturna higienična prodaja v njih. Je davek industrializacije, kajti z nekdanjimi manjšimi parnimi pekarnami velikih industrijskih središč ne bi mogli več zadovoljiti.

Zaskrbljujoča je opremljenost pekarstva v Sloveniji z izjemo štirih industrijskih pekarskih obratov, ki delujejo v okviru živilskih kombinatov, ki so prevzeli nase odplačila anuitet. Večina pekarn je na ravni obrtnih delavnic z majhnimi količinami proizvodnje. V njih mehanizacije praktično ni. Peči so zastarele. Obdelava kruha je večidel ročna, razen mešanja testa. Produktivnost je povsod nizka in resnici na ljubo, tudi higiensko tehničnim predpisom v teh zastarelih pekarnah ni zadoščeno. In zdaj zaradi nizkih maloprodajnih cen, ki jih določajo občinski organi v skrbi, da bi potrošnikom na njihovem področju bistveno ne padel življenjski standard, te srednjeveške pekarnice nimajo nobenih možnosti za modernizacijo in povečanje proizvodnje.

Pregled osebnih dohodkov pekov v Sloveniji kaže, da se mesečni prejemki za 208 ur dela gibljejo med 80 in 90 tisoč S-din. Dejansko pa njihov delovni čas ni 208 ur mesečno, ampak zahteva način dela in prodaje, da je dnevni delovni čas pekov tudi po 10 do 14 ur. Kruha kot enodnevnega artikla namreč ni moč proizvajati na zaloge, zato se morajo peki dnevno prilagajati tržnim zahtevam s podaljšanjem delovnega časa. In kljub temu, da smo podpisniki mednarodne konvencije, ki prepoveduje nočno delo pekov, tega ne izpolnjujemo. Večino dela peki opravijo v nočnih urah zato, da morejo potrošniki vsak dan, tudi ob praznikih, dobiti svež kruh v zgodnjih jutranjih urah. Zaradi zastarelosti obratov in opreme v njih pa delajo peki v nemogočih delovnih pogojih, ki mnogi od njih izvirajo še iz časov Marije Terezije: s samokolnicami prevažajo premog, delajo tudi v vročini, uporabljajo lesene loparje itd. Zanimivo je, da je ljubljanski kombinat »Žito« ob združitvi več manjših pekovskih obratov ugotovil, da je od 200 pekov v 20 letih v teh obratih le eden dobil stanovanje in še to iz sredstev organizacije Zveze borcev. In drugi podatek: 70 odstotkov upokojenih pekov je invalidsko upokojenih. To vse kaže na izredno slabe delovne pogoje.

Uradniki in institucije, ki jih skrbi življenjski standard potrošnikov, če bi se maloprodajne cene kruha nekoliko dvignile, trdijo, naj bi v okviru kombinatov in večjih industrijskih obratov prelivali sredstva iz panog, ki so akumulativnejše, v pasivno pekarstvo. Pri tem kažejo na proizvodnjo peciva, ki je donosnejša, in na mlinsko industrijo. Proizvodnja peciva je resda donosnejša od proizvodnje kruha, toda toliko zopet ne, da bi z dobički pokrivali izgubo v proizvodnji kruha. Ker gre tu predvsem za velike modernejše obrate, je treba javno povedati, da so se banke pri odplačevanju anuitet zopet uštele pri svojih zahtevah. Izraba strojev in opreme je takšna, da sredstva iz amortizacije nikakor ne zadoščajo za potrebno vzdrževanje.

Pecivo in boljši kruhi predstavljajo v današnji potrošnji le 10—14 odstotkov in ne morejo pokrivati izgube preostalih 90 odstotkov proizvodnje. Ti proizvodi niso pod kontrolo in se njihove cene svobodno formirajo. Prav zato pa so že ekonomske in višje od cene običajnega kruha. Če bi hoteli z nadaljnjo podražitvijo le-teh zagotoviti sredstva za razvoj pekarstva, potem bi morali cene tako dvigniti, da bi pecivo postalo za potrošnika povsem neinteresantno. Še bolj znižati stroške proizvodnje peciva pa ni mogoče.

Mlinska industrija je akumulativna, toda ob podražitvi pšenice se njena akumulativnost zmanjšuje za polovico in je veliko manjša od odstotka vrednosti mok, v katerem je izraženo prelivanje v pekarstvo. Toda ne smemo pozabiti, da gre v Sloveniji hkrati tudi za reševanje izgradnje mlinske industrije in prepotrebnih silosnih in skladiščnih zmogljivosti, ki prav tako zahtevajo pomoč iz akumulacije mlinske industrije. Razvoj mlinske industrije v potrošnih centrih Slovenije pa je izrednega pomena. Torej, koliko lahko mlinska industrija da za modernizacijo pekarstva in za povečanje njegovih zmogljivosti?

Mlinska industrija v Jugoslaviji kaže veliko pestrost predelovalnih obratov, od potočnih pa do modernih mlinov. Do nedavnega je prevladovalo mišljenje, naj bo tovrstna industrija locirana na področju, kjer raste pšenica. Skladno s tem mišljenjem so bile iz reparacij in z ugodnimi krediti postavljene moderne zmogljivosti v surovinskih predelih Jugoslavije. Pri prevladovanju tega koncepta so bile zmogljivosti v Sloveniji, ki je pomembna kot potrošni center, prepuščene propadanju, kajti mlevnina kot element cene mok je bila postavljena na strukturi izmeljave in stroškov modernih mlinov, katerih zmogljivost dosega 24 vagonov dnevne predelave. Mlinska industrija v Sloveniji se je v takih pogojih ohranila le s tem, da je prišlo do intengracije razdrobljenih obratov, ki so si s koncentracijo uspeli zagotoviti delno rekonstrukcijo. Šele perspektivni plan 1965—1970. leta prinaša koncept, da je potrebno pri lokaciji novih mlinskih zmogljivosti upoštevati potrošnjo in ne surovine. Danes je mlinska industrija v položaju, da s koncentracijo amortizacijskih sredstev in akumulacije, ki je zaradi manjših in nesodobnih predelovalnih zmogljivosti relativno manjša, zagotovi izgradnjo in razvoj sodobnih predelovalnih zmogljivosti. To pomeni, da bo v Sloveniji potrebno koncentrirati proizvodnjo v nekaj mlinih, zastarele mline pa opustiti. To pa nujno terja sočasno izgradnjo ustreznih silosnih zmogljivosti, za kar pa je zopet potrebno najti sredstva iz akumulacije mlinske industrije. Akumulacija, ki je bila dana samo ob reformi, pa se s podražitvijo surovine v žitnem letu 1967/68 v pogojih proizvodnje v Sloveniji zelo zmanjšuje. Ali bo ostala nujnost razvoja predelovalnih zmogljivosti le kot ugotovitev na papirju in ali moremo pričakovati, naj bo ta industrija edini dejavnik razvoja pekarstva?

Govoriti o monopolizmu v pekarstvu bi pomenilo zanikati komunalni značaj te dejavnosti. Dokler pa ta dejavnost ima komunalni značaj in je zato pod kontrolo družbe, pa je resno treba postaviti vprašanje, ali je cenejše imeti na enem območju eno ali več proizvajalnih organizacij. Pretehtati je treba, ali je prispevek konkurence h kvaliteti proizvoda in kvaliteti postrežbe večji, kot pa je izguba na račun neizrabljenih zmogljivosti, ki je prvi pogoj konkurence. Te izgube se ne da iznebiti enostavno s tem, da stroškov ne priznavamo in držimo cene pod ravnijo, ki zagotavlja enostavno oziroma razširjeno reprodukcijo. V sedanji situaciji je konkurenca zagotovila boljšo in pestrejšo oskrbo tržišča.

Omenimo tudi, da združevanja pekarskih podjetij v zadnjem času tudi ne moremo okarakterizirati kot težnjo k ustvaritvi monopola, saj je vsak obrat še nadalje pod kontrolo skupnosti in se vklaplja v program razvoja posamezne komunalne skupnosti. Res pa je, da v integraciji z žitnimi predelovalnimi podjetji iščejo pekarska podjetja možnosti za združevanje skromnih sredstev, za pocenitev stroškov za razvoj ob urejanju enotne tehnologije in standardne kvalitete. Hkrati jim je to pot da uspejo zbrati vsaj nekaj sredstev tudi za družbeni standard — stanovanja.

Pek, pred kratkim še obrtniški delavec, sedaj pa v sodobnih industrijskih obratih industrijski delavec-upravljavec, je torej sam zadolžen preskrbeti sredstva in možnosti za razvoj svojih obratov. Toda kako naj gospodari, če je na eni strani odgovoren za preskrbo potrošnika s kruhom — danes in v prihodnje — na drugi strani pa so mu določene cene surovin z zveznim zakonom, maloprodajne cene kruhu, to je njegovemu artiklu, pa so določene z odloki občinskih skupščin? Proizvodnja kruha pa obsega 90 % njegove proizvodnje. Če povemo, da podatki za pekarno »Žito« na Šmartinski cesti v Ljubljani kažejo pri sedanji strukturi proizvodnje dnevno koriščenje pečnih zmogljivosti v dveh izmenah v višini od 82 do 90 %, je s tem tudi povedano, da peki ne more kaj več napraviti za znižanje stroškov z boljšo izrabo zmogljivosti ali z odpravo notranjih rezerv. Notranje rezerve v pekarstvu so namreč le še slabša kakovost kruha, manjši osebni dohodki pekov in slabši delovni pogoji pekov proizvajalcev. To pa menda ni v interesu niti pekov niti pekarske panoge, pa verjetno tudi ne potrošnikov in nazadnje družbe.

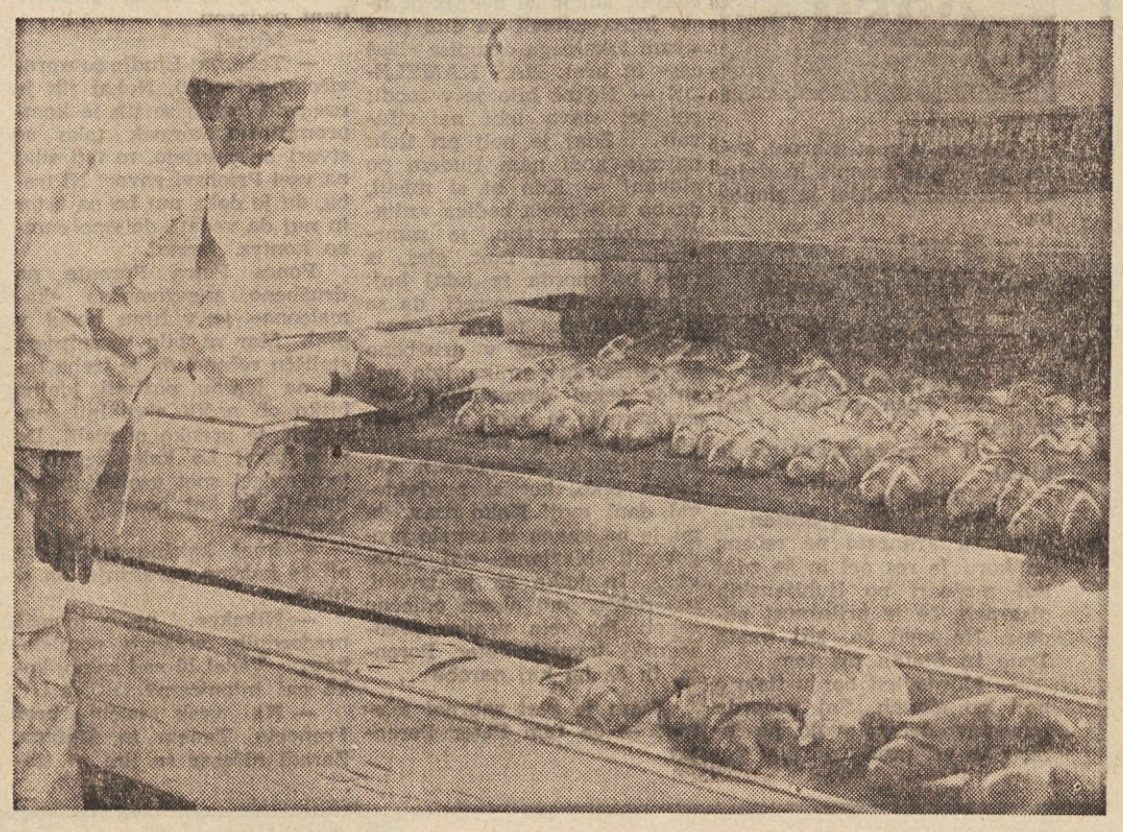

Ta prostor smo odstopili podjetju »Žito« Ljubljana

Komu v korist?

(Nadaljevanje s 1. strani)

in proti nesorazmerno nagli ekonomski krepitvi »centra« v primerjavi z ekonomsko krepitvijo ožjih politično-teritorialnih skupnosti (kar je nasproten proces od tistega, ki smo ga napovedovali v času odločanja za reformo) — ter ubran na tale zaključek (citiram): »Namesto da skuša s čvrsto roko uravnavati tokove gospodarskega in družbenega življenja v VSEH DELIH NAŠE DRŽAVNE IN SAMOUPRAVNE SKUPNOSTI, naj bi raje zveza začela — kaj ni predvsem to bistvo reforme! — usklajevati različne interese NARODOV IN REPUBLIK po samoupravni poti, z organiziranjem dogovorov, kako v teoriji in v praksi reševati skupne probleme naše rasti.« In vendar je J. Pjević v svojem članku citiral samo podatke o ekonomski krepitvi zveze, spremenil statistično ugotovitev, da se je delež federacije v družbenem proizvodu slovenskega gospodarstva v prvem polletju lani povzpel na 13,3 odstotka, v tendenčno vprašanje »Gdje odlazi 13,3 posto?«, hkrati pa citirane podatke iz mojega članka povezal z drugimi citati tako, da njegov članek v celoti nasprotuje citiranemu osnovnemu zaključku mojega komentarja v Delavski enotnosti. Naj ocenjujem uporabo svojega prispevka v DE še tako prizanesljivo, ne morem se znebiti vtisa, da so tov. J. Pjeviću služili statistični podatki, ki sem z njimi obravnaval povsem drugo vprašanje, le za ilustriranje njegove že vnaprej skonstruirane izpovedne misli, ne pa za verodostojno posredovanje vsebine mojega članka bralcem »Borbe« in jugoslovanski javnosti.

Namesto zaključka si velja zastaviti vprašanje: komu koristi tako pisanje, ki je krivo, da jugoslovanska javnost ni objektivno, marveč tendenčno seznanjena z delom in življenjem v SR Sloveniji? Očitno je, da le ljudem in tistim silam, ki ne verjamejo v učinkovitost razsodnega, dokumentiranega ter demokratičnega, to pa pomeni tudi javnega dogovarjanja in soustvarjanja skupnih odločitev na ravni zveze ter se zato ogrevajo za centralistično vodenje in pa usmerjanje našega gospodarskega in družbenega življenja, za politiko »čvrste roke«. Nadalje: zbirokratiziranim delom državnega upravnega aparata, ki si z očitki »republike ustvarjajo nered« — v nasprotju z načeli reforme prizadevajo podaljšati svoj birokratski mandat nad rastjo gospodarstva v vseh delih države (če le mogoče z uporabo enotnih statističnih ključev delitve sredstev — kar je bil tudi moto kritike v mojem članku »Slovenska poštevanka«, objavljenem v DE). In ne nazadnje — sovražnikom naše družbene ureditve, bratstva in enotnosti naših narodov, celotne naše politike.

Škoda, da je tudi novinarsko pero dopisnika »Borbe« iz Ljubljane služilo tem koristim!

VINKO BLATNIK

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 601-620-7-32000-10-3204-486. — Posamezna številka stane 50 N-din = 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din = 650 S-din, polletna 13 N-din = 1300 S-din, in letna 26 N-din = 2600 S-din. — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini. — Tisk in kliši ČZP »Ljudska pravica« Ljubljana

STANE KAVČIČ:

Možnosti za napredek naše družbe so predvsem v usmeritvi na lastne sile

Iz ekspozeja predsednika IS Slovenije Staneta Kavčiča v republiški skupščini

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tovariš Kavčič je dalje dejal, da podpiramo zvezno skupščino in zvezni izvršni svet, ki sta sklenila razpravljati o analizi uresničevanja srednjeročnega plana s posebnim ozirom na reformo in bilanco sredstev federacije. V te analize in bilance pa bi bilo potrebno vključiti tudi razpravo o položaju, obsegu in namenu tako imenovanega državnega kapitala, ki živi in se obrača kot dediščina nekdanjega centralnega investicijskega sklada.

Tovariš Kavčič je nato govoril o našem zunanjetrgovinskem in deviznem režimu in dejal, da so lani sicer v načelu bolj ali manj zadovoljiv režim zunanjetrgovinskega in deviznega poslovanja z njegovim konkretnim izvajanjem tako popačili, da smo se znašli v precej kritičnem materialnem položaju, ki je izsilil precejšnje restriktivne ukrepe. Ti ukrepi ne vplivajo spodbudno na naš izvoz, v delovnih organizacijah pa so povzročili mnogo razburjenja in kritike. Mnenja smo tudi, da je v preteklem letu zunanjetrgovinska politika vsebovala premalo selektivnosti; posamezne normative na tem področju so preveč prilagajali zahtevam vseh ali celo posameznih delovnih organizacij, namesto da bi določili razumno mero stimulacije in tudi zaščite.

NEPOSREDNE PRAKTIČNE NALOGE V SLOVENSKEM GOSPODARSTVU

S sedanjimi tokovi gospodarske reforme moramo uskladiti vsa nerazrešena vprašanja, zlasti v investicijski dejavnosti, ki so še ostala iz časov pred reformo. Kar zadeva republiške objekte in akcije, smo tik pred zaključkom in o vsem tem bo izvršni svet v kratkem poslal skupščini poročilo z vso dokumentacijo.

Slovenija je imela že pred reformo odprte tri velike investicije — EKK Velenje, železarne in elektroenergetiko. Za EKK Velenje je izvršni svet že poslal skupščini predlog o sanaciji. Glede železarn potekajo sedaj zelo intenzivne priprave za njihovo združitev v skupno podjetje, glede elektroenergetskih objektov pa trenutno še ni vse sklenjeno. Po predvidenem in že sprejetem programu graditve primanjkuje do leta 1970 približno 20 milijard S-dinarjev. Izvršni svet je odločno za to, da se teh 20 milijard dinarjev dobi s povečanim 2.5 % prispevkom od investicijskih sredstev delovnih organizacij v letih 1968 do 1970 in mogoče še s prispevki iz kakšnih drugih virov.

Tovariš Kavčič je nato govoril o predvideni integraciji Splošne gospodarske banke in Ljubljanske kreditne banke in hranilnice.

Glede integracijskih gibanj v našem gospodarstvu nasploh pa je dejal, da smo sicer nekaj dosegli, vendar pa ta gibanja potekajo prepočasi. Kjerkoli more, izvršni svet podpira sodobne integracijske procese tudi s politiko republiških skupnih rezerv, ostaja pa dejstvo, da morajo poglavitni pobudnik in osrednji nosilec teh gibanj biti delovne organizacije same.

Stane Kavčič je nato dejal, da se izvršni svet strinja s stališči, da obremenitev gospodarstva ni moč več povečevati, nato pa je govoril o materialnem stanju in možnostih posameznih področij splošne potrošnje.

S tem v zvezi je povedal, da je bila lani povprečna pokojnina v Sloveniji približno 48.000 S-dinarjev, torej komaj nekaj več kot polovico povprečnega zaslužka zaposlenih. V mnogih razpravah pa je bilo izraženo enotno mnenje, naj bi povprečne pokojnine predstavljale približno 65 % povprečnega zaslužka zaposlenih in zato bomo morali resno razmišljati o tem, kako bi izdatke za socialno zavarovanje postopoma povečali.

Na področju zdravstva smo lani prvič po vojni zaustavili rast izdatkov za zdravstveno varstvo. Na tem področju se je začel tudi proces integracije in racionalizacije, ki ga bomo nadaljevali, toda čudežev ne moremo pričakovati. Spričo zelo velikih razlik v posameznih republikah pa menimo, da bo nujno potrebno, da se v zdravstvenem zavarovanju federacija s svojimi normativi umakne zgolj na temeljna načela in da prepusti vse konkretno in normativno odločanje republikam.

Kar zadeva stanje na področju šolstva, je izvršni svet že poslal skupščini neposredni akcijski program za racionalizacijo šolske mreže. Očitno je, da imamo nekaterih šol in kadrovskih profilov že preveč, hkrati ko je očitna potreba, da nekatere šole in kadrovske profile mnogo hitreje razvijamo. Zato izvršni svet racionalizacije šolske mreže ne pojmuje tako, da bomo zmanjšali skupni izdatek za šolstvo, temveč tako, da bo treba napraviti njegovo bolj ustrezno notranjo porazdelitev.

Okvir našega neposrednega delovanja v gospodarstvu v letošnjem letu — je poudaril predsednik izvršnega sveta — nam torej določajo naslednje naloge: izvoz, bolj ekonomska in racionalna delitev osebnega dohodka, bolj premišljene in rentabilne investicije ter integracija. Bila bi iluzija in zmota, ki

bi jo zelo drago plačali, če bi največje možnosti za naš gospodarski napredek videli v morebitnih spremembah posameznih instrumentov ali predpisov. Glavne rezerve in možnosti za vsestranski napredek naše družbe so predvsem v usmeritvi na lastne sile in v taki organizaciji dela, ki bo omogočila čimbolj racionalno uporabiti vse naše materialno-proizvodne, kadrovske, strokovne, intelektualne in splošno človeške potenciale.

M. P.

OD VSEPOVSOD

POLIGALANT, VOLČJA DRAGA:

Za industrijo plastičnih izdelkov je značilna iz leta v leto hujša konkurenca. Tovarn za izdelovanje proizvodov iz plastike imamo danes več kot dovolj pa tudi obrtnikov ne primanjkuje, ki se ukvarjajo z izdelovanjem najrazličnejših predmetov iz plastike.

»Ostra konkurenca, ki kljub vsemu še vedno narašča, nas je prisilila, da smo lani nabavili nove avtomate za varjenje...« dam je dejal ob našem obisku Peter Čebohin, tehnični direktor v podjetju Poligalant. Več kot 1,200.000 N-dinarjev smo vložili v modernizacijo proizvodnje, pa čeprav bi med drugim potrebovali tudi nove prostore.«

Izkušnje so pokazale, da se samoupravni organi v Poligalantu v svojih predvidevanjih niso ušteli. Avtomati za izdelavo plastičnih vrečk danes tečejo brez prestanka in so izkoriščeni tako rekoč stoodstotno. Na leto izdelajo blizu 60 do 70 milijonov vrečk, kar pomeni za podjetje blizu 5 milijonov N-dinarjev bruto realizacije.

»Z novimi avtomati smo pravzaprav rešili svoj obstoj...,« razlaga Peter Čebohin. »Pa ne samo to. Na račun modernizacije smo prešli 1. februarja letos na 42-urni delovni teden...«

Huda konkurenca sili tudi samoupravljavce v Poligalantu, da sproti iščejo svoje skrite rezerve in povečujejo produktivnost. Cene plastičnih proizvodov namreč iz leta v leto padajo, zato je sleherni korak naprej v proizvodnji izvedljiv le na osnovi večje produktivnosti.

»Zaradi vsega tega si za letos tudi nismo zastavili kdo ve kolikšnih načrtov...,« pravijo v Poligalantu. Naš namen je, da uspešno uvedemo sedemurni delovni teden, da obdržimo približno enako visoke osebne dohodke, kot smo jih imeli v minulem letu in da pri vsem tem ne posežemo v sklade. Če pa nam bo uspelo še kaj več, toliko bolje...«

metalka

LJUBLJANA — Dalmatinova 2

vam nudi

v svojih poslovalnicah v Ljubljani:

Titova cesta 24

Stritarjeva 7

ugoden nakup

ALUMINIJSKE POSODE IZ UVOZA PO ZNIŽANIH CENAH OD 30-50%

	Stara cena N-din	Nova cena N-din
PONVE za cvrtje, 18 cm, težke	27,95	14,15
KOZICE, težke, s pokrovom, od 10 do 50 l	62,25—311,05	35,05—142,65
LONCI, težki, s pokrovom, 5-delni, od 30 do 50 cm	1381,40	690,70
GARNITURA LONCEV, 6-delni, od 20 do 90 l	90,55—407,65	48,90—199,20
GARNITURA LONCEV, 4-delna, s pokrovom, od 12 do 18 cm	43,40	27,05
GARNITURA LONCEV, 5-delna, od 12 do 20 cm	63,10	39,40
KOZICE, od 12 do 18 cm	3,25— 9,05	2,10— 5,80
GARNITURA, 5-delna, 12 do 24 cm	55,75	34,70
ALUMINIJASTE POKROVKE, od 12 do 22 cm	1,20— 1,95	0,75— 1,20
PONVE ZA MLEKO, 2,5 litra, na pisk	50,35	32,25
PONVE ZA MLEKO s cedilom, 18 cm	22,45	14,40
VRČI ZA MLEKO, 3 litre	14,40	9,25
VRČI ZA MLEKO, 5 litrov	23,90	14,90
EXPRES LONCI, 4 litre	113,85	72,90
itd.		

v zalogi je skupaj 75 vrst izdelkov

Prav tako pa vam nudimo po konkurenčnih cenah še naslednje izdelke:

PRALNE STROJE — GORENJE

ŠTEDILNIKE (električne, kombinirane, na trdo gorivo) GORENJE

HLADILNIKE — Himo — Ignis — Zoppas

OBIŠČITE NAS!

metalka

Tiskovna konferenca

Obljubljene so ustreznejše rešitve

Na redni tiskovni konferenci v gospodarski zbornici SR Slovenije minuli teden je njen predsednik Leopold Krese med drugim informiral novinarje o nekaterih začetkih razpleta težav, ki so prizadele nekatere gospodarske organizacije zaradi sprememb v zunanjetrgovinskem in deviznem režimu. V našem listu smo že poročali, da je delegacija slovenskega gospodarstva seznanila podpredsednika zveznega izvršnega sveta Kira Gligorova o posledicah, ki so nastale v gospodarstvu zaradi tega, ker je zvezni izvršni svet izdal nove predpise o deviznem in blagovnem režimu za leto 1968 mimo z zakonom določenih terminov. S posledicami tako sprejetega zakona so se lahko seznanili tudi člani komisije zveznega izvršnega sveta, ko so obiskali Ljubljano in se sami prepričali o velikih zastojih v carinjenju in o nakopičenem blagu v carinarnicah.

Tovariš Krese je dejal, da je gospodarski zbornici uspelo z intervencijami pomagati nekaterim podjetjem, da so lahko na carini rešila del blaga. Intervencija gospodarske zbornice je bila potrebna in koristna, saj so nekatere gospodarske organizacije lahko vsaj delno omilile zastoje v proizvodnji; vendar takšne posredniške metode ne morejo biti v redu, je poudaril Leopold Krese, ker ne rešujejo sistematično problemov. Namesto da bi se vodilni gospodarstveniki posvečali notranjim gospodarskim problemom delovnih organizacij, trošijo čas na poti od delovne organizacije do zveznih organov, kjer skušajo osebno reševati posledice neustrezno sprejetih zakonov. Zato je tovariš Krese vnovič obsodil ravnanje zakonodajalca, ki je z nespoštovanjem zakonskih rokov oškodoval velik del slovenskega gospodarstva. Poudaril je, da gospodarska zbornica vnovič zahteva pravočasno sprejemanje zakonov, da se gospodarske organizacije lahko prilagodijo novemu instrumentariju gospodarjenja in da lahko nemoteno sklepajo poslovne pogodbe.

Z vsemi težavami, ki spremljajo slovensko gospodarstvo zaradi neustreznih zakonov v deviznem režimu, so predstavniki gospodarske zbornice seznanili tudi Mika Špiljaka, predsednika zveznega izvršnega sveta, ob njegovem nedavnem obisku v Ljubljani. Ob tej priložnosti je predsednik zveznega izvršnega sveta izjavil, da vidi, da je potrebno številne probleme, ki spremljajo naše gospodarstvo, odpraviti; zaprosil je za sodelovanje gospodarsko zbornico in

gospodarstvenike, da pomagajo zveznemu izvršnemu svetu pri izdelavi novih gospodarskih regulativov. Tovariš Krese je povedal, da je predsednik zveznega izvršnega sveta Mika Špiljak že sprejel prve predstavnike posameznih industrijskih grupacij in da pomenijo ti kontakti začetek prizadevanj zveznega izvršnega sveta za ustreznejše gospodarske rešitve.

I. V.

ARHITEKTOV KOTIČEK

● VPRAŠANJE:

V prvi letošnji številki ste mi nasvetovali ureditev dnevne sobe. Nasveti so bili zelo izčrpni in moram reči, da mi je bila vaša rešitev res zelo všeč, zato se tudi zanjo najlepše zahvaljujem. Žal pa moram zaradi novih okoliščin načrt za ureditev te dnevne sobe spremeniti. Uporabljati jo namreč moram tudi kot jedilni prostor. Od sobne opreme moram namestiti v dnevni sobi poleg pianina črne barve še bukov fotelj, dolžine 90 cm, višine 100 cm z upognjenimi stranskimi naslonjali in z naslonjalom, ki ga lahko premikam v različnih kotih. Les fotelja je bukovina naravne barve. Že sam sem poskušal po vaših načrtih preurediti dnevno sobo, vendar prave rešitve nisem našel. — I. D. Maribor

● ODGOVOR:

Kot vidim, ste tudi sami ugotovili, da ste mi prvič poslali bolj pomanjkljive podatke. To napako pa ste v drugem pismu prav lepo popravili in upam, da vam bom tokrat ustregla s svojim nasvetom.

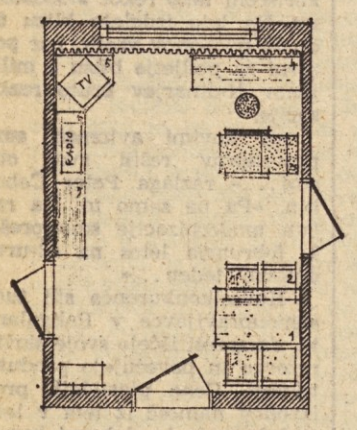

1. miza 110 × 70 cm, 2. stol, 3. raztegljivi fotelj, 4. pianino, 5. kotna omarica št. 59, 6. omarica št. 55, 7. omarica št. 53.

V tako majhnem prostoru, kot je vaša soba, je sicer malce teže spraviti v red vse kose pohištva, ki jih hočete v njem imeti. Pripravila sem vam dve skici ureditve. Obe vsebujeta iste elemente, le da so različno razmeščeni. V prvem primeru imate jedilno mizo s stoli postavljeno med vhodom v dnevno sobo in vhodom v kuhinjo. Mizo s stoli izdeluje tovarna Stol v Kamniku. Površina mizne plošče je furnirana z orehom, prav tako sedežne plošče stolov. Površina furnirja je mat. Noge miz in stolov pa so prebarvane s črno mat barvo. Cena mize je 24.400 S-dinarjev, cena stola pa 5650 S-dinarjev. Ta garnitura naj bo odmaknjena od naravne svetlobe, saj jo najmanj potrebujemo. Vseeno pa bi lahko na steno nad mizo pritrdili manjšo stensko svetilko. Televizijski in radijski sprejemnik postavite na omarice, katerih izdelovalec je LIK »Savinja« iz Celja. Oblike omaric so različne. Iz zaloge v podjetju Slovenijales vam svetujem kotno amarico št. 59, dimenzije 70 x 72 x 36 cm, poleg nje omarico št. 55 v izmeri 70 x 90 x 36 cm, ki ima dva predala in dvoje vrat. Za bife pa je poskrbljeno v omarici št. 53, ki je visoka 145 cm, široka 90 cm in 36 cm globoka. Vse te omare so obdelane z orehovim lakiranim furnirjem. K temu naj dodam cene: omarica št. 59 — 25.750 S-dinarjev, omarica št. 55 — 28.050 S-dinarjev, omarica št. 53 — 43.500 S-dinarjev.

Fotelj, ki ga že imate, namestite nasproti omarice s televizijskim sprejemnikom, tako boste z njega prav udobno spremljali program. Preostali člani družine pa se bodo morali seveda zadovoljiti s stoli pri jedilni mizi, kajti za klubsko garnituro nimate več prostora v tej sobi.

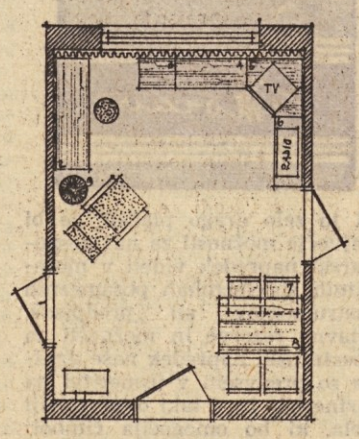

1. raztegljivi fotelj, 2. pianino, 3. omarica št. 57, 4. omarica št. 56, 5. kotna omarica št. 59, 6. omarica št. 55, 7. stol, 8. miza 110 × 70 cm, 9. stoječa svetilka.

Pri skici št. 2 sem uporabila isto mizo s stoli, le oblike sestavljenih omaric so druge. Omarica št. 57 ima predale, dolga pa je 46 cm. Omarica št. 56 je zaprta s steklom in dolga 90 cm, kotno omarico že poznate, prav tako tudi omarico št. 55. V tem primeru pri fotelju postavite stoječo svetilko, ki vam bo dajala svetlobo, če boste hoteli prebrati kak časopis ali igrati na pianino. Poleg stoječe svetilke je seveda potrebna še viseča svetilka sredi sobe. Dolgujem še dodatne cene: cena omarice št. 57 — 20.750 S-dinarjev, omarica št. 56 pa 26.200 S-dinarjev.

Inž. arh. DOROTEJA DOZET

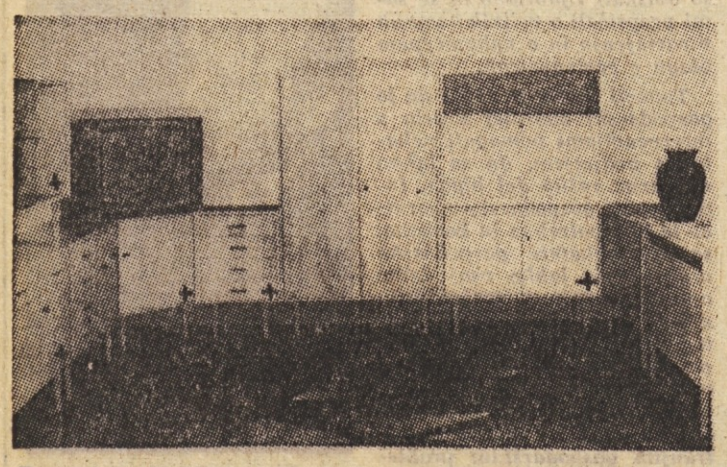

Da si boste laže predstavljali opremo, si na sliki oglejte elemente, ki sem jih označila s križcem

KUPON ZA ARHITEKTOV KOTIČEK

LJUBLJANA

ELEGANCO OB VSAKI PRILOŽNOSTI — ZA VSAK OKUS — PO ZMERNIH CENAH
vam omogoča nakup
MOŠKE IN ŽENSKE KONFEKCIJE TER METRSKEGA BLAGA
ZA PLAŠČE, SUKNJIČE, OBLEKE IN KOSTIME
v II. NADSTROPJU TRGOVSKE HIŠE nama Tomšičeva ulica 2
in v KONFEKCIJI »ELITA«, Čopova ulica 7
Izključni modeli ženske konfekcije — letošnji kroji — modne barve in vzorci.
Nakup tudi na potrošniški kredit.

SKOK V MARIBORSKE KONFEKCIJSKE TRGOVINE

ČE SE KAKOVOST MERI PO CENAH

Maribor je prepoln konfekcije. Mozaik velikih, manjših in čisto majčkenih trgovin, ki prodajajo perilo in vrhnja oblačila, je zelo pester, nemara celo prepester za sedanje čase, ko je kupna moč mnogih Mariborčanov zmanjšana. Kljub potrošniškim kreditom se promet pri prodaji konfekcije zmanjšuje. V Modni hiši, ki ima največjo izbiro, je upadel skoraj za polovico. Ravno tako v poslovalnici Modne konfekcije Beograd — Kluz. In vendar te dni, ko gre zima h koncu, trgovina ne znižuje cen ali pa vsaj vidno opozarja kupcev na razprodajo, ker so bojda Mariborčani nezaupljivi do vsega, kar je poceni.

Mislim, da takemu posploševanju lahko ugovarjam.

ZAREČENI KRUH

»Verjemite,« mi je dejal vodja mariborske poslovalnice Standard konfekcije, »laže prodam moško obleko za 55.000 starih dinarjev kot za 45.000 dinarjev. Stranke ne gledajo, kakšno je blago, ampak ga ocenjujejo po cenah. Z veliko težavo smo nekaterim dopovedali, da so naše obleke cenejše zaradi konkurence, ne zato, ker so slabše od drugih. Če bi bil zasebnik, bi se tej muki izognil. Za petnajst tisoč bi povišal ceno, pa bi obleke prodal. Se čudite? Takšni so Mariborčani. Glejte, moj svak je v Kluzu kupil obleko za 62.000 S-dinarjev, ker je mislil, da je boljša, kot so naše, v resnici smo mi in Kluz kupili kamgarn v isti tovarni. Po deklaraciji sem še ugotovil, da sta po sestavini vlaken in po teži enaka. Kupci ne pogledajo deklaracij, ali pa jim ne verjamejo. Zato sem — kakor je čudno — našemu poslovodji svetoval, naj naroča drago blago.«

Toda prav ta vodja poslovalnice mi je med nadaljnjim razgovorom omenil, da so sto ženskih pocenjenih plaščev iz velurja v nekaj dneh razprodali. Ceno so postopoma znižali od 50.000 starih dinarjev na 15.000.

Trideset ženskih plaščev iz bukleja, pocenjenih z 48.000 na 25.000 starih dinarjev, je pošlo v štirih dneh. Razprodajajo pravzaprav samo še tista oblačila, pri katerih je »kroj zavožen«.

NA ČIGAV MLIN TEČE VODA?

Da se izplača pogledati tudi blago in tovarniške podatke o njem, mi je potrdila prodajalka ženskih kril v Modni hiši. Potem ko mi je zaupala, da jo glava boli od čakanja na kupce — od pol osmih zjutraj do dvanajstih sta prišli le dve stranki — je z obešalnika snela lepo žensko krilo, modernega kroja in podloženo.

»Za 9790 dinarjev bi moralo biti tudi trpežno. Toda poglejte, samo pomerjale so ga stranke, tule ob šivu pa je že luknja. Blago je 100 % volneno, toda stkano kot tanka klobučevina. Precej teh kril smo že prodali, bojim se, da bo veliko reklamacij... Kot prodajalka ne smem strank odvračati od nakupa, priporočam jim ga pa tudi ne... Ubogi ljudje.«

Prodajalka je imela več kot dovolj časa, da sva se pomenili o prodaji konfekcije nasploh v Mariboru. Največja izbira pa je pri njih. In nemara tudi najboljša. Mnogi kupci si pridejo najprej samo ogledat plašče ali obleke, potem obidejo še druge trgovine in se spet vrnejo v Modno hišo. Ne drži pa, da najdražja oblačila najlaže prodajo. V dokaz mi je pokazala dva zelo draga plašča novogoriškega konfekcijskega podjetja Ideal iz najboljše volne, s podlogo ali vsaj z ovratnikom iz dragocenega krzna. Prvi stane 255.000 S-dinarjev in drugi 95.000 S-dinarjev, prodati jih pa ne morejo, ker sta oba slabo izdelana.

Druga prodajalka ženske konfekcije najbrž tudi ne verjame v veliko naivnost mariborskih kupcev, kajti razkazovaje ekskluzivne hlačne kostume novogoriškega Ideala, je skeptično pripomnila:

»Ne vem, če jih bomo prodali. Poglejte tele hlačnice, kroj je zanič, kdo bi dal za takle kostim 52.000 dinarjev?«

Sprašujem se, na čigav mlin potem teče voda drage konfekcije? Če se je prodaja skoraj za polovico zmanjšala kljub potrošniškim kreditom, trgovci pa navijajo za podražitev konfekcije in zavračajo razprodaje kot družbeno škodljive (kar trije so me o tem prepričevali!), ne teče na noben mlin, ampak stoji. Stoječa voda pa se sčasoma usmradi...

ODKRITA PRIZNANJA

Marsikatera mariborska prodajalka je realna in obsoja sedanjo politiko cen.

V Biserki, poslovalnici Veletkanine, so kritizirali slovenske tovarne pletenin, češ da so predrage in da zato cenejše izdelke drugih jugoslovanskih tovarn hitreje prodajo.

»V Mariboru je veliko tekstilnih delavcev,« so mi rekli, »ki zdaj malo zaslužijo. Tkalka dobi po 45.000 S-dinarjev na mesec. Če že kupi pulover, kupi cenejšega. Intexove iz Iloka prodajamo po 4105 dinarjev, približno sto jih je na hitro šlo, Angorini po 10.670 S-dinarjev so pa ostali. Niso namreč dvakrat bolj kvalitetni. Pa četudi bi bili — kdor nima denarja, ga nima.«

Kluzove prodajalke, ki že tri mesece dobivajo samo 80 % osebne dohodke zaradi premajhnega prometa, so kritizirale vodstvo svoje tovarne, češ da ne upošteva kupne moči Mariborčanov in da niti demodiranih oblačil ne poceni, čeprav kupci povprašujejo po cenejših izdelkih, naj jih plačajo v dinarjih ali jih vzamejo na potrošniški kredit.

V poslovalnici Nada, ki jo je od Vezenine nedavno prevzela Veletkanina, pa so prodajalke pripovedovale:

»Kupci povečini pridejo, pogledajo in odidejo. Promet je slab, pa še poslabšal se bo. Vezenina je novo pošiljko bluz iz krepona podražila z 8074 starih dinarjev na 8910. Lepe so, iz dobrega uvoženega blaga, morali bi pa še denar uvažati...«

Če k temu dodam še pripombe na račun enoličnih desenov konfekcioniranega blaga in enoličnih krojev, ki sem jih slišala v blagovnici Zarja, v Varteksovi poslovalnici in celo v Modni hiši, mislim, da sem povedala glavne svoje ugotovitve o konfekciji v Mariboru, po katerah zaključujem:

● Tista stara resnica, da se dobro blago samo hvali, najbrž tudi v Mariboru še drži. Da ga hvalijo visoke cene, je lokalni dodatek, zvarjen v trgovini, ki pa ob upadajočem prometu ni prepričljiv.

Kupci bodo na srečo ravnali po svoji glavi in svoji denarnici. Če se je v Modni hiši v enem dnevu za 100 % povečal promet, ko so v TAM razdelili letno razliko med akontacijami in realnimi zaslužki, potem to kaže, da kupna moč bistveno vpliva na trgovinski promet. Če osebni dohodki stagnirajo ali se celo zmanjšujejo, pa mora trgovina kaj ukreniti, da kupce pritegne. Ta »kaj« pa verjetno ne bi smel naviti cen, ne obsojati razprodaj kot družbeno škodljivih akcij, kot sem to slišala od predstavnika enega od trgovskih podjetij.

MARIOLA KOBAL

Prihodnjič: PRIMERJAVA CEN

Poznate savno?

Znano je, da Finci zelo cenijo svoj prastari način kopanja in utrjevanja, da ne morejo brez savne niti na olimpijskih igrah, niti na fronti, kaj šele v vsakdanjem življenju.

To, kar pri nas vzbuja danes še nezaupanje, je pri severnjakov vsakdanja navada. Zato si poglejmo, kaj pravzaprav savna sploh je.

Ob vsaki finski domačiji, majhni ali veliki, revni ali bogati, je lesena, iz brun sestavljena kočica, ki ima nizka vrata in eno samo majhno okno. V notranjosti je ognjišče, zloženo iz kamenja, na steni visijo brezove metlice, ob straneh pa so lesene klopi, nekaka ležišča v terasah.

V savni kurijo tako dolgo, da je kamenje razbeljeno in ostane samo še žerjavica. Ko v prostoru ni več dima, zaprejo lino, poškropijo razbeljeno kamenje z vodo, da nastane vroča para in začno s »kopeljo«.

Lahko bi dejali, da gre v savni za »gimnastiko krvi«. Finci prav radi tekmujejo v tem, kdo bo vzdržal v savni na višjem ležišču, kjer je najbolj vroče. Vmes se polivajo in bičajo z brezovimi metlicami, ki so jih poprej omehčali v vroči vodi.

Ko polagoma vroča para izgine, severnjaki ponovno poškropijo razbeljeno kamenje in znova začno z znojenjem. Tako pride v kožo več krvi, utripanje srca se pospeši, krvni pritisk narašča in spet pada.

Parne kopeli v svetu niso samo dobro znane, temveč tudi zelo priljubljene. Kot že rečeno, imajo severnjaki savne kar na svojih domovih. V zapadnoevropskih deželah pa imajo večja parna kopališča, ki so povsod odprtega tipa.

Od vseh športnih klubov, kolikor jih danes premoremo na primer v Ljubljani, ima pravo savno le Narodni dom. Tu je savna zaprtega tipa, medtem ko je parno kopališče na Miklošičevi cesti v Ljubljani na voljo vsem, ki so pripravljeni odšteti za svojevrsten užitek 8 N-din.

Kljub temu, da sleherni dan gradimo nove športne objekte, igrišča, telovadnice, na savne radi pozabljamo.

Žal ne vemo, da je savna razmeroma cenena stvar. Prav gotovo bolj poceni kot katera koli športna naprava ali športni objekt, njena korist pa precej večja.

-a

VRABEC V ROKI ALI GOLOB NA STREHI?

Tapisom proti fimelonu

Tapisom... tapisom... tapisom...

Vsak večer se na naših televizijskih zaslonih ponavlja domiselna reklama za enako domiselne iglane preproge Made in France. Naši uvozniki zagotavljajo petdesetletno življenjsko dobo tej novi oblogi za pod, ki gospodinjam in poklicnim snažilkam prihranja zamudno loščenje parketa, utiša korake in blagodejno vpliva na utrujene noge.

Reklama za tapisom požira milijone dinarjev, ki jih prodaja kdove kolikokratno povrne. Za kupce ni stiske, čeprav — seveda pod takim ali drugačnim imenom — ga samo v Ljubljani nudijo že štiri podjetja: Lesnina, Slovenijales, Astra in Gramex.

Uvoženi tapisom pa je nedvomno dobil v mengeški Tovarni filca tekmeca z imenom FIMELON. Morda bi bil izraz dvojnik primernejši kakor tekmec. Mengeške iglane preproge po trditvah proizvajalcev niti v kakovosti niti estetsko ne zaostajajo za uvoženimi. Za zdaj pa konkurirajo uvoženim tudi v ceni. Kvadratni meter fimelona stane 6380 S-dinarjev, enaka količina tapisoma ali katerega drugega sorodnega izdelka pa od 5000 do 12.000 S-dinarjev.

Ta prvi proizvod Tovarne filca je iz 100 % polipropilenskega vlakna in zato I. a kakovosti, kot pravimo. Z dodatkom cenejših vlaken za notranjo plast bodo nastale nove vrste mengeških iglanih preprog — cenejše in dostopnejše širšemu krogu kupcev.

Toda fimelon, ki ga je s cenejšimi inačicami vključila Tovarna filca v svoj letošnji proizvodni program, se iz vrabca v roki spreminja v goloba na strehi...

Med lanskim osvajanjem tega izdelka je Tovarna filca dobila uvožena vlakna za dinarje. Letos pa...

Italijanski dobavitelji — svetovno znani trust Montecatini-Edison — niso nič krivi. Svoj interes za izvoz vlaken v Jugoslavijo so dokazali z brezplačno tehnično pomočjo Tovarni filca med osemmesečnim osvajanjem proizvodnje fimelona. Jugoslovanskim proizvajalcem so dali na voljo vso proizvodno dokumentacijo in vrh tega dvakrat poslali svoje specialiste za iglane preproge v Mengeš.

Vrabec v roki se spreminja v goloba na strehi zaradi spremenjenega blagovnega režima. Predvidoma bo uvoz vlaken vezan na globalno devizno kvoto. Če bo dolarjev zmanjkalo, jih bo morala Tovarna filca kupovati na prostem trgu. Ker bo ponudba po vsej verjetnosti manjša kakor povpraševanje, se bo dolar močno podražil in z njim vred uvožena vlakna in proizvodni stroški fimelona.

In — trenutno enakovredni tekmec tapisoma bo najbrž konkurenčno oslabel. Uvoz tapisoma je namreč sproščen, po kakšni ceni ga dobe uvozniki, pa se natanko ne ve...

»Uvoznike tapisoma in nas naj postavijo v enak položaj, potem se bomo pa spoprijeli kot enakopravni konkurenti,« so mi dejali v Tovarni filca. »Se vam ne zdi nesmiselno, da trošimo dolarje za predelavo vlaken, ko bi lahko to opravili v Jugoslaviji? Čemu, če fimelon ni ne dražji ne slabši kot tapisom?«

-Ma

NOVO!

Žarilni vložek za oljno peč

Preproste oblike in poceni je žarilni vložek za oljno peč. Zima se sicer bliža koncu in mraz popušča, peči doma bomo vsak čas nehali kuriti, toda preden pospravite peč, vam še svetujemo, da stopite v Merkurjevo poslovalnico v Ljubljani, Kranju ali drugod in kupite žarilni vložek.

Zakaj vam ga priporočamo? Z žarilnim vložkom za oljno peč boste prihranili kakih 30 odstotkov olja. Izgorevanje bo boljše, v peči se ne bodo nabirale nevšečne saje, predvsem pa — iz stanovanja vam bo izginil značilni vonj po gorilnem olju.

Žarilni vložek je narejen iz nepregornega materiala, sestavljen pa je iz cevi in petih obročkov. Na vsakem obročku so štiri odprtine.

Žarilni vložek so tudi testirali strokovnjaki in ga priporočajo. Žarilni vložek, ki vam ga predstavljamo, je izdelek industrije kovinske opreme INKOP Kočevje. V maloprodaji stane 47.10 N-dinarjev.

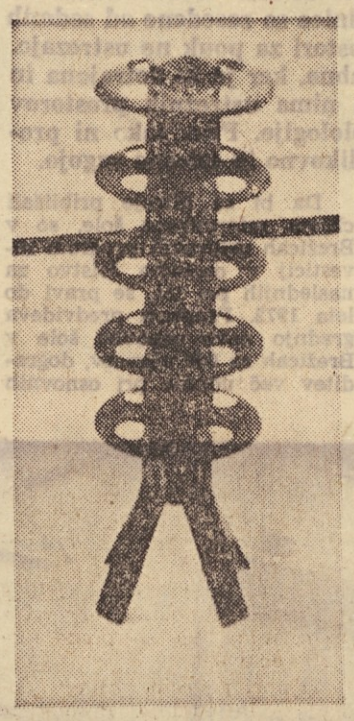

Pri Merkurju so nam še povedali, da so na voljo tudi dražji žarilni vložki za oljno peč, ki pa so iz uvoza.

m. v.

NA GORENJSKEM JE V PRODAJI 37 VRST KRUHA IN PECIVA

Kakšen kruh jedo Jeseničani?

Vprašanje v naslovu je tokrat konkretno: kako so Jeseničani zadovoljni s preskrbo, kakovostjo in izbiro kruha. Odgovarjajo pa jeseniške gospodinje, ki se vračajo z jutranjih nakupov.

»Na televizijskem zaslonu smo videli že veliko vrst kruha,« je dejala mlajša Jeseničanka, »pri nas pa ga toliko vrst nimamo. Belega, črnega, rženega, žemljo, bigo in oljnat kruh, to dobiš, in moram reči, da je kruh dober. Posebno okusen je črn. Svojčas smo jedli na Jesenicah veliko slabši kruh, odkar pa nas oskrbuje Žito iz Lesc, je kruh veliko bolj okusen.« Podobno je dejala tudi druga, tretja, četrta Jeseničanka. Vmes pa smo izvedeli, da je graham kruh velikokrat trd in že tako neokusen dietni kruh je zato še bolj neužiten.

IZBIRA PO OKUSU TRGOVCEV

Na splošno so Jeseničani zadovoljni s kakovostjo kruha, zadovoljni so tudi z oskrbo, saj lahko kupijo kruh v trgovinah ob vsakem dnevnem času in celo v soboto proti večeru ...

Trgovine, ki so prevzele prodajo kruha, naročajo po večini najbolj znane vrste kruha. Četudi bi želeli Jeseničani pokusiti druge vrste kruha, ki so jih spoznali na televizijskih zaslonih, jih na Jesenicah v veliki večini trgovin ne dobijo. Na načem »obhodu« smo edino v samopostrežni trgovini »Rožca« na Plavžu videli dvanajst vrst kruha in peciva, v drugih trgovinah pa je izbira za polovico manjša.

Vprašanje, od koga je odvisna v prodaji izbira kruha, je bilo odveč. Poslovodje so »priznali«, da je za to odgovoren naročnik — trgovina. Poslovni odnosi s proizvajalcem »Žitom« iz Lesc so več kot dobri, so zatrdili trgovci. Kar naročijo, dobijo.

KAKOVOST JE PRIMERNA CENI

V Lescah, v delovni enoti ljubljanskega »Zita« oskrbujejo s kruhom vso Gorenjsko. Po obliki in kvaliteti pečejo 37 vrst kruha in peciva. Skupno s šestimi privatnimi peki, ki napečejo med 65 in 70 tonami, proizvedejo v moderni industrijski pekarni v Lescah povprečno 446 ton kruha mesečno. Računati moramo, da uživa njihove močnate izdelke poleg približno 70.000 domačinov v sezoni še približno 14.000 tujih turistov. V sezonskih mesecih se tudi njihov proizvodni program menja. Tedaj napečejo veliko več ‚boljših' vrst kruha kot v nesezonskih mesecih. Tujci so navajeni na okusen, kakovosten kruh ...

Dregnili smo v sršenje gnezdo:

»Ne terjajte, da bo iz moke, vode, kvasa in soli boljši kruh, kot ga napečemo,« je odgovoril direktor delovne enote Anton Pintar. »Že ta kruh nima ekonomske cene. Vsak dodatek, ki ga dodajamo testu, da bi izboljšali kruh, in to se zgodi, kadar je moka slabše kakovosti in v vročih poletnih mesecih, je potrebno iztisniti na račun naših dohodkov. Če bi, denimo, dajali belemu kruhu samo 3 % olja, da bi mu izboljšali okus in podaljšali svežino, bi nas to veljalo 12 dinarjev pri kilogramu.«

S sedanjo ceno kruha peki v Lescah niso zadovoljni. Lahko se zgodi, da bodo Gorenjci jedli že v kratkem dražji kruh, kajti gorenjske občinske skupščine bodo kmalu razpravljale o vlogi delovne enote Gorenjska za podražitev kruha.

SREDI LETA NOVA MLEČNA RESTAVRACIJA

Vrnimo se na Jesenice in k prvotno postavljenemu vprašanju. Na Jesenicah kljub zadovoljivi oskrbi s kruhom ni niti ene specializirane trgovine za prodajo kruha in mleka. Tadva osnovna prehrambena artikla sodita skupaj in po izkušnjah v drugih mestih bi sodili, da bo tudi na Jesenicah vsaj en lokal, kjer je mogoče ob skodelici mleka prigrizniti kos kruha.

Med letom so zaprli na Jesenicah edino mlečno restavracijo. Mladina je tedaj zagnala vik, ker so ji vzeli edini primerni lokal, vendar je dobila hkrati zagotovilo, da ji bodo zgradili v zameno za prejšnjo novo, še lepše urejeno mlečno restavracijo.

Na občinski skupščini so povedali, da svojo obljubo že izpolnjujejo. V neposredni bližini gimnazije in nekaterih drugih šol bodo v novi trgovski hiši odprli že sredi letošnjega leta moderno mlečno restavracijo s slaščičarno in prodajo kruha. Denar je že zagotovljen, soinvestitor pa bo delovna enota »Žita« v Lescah. Pozneje bi, tako pravijo na občini, zgradili podobne restavracije, če bo potrebno, tudi drugod. Tudi ta obljuba dobiva pravo podobo, kajti samopostrežna trgovina »Rožca« na Plavžu bo že v kratkem dogradila lokal za prodajo kruha in peciva, prav tako pa bo prostora za strežbo pri mizah.

I. V.

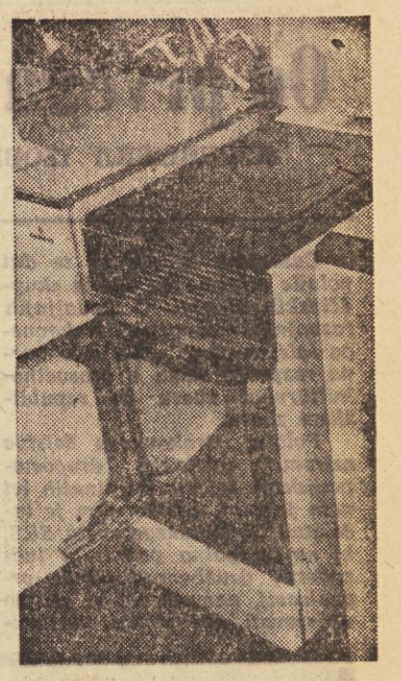

Poceni gretje

Če ste zadovoljni s svojo pečjo na olje, se boste verjetno navdušili tudi za podoben štedilnik. Prav te dni je podjetje Merkur iz Kranja začelo prodajati štedilnike na olje zahodnonemške tovarne NEFF. Štedilnik je visok 87 cm, dolg 61 in širok 40 cm. V rezervoar lahko natočite 12 l gorilnega olja, ki zadostuje za 20 ur gorenja. Posebna odlika tega štedilnika je, da se da cev za odvod dima priključiti s treh strani. Štedilnik je bele barve, skrbno izdelan in zelo eleganten. Štedilnik enojne širine stane 1.699,00 N-din.

Če pa vam je bolj pri srcu klasično gorivo premog, vas bo nemara zanimalo, da je uvozno podjetje Tehnoimpeks iz Ljubljane uvozilo na pobudo zasavskih premogovnikov peči na premog, ki so podobne pečem na olje. To so trajnožarne peči zahodnonemške proizvodnje, odlikuje pa jih izredno visok izkoristek premoga — približno 80 odstotkov. Te peči prodaja podjetje Kurivo, stanejo pa približno 1.200,00 N-din.

m. v.

NEKAJ IZ PROGRAMA TURISTIČNE ORGANIZACIJE

ALPE — ADRIA

Ljubljana — Masarykova 14

PRAZNOVANJE 1. MAJA V SOVJETSKI ZVEZI
29. IV. — 11. V.
13 DNI

MOSKVA
LENINGRAD
KIJEV

CENA 2200 N-DIN

VES ČAS POTOVANJA POLNE PENZIONSKE USLUGE
VSI OGLEDI IN VSTOPNINE SO VKLJUČENI V CENO

Ljubljana—Moskva — letalo
Moskva—Leningrad — vlak
Leningrad—Kijev — letalo
Kijev—Moskva — vlak
Moskva—Ljubljana — letalo

ŠTIRI IN POL DNEVA MOSKVA:

avtobusni ogled mesta, ogled provomajske parade, Leninov mavzolej — Kremelj — Državna palača — razstava ekonomskih dosežkov ZSSR — Galerija Tretjakovski — ogled gledališke predstave — ogled filma v krožni »Kino-panorami«

ŠTIRI IN POL DNEVA LENINGRAD:

avtobusni ogled mesta — Smoljni — Ermitage — Piskosevsko spominsko pokopališče — Petropavlovska trdnjava — križarka Aurora — Petrov dvorec

TRI DNI KIJEV:

avtobusni ogled mesta — razstava naprednih izkušenj v narodni ekonomiki Ukrajinske SSR

OBROČNO ODPLAČEVANJE

SINDIKALNE PODRUŽNICE — DELOVNI KOLEKTIVI!

Predlagajte svoje najzaslužnejše člane ter dolgoletne politične delavce in jim omogočite s celotnim ali delnim kritjem stroškov udeležbo na tem edinstvenem in cenenem potovanju

Izleti za 8. marec
KRANJSKA GORA
PORTOROŽ
PO GRADOVIH ŠTAJERSKE
DOLENJSKE TOPLICE

Izleti za 1. maj
DUNAJ—BRNO—PRAGA—PLZEN
GROSSGLOCKNER—CORTINA
DUNAJ—BUDIMPEŠTA
POREČ—BENETKE (z ladjo)
RAB — 3 dni — posebno ugodno

MARCA IN APRILA VAM NUDIMO NA SONČNEM HVARU POCENI POČITNICE: 10 DNI — 250.— N-DIN

ŠE NEKAJ IZ PROGRAMA

ALPE — ADRIA

LJUBLJANA, MASARYKOVA 14

VI VARČUJTE, MI VAM KREDITIRAMO!

Pod tem naslovom smo vam pripravili posebno obliko varčevanja, in sicer: že sedaj lahko pričnete z varčevanjem za izlet in letovanje. Stroške za letovanje in izlet boste odplačevali vse leto!

PRIVOŠČITE SI LETOVANJE KOT VARČEVALEC ALI NA KREDIT! Za letovanje v naših letoviščih se lahko prijavite že od 1. februarja dalje in ob prijavi vplačate akontacijo. Če boste celotni znesek plačali do 1. maja, vam bomo priznali 10 % pupusta.

V primeru, da boste do 1. maja vplačali 50 % od polne cene, polovico pa pred odhodom na letovanje, vam bomo priznali 5 % popusta!

Brezobrestno vam bomo kreditirali letovanje v primeru, da boste 50 % celotne vsote vplačali do odhoda, preostali znesek pa v dveh mesečnih obrokih po vrnitvi.

VLOŽITE SREDSTVA, ki ste jih namenili za regres letovanj, za delno ali celotno kritje poučnih ekskurzij, izletov in letovanj! S tem boste članom vašega kolektiva zagotovili letovanje ali udeležbo na izletu oziroma ekskurziji.

PREVENTIVNO LETOVANJE OB MORJU V ČASU OD 5. maja do 14. junija IN V PLANINAH OD 6. maja do 24. junija ZA 150.— N-DIN.

IZBERITE V KOLEKTIVU TISTE, KI SO TAKEGA LETOVANJA NAJBOLJ POTREBNI IN JIH PRIJAVITE PRI NAS!

Vse podrobnejše informacije daje ALPE-ADRIA, Masarykova 14 telefon 310-264 in 311-872

Od prvega koraka k naslednjemu

REPUBLIŠKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST BO SOFINANCIRALA STROKOVNO ŠOLSTVO

Časopisne stolpce so te dni polnile informacije o delu skupščinskih zborov. O nadaljnjih razvojnih možnostih strokovnega šolstva pa je tekla zelo burna razprava zlasti v prosvetno-kulturnem zboru in republiškem zboru.

Položaj strokovnega šolstva oziroma celotnega drugostopenjskega šolstva iz minulih let nam je znan. Znano nam je tudi stališče Izvršnega sveta SRS, ki so ga polno podpirala tudi vodstva družbenopolitičnih organizacij, namreč, da ni možno vzdrževati več stanja, ko zbiramo pri gospodarskih organizacijah prostovoljne prispevke za to šolstvo. Govorili in pisali smo o tem, da moramo tudi temu šolstvu zagotoviti zakonite vire zbiranja potrebnih materialnih sredstev. V čem je bil torej vzrok, da so v teh dneh mnogi poslanci nekako podvomili v to, da smo na tisti pravi poti, ki pomeni izpolnitev obljub v zvezi z urejanjem položaja strokovnega šolstva?

Ko je bil skupščini predložen zakon o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka zaposlenih za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka na naslov republiške izobraževalne skupnosti, so poslanci iz njega lahko razbrali, da se predvideva iz tega vira za financiranje strokovnega šolstva le 53,3 milijona N-din, poraba celotnega drugostopenjskega šolstva v Sloveniji leta 1967 pa je bila 106,05 milijonov novih dinarjev. Zastavljala so se vprašanja: Ali nismo obljubljali, da bomo 1 % od bruto osebnih dohodkov zbirali zakonito za drugostopenjsko šolstvo? Zakaj izdvajamo gimnazije? Kje in kako bomo torej dobili ostala sredstva za drugostopenjsko šolstvo? Takim vprašanjem so seveda botrovale nekatere nepreciizne ustne in pisane izjave, češ da bo skrb za strokovno šolstvo prevzela republika, oziroma izjave občinam, da bodo razbremenjeni skrbi za strokovno šolstvo, izjave, da je to pomemben napredek na področju urejanja razmer v strokovnem šolstvu (ne normalizacija!) itd.

V resnici seveda ne gre za to, da bi republika v celoti prevzela financiranje drugostopenjskega šolstva in da bi občine bile poslej povsem razbremenjene skrbi za to šolstvo. Tako tudi ne piše v zakonu o izobraževalnih skupnostih in o financiranju šolstva. Tam točno piše, da je skrb za tovrstno šolstvo skrb temeljnih izobraževalnih skupnosti, ki naj v te namene združujejo svoja sredstva in da je vloga republiške izobraževalne skupnosti v tem, da Z OBLIKAMI SOFINANCIRA-

POSTANI IN OSTANI ČLAN PREŠERNOVE DRUŽBE!

NJA na tem področju pomaga usklajevati različne materialne možnosti občin.

Odkod in koliko smo lani zbrali denarja za to šolstvo? Gospodarstvo je prispevalo iz svojih sredstev 62,00 milijonov N-din, od tega 17,00 milijonov za lastne šole, 45,00 milijonov N-din pa v obliki prostovoljnih prispevkov za ostalo drugostopenjsko šolstvo. Občinske skupščine so iz svojih proračunov prispevale nadaljnjih 45,00 milijonov N-din. Gospodarstvo bo tudi odslej financiralo sámo svoje lastne šole (republiška izobraževalna skupnost naj bi le stimulativno participirala pri tem!). Doslej prostovoljne prispevke gospodarstva za potrebe strokovnih šol pa smo uzakonili znotraj skupne prispevne stopnje 27,5 %, toda le v višini lanske skupne vsote, ki jo je gospodarstvo že dajalo, se pravi v višini 45 milijonov N-din, povečanih za 5 % in še za nekaj nadaljnjih sto milijonov, da bi delavcem v strokovnih šolah lahko zagotovili stoodstotne osebne dohodke — skupno torej 53,3 milijona N-din. Uzakonili smo torej le doslej neuzakonjen vir za strokovno šolstvo. Storjen je torej prvi korak k normalizaciji razmer na področju strokovnega šolstva, slediti mu morajo še drugi: Predvsem to, da bodo občine, ki bodo odslej same določale prispevno stopnjo za svojo proračunsko potrošnjo in prispevek za šolstvo, zagotovile tudi strokovnemu šolstvu vsaj toliko kot doslej, se pravi ne manj kot 45 milijonov N-din. Ostaja pa seveda tudi odprto vprašanje, kakšna bodo merila na sofinanciranje strokovnega šolstva s strani republiške izobraževalne skupnosti. Pri tem koraku brez sodelovanja temeljnih izobraževalnih skupnosti ne bo šlo, kajti tudi smotrnejšo mrežo tega šolstva brez njih, občinskih skupščin in delovnih organizacij v republiki verjetno ni moč načrtovati.

SONJA GAŠPERŠIČ

Večja doslednost pri razporejanju kadrov

● SINDIKAT TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA KIDRIČEVO SE MORA ZAVZETI ZA DOSLEDNEJŠO KADROVSKO POLITIKO IN NJENO URESNIČEVANJE ● LANI JE DAL TA KOLEKTIV ZA IZOBRAŽEVANJE 104.733 NOVIH DINARJEV ●

Na delovni konferenci tovarniškega odbora sindikata TGA Kidričevo je bilo nedavno tega precej govora tudi o izobraževanju v tej delovni skupnosti. Poudarjena je bila misel, da mora sindikat videti svojo vlogo v spremljanju kadrovske politike, saj poostreni pogoji gospodarjenja odločno terjajo spremembe v politiki kadrovanja. Uvajanje sodobne organizacije proizvodnje in moderne tehnologije pa je predvsem odvisno od strokovne sposobnosti zaposlenih. Od zaposlenih s pomanjkljivim znanjem na konkretnih delovnih mestih ni moč pričakovati, da bi ti bili kos nalogam, ki jih terja sodobni proces. Neustrezna izobrazba opozarja na to, da doslej v TGA glede zahtev po strokovnosti nismo bili dovolj dosledni. Z novo razporeditvijo kadrov in poostrenimi zahtevami po dopolnilnem izobraževanju bo potrebno kadrovsko politiko uresničevati mnogo odločneje.

Na delovni konferenci tovarniškega odbora sindikata so tudi dejali, da bo potrebno tudi več prizadevanja za preciznejše formuliranje kadrovske politike v podjetju. Sistem nagrajevanja po delu, na primer, bo treba odločneje izpopolnjevati tako, da bodo vodilni strokovni delavci za dosežene uspehe bolje stimulirani in da je treba ob tem poostriti osebno odgovornost za zaupane jim naloge. Dalje, opaža se, da je za strokovno izpopolnjevanje premalo zanimanja. Strokovno se izpopolnjujejo le tisti delavci oziroma uslužbenci, ki nimajo ustreznega delovnega mesta. Nezainteresirani za izobraževanje pa so tisti, ki so že na delovnih mestih, ki zahtevajo višjo strokovnost, pa čeprav le-te nimajo. Njihove praktične izkušnje so resda lahko dragocene, toda ni se moč sprijazniti z razlagami, da teoretično znanje ni potrebno.

V okviru kadrovsko socialne službe deluje v tovarni izobraževalni center. Le-ta sodeluje tudi z zunanjimi izobraževalnimi ustanovami, kot so Delavska univerza, Dopisna šola, Zavod za tuje jezike ter izobraževalni centri drugih sorodnih podjetij. V prejšnjih letih si je pridobilo v tem centru strokovno kvalifikacijo za kovinsko stroko in elektro stroko večje število članov delovne skupnosti. Izobraževalni center organizira tudi vedno več seminarjev s področja varnosti pri delu, ker se je pokazalo, da je delavcem znanje o tem vedno bolj potrebno. Deset tečajev in seminarjev tovarniškega izobraževalnega centra je lani obiskovalo 411 zaposlenih.

Tovarna ima tudi svoje štipendiste: v srednjih strokovnih šolah tri, na višjih in visokih šolah 10 štipendistov raznih strok. Lani je tovarna namenila za lastno izobraževanje delavcev in štipendije 104.733,73 novih dinarjev. Ob koncu razprave so opozorili še na en problem. V bodoče bi morali bolj misliti na poklicno izobraževanje mladine, kajti če smo pripravljeni vložiti ogromna sredstva za nabavo novih sodobnih strojev in proizvodnih naprav, potem dodajmo k tej vsoti še malenkost za dobro usposobljenega človeka. Danes marsikateri mlad fant iz bližnje okolice nima možnosti priti do poklica. In vendar bi vsako leto lahko poklicno izobraževali vsaj 30 mladincev, kar bi bilo v obojestransko korist, tako mladih kot podjetja.

Takšen je bilo torej dogovor na delovni konferenci tovarniškega odbora sindikata v Tovarni glinice in aluminija v Kidričevem. Zdaj pa ga bo seveda treba tudi dosledneje uresničevati.

FRANCE MEŠKO

Kadar pridete v Celje, obiščite hotel
Avtoturističnega podjetja »IZLETNIK« Celje

HOTEL CELEIA

Telefon 20-41, 20-42

Obiščite nas, če potujete skozi Celje, če ste na službenem potovanju, če ste na dopustu.

Sodobna oprema vseh sob. — Prvovrstna kuhinja. — Domače in tuje specialitete. — Sončna terasa. — Poleti možnosti kopanja, pozimi zimski športi.

Sprejemamo aranžmaje po naročilu. Skupinam nudimo popust. Cene zmerne — postregli vam bomo vljudno in v vaše zadovoljstvo.

INVESTICIJE V ŠOLSTVO ● INVESTICIJE

ZDRUŽENI NAPORI

Tudi v Brežicah samoprispevek občanov

Večina osnovnih šol v brežiški občini ima pouk v izredno težavnih in neurejenih razmerah. Povsod je pouk v dveh izmenah, v osnovni šoli »Bratov Ribar« v Brežicah pa celo v treh. Učilnice so zasedene od sedmih zjutraj do osmih zvečer. Prostori za pouk ne ustrezajo. Oprema je ponekod neuporabna, ker je že dotrajana in jo je treba zamenjati. Šola nima ustreznih prostorov za pouk fizike, kemije in biologije. Prav tako ni prostorov za tehnični pouk ter likovno in telesno vzgojo.

V četrtek, 1. februarja je bila v Brežicah skupna seja občinske skupščine, občinskega sindikalnega sveta in občinske konference SZDL. Na teji seji so obravnavali program investicij v šolstvo za obdobje naslednjih petih let.

Da bi se hitreje približali ciljem reformirane šole, so v Brežicah pripravili program investicij v osnovno šolstvo za naslednjih pet let, se pravi do leta 1972. Program predvideva gradnjo nove osnovne šole v Brežicah za 600 učencev, dograditev več učilnic pri osnovnih jetjem kreditov. Toda najpomembnejši vir naj bi bil krajevni samoprispevek občanov, ki naj bi ga zbirali po posameznih šolskih okoliših pet let, in sicer tako, da bi vsi zaposleni v občini plačevali 1 % od neto osebnih dohodkov; kmetijski proizvajalci 2 % od katastrskega dohodka; zasebni obrtniki 2 % od osnove za odmero prispevka od samostojnega opravljanja obrti ali druge gospodarske dejavnosti; obrtniki — pavšalisti 10 % od pavšalnega letnega prispevka in končno še upokojenci z več kot 500 novih dinarjev pokojnine pol odstotka. Tako bi v petih letih zbrali s samoprispevkom občanov nekaj več kot 4 milijone

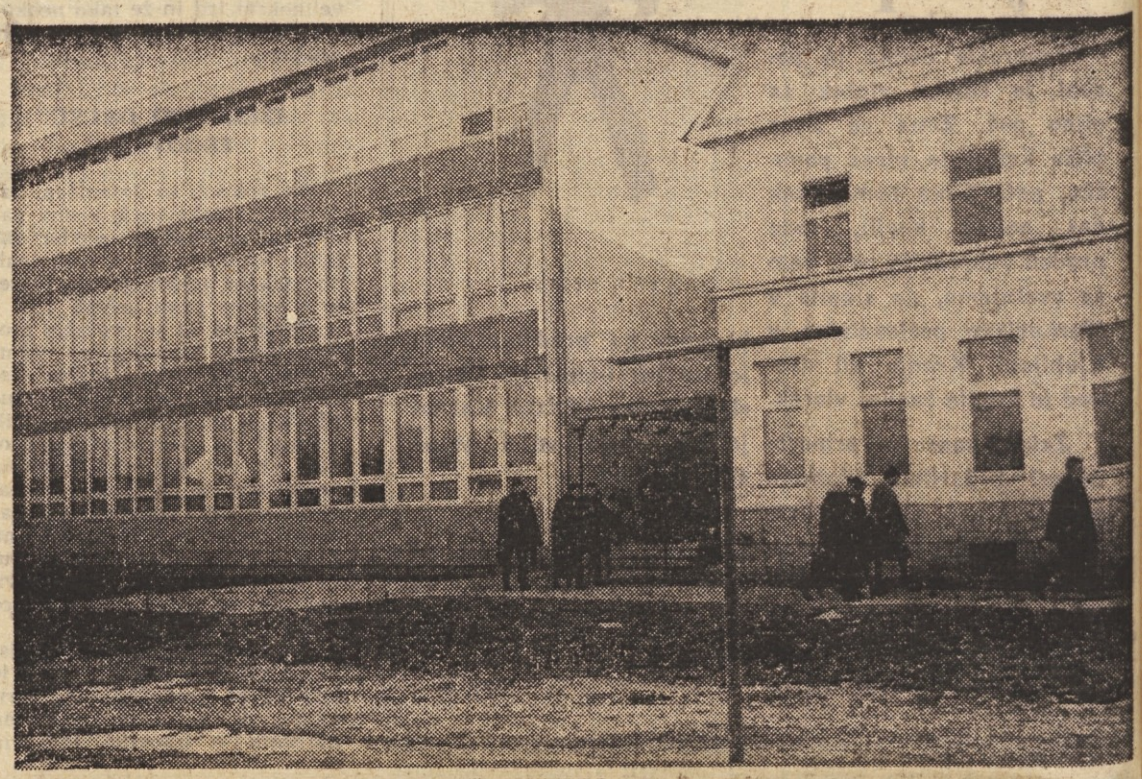

Tudi moderno novo gimnazijsko poslopje v Brežicah je ena izmed tistih šolskih zgradb, ki je brez telovadnice. V okviru petletnega programa investicij v šolstvo v brežiški občini pa nameravajo zgraditi poleg ostalega tudi to telovadnico

Po zadnji reorganizaciji mreže osnovnega šolstva imajo v brežiški občini osem popolnih in sedem podružničnih osnovnih šol. Večina šolskih zgradb je grajenih po klasičnem tipu z nefunkcionalno razporeditvijo prostorov, ki pa jih je tudi sicer premalo. Ti prostori marsikje ne ustrezajo najosnovnejšim higienskim, zdravstvenim in pedagoškim normativom.

šolah v Artičah, Dobovi, Cerkljah ob Krki in na Bizeljskem, predvideva pa tudi novo gradnjo telovadnice pri brežiški gimnaziji. V vseh šolah v občini se predvideva še izpopolnitev opreme, napeljava centralne kurjave itd.

Za uresničitev tega programa potrebujejo okoli 8 milijonov N-din, ki jih kanijo zbrati s samoprispevkom občanov, proračunskimi sredstvi in na-

novih dinarjev, to je dobro polovico potrebnih sredstev za uresničitev programa.

Vsi udeleženci splošnega zbora so na seji soglasno glasovali za uvedbo krajevnega samoprispevka za izgradnjo in obnovo šolskih stavb na območju celotne občine in za razpis referenduma, ki ga bodo v vsej brežiški občini v ta namen izvedli v nedeljo 25. februarja.

RIHARD ŠOPER

V Trbovljah se odločajo za investicije v osnovno šolstvo

V naslednjih petih letih bi bilo treba zbrati v Trbovljah za predvidene investicije v osnovno šolstvo približno 8,600.000 novih dinarjev. S tem denarjem bi lahko občutno izboljšali pogoje za delo v osnovnih šolah. V Trbovljah bi zgradili novo šolsko poslopje s 24 učilnicami, telovadnico in potrebnimi kabineti. Delno bi preuredili šoli Ivana Cankarja in Alojza Hohkrauta in ob njih zgradili tudi telovadnici. S tem bi zagotovili kolikor toliko enake pogoje za šolanje trboveljskih otrok. Vsi učenci od petega do osmega razreda bi imeli pouk v eni izmeni, na voljo bi bili prostori za izvenšolsko dejavnost in za varstvo otrok, ki je ob uvajanju novega delovnega časa zelo potrebno.

Kako naj bi zbrali ves ta potrebni denar za investicije v osnovno šolstvo?

Po obširnih razpravah, ki so jih organizirale krajevne organizacije SZDL, sekcije in izvršni odbor Občinske konference SZDL ter po razgovorih s predstavniki samoupravnih organov in vodstev delovnih organizacij, je bilo na zadnji seji občinske skupščine SZDL sprejeto tako stališče: za investicije v osnovno šolstvo v naslednjih petih letih naj bi prispevali prav vsi, od občanov do delovnih organizacij. Obremenitve bi bile, kot je za zdaj predlagano, naslednje: gospodarske delovne organizacije naj bi prispevale 0,8 % od doseženega narodnega dohodka, delovne organizacije iz negospodarskega področja 0,8 % od ustvarjenega neto dohodka, vsi zaposleni občani 0,5 % od neto osebnih dohodkov, osebni in družinski upokojenci ter invalidi 0,3 % od pokojnin oziroma invalidnin, kmetovalci 1 % od katastrskega dohodka, obrtniki 2 % od davčne odmere in osebe, ki imajo dopolnilno obrt 10 % od letnega zneska obdavčitve.

Občani bodo seveda morali dati na referendumu soglasje za uvedbo samoprispevka, delovne organizacije in občinska skupščina pa bodo morali na podlagi samoupravnega dogovora sprejeti sklepe o združevanju sredstev.

Investicije v osnovno šolstvo bodo sestavni del programa investicij na negospodarskem področju v naslednjem razdobju. Bile pa naj bi prioritetna družbena naloga vseh zainteresiranih v Trbovljah v naslednjih petih letih.

MARJAN LIPOVŠEK

INDUSTRIJA VOLNENIH IZDELKOV
»VOLNA« LAŠKO

izdeluje in nudi cenjenim potrošnikom svoje kvalitetne proizvode:

kamgarn, polkamgarn ter mikane tkanine za plašče in obleke.

Posebno znan je proizvod raztegljiva tkanina Hel-Anka, v vseh modnih in pastelnih barvah.

- Hel-Anka za kostime, obleke in smučarske hlače
- Hel-Anka za šport in razvedrilo, za lov in smuko
- Hel-Anka za igro, šolo in sprehod
- Hel-Anka za vse letne čase
- Hel-Anka za vsakogar in vsako priložnost

Potrošniki, zahtevajte v trgovini le izdelke Industrije volnenih izdelkov »VOLNA« Laško, prijetno se boste počutili in zadovoljni boste.

PROSTI STREL

»Sprehajanje«

»Z dosedanjimi uspehi in prizadevanji naših tekmovalcev na olimpijskih igrah v Grenoblu sem povsem zadovoljen,« je izjavil predsednik jugoslovanskega olimpijskega komiteja ZORAN POLIČ. »Zato se toliko bolj čudim načinu pisanja v delu jugoslovanskega tiska, ki zavzema do vloge naše ekipe nekoliko podcenjevalno stališče. Beograjska Borba je na primer o tekmi naše hokejske reprezentance s Finsko pisala, da je bila to igra mačke z miško...«

V Večernjih novostih iz Beograda smo brali:

»Naši smučarji se dobesedno sprehajajo po progah...«

In prav tako v beograjskem Tempu beremo:

»Kariera Majde Ankele je ovenela, ne da bi se sploh razcvetela...«

Pa se je!

Naša Majda nas je vresenetila. Prekosila je samo sebe. Bila je 12. v slalomu, v izredno močni olimpijski konkurenci. Za seboj je pustila celo vrsto znanih francoskih, skandinavskih, avstrijskih in drugih smučark, kjer denar, kot beremo v športnih poročilih z olimpijskih iger, ni problem.

Kar srca so nam zaigrala, ko je francoski napovedovalec povedal, da se je Majda Ankele uvrstila na 12. mesto.

Vsak povprečno poučeni Slovenec že ve, da je bila Majda 12.

Ludvik Zajc je bil 14 na mali skakalnici.

In hokejisti bodo prvi v svoji skupini, če premagajo le še enega nasprotnika, to je sosedo Romunijo, ali Norveško.

Torej se je »sprehajanje« naše olimpijske vrste na zimskih igrah v Grenoblu že zdaj dosti bolj bogato poplačalo, kot je bil doslej poplačan marsikateri sprehod druge jugoslovanske športne odprave v tujino.

Dvoboj

Besedni dvoboj med našimi profesionalnimi nogometnimi klubi in Jugoslovansko loterijo je dosegel svoj vrh. Kot vsi vemo, je glavni kamen spotike priljubljena športna stava, ki prinaša našim športnikom vsako leto težke milijone.

Nogometni klubi se borijo za to, da bi prejemali redne odstotke od športne stave, ker uporablja Jugoslovanska loterija na svojih stavnih listkih imena njihovih moštev. Jugoslovanska loterija pa seveda noče o tem ničesar slišati!

Ko so pri loteriji pričeli s pripravami za spomladansko prvenstvo — želeli so namreč pravočasno natisniti potrebne milijone stavnih listkov — so zaprosili pri naših nogometnih forumih za potrebni koledar tekmovanj.

Kot vemo — zaman!

Tajnik skupnosti naših profesionalnih nogometnih moštev, Djuro Polak, je celo obljubil, da bodo ostali pari nogometnega prvenstva za Jugoslovansko loterijo vse do zadnjega skrivnost. Dodal je še, naj se loterija pač znajde, kakor ve in zna.

In loterija se je znašla. Namesto imen naših nogometnih moštev so danes na listkih imena italijanskih klubov...

Inkaso je s tem seveda manjši, kot če bi se pri loteriji poslževali imen domačih klubov. Toda, verjetno še vedno dovolj visok. Verjetno višji, kot pa če bi morala Jugoslovanska loterija odvajati težke milijone našim nogometašem, ki že tako ne vedo kam z milijoni.

Mojstri okroglega usnja namreč ničesar nočejo vedeti o tem, da gre dohodek od loterije v veliki meri za gradnjo športnih objektov.

OB TRADICIONALNI SMUČARSKI PRIREDITVI V ČRMOŠNJICAH

Na svidenje čez leto dni!

● Snežne razmere slabe — razpoloženje odlično ● Velik interes za zimske športne igre ● Sposobni organizatorji

Minulo nedeljo je bilo na znanih smučiščih v Črmošnjicah že zgodaj zjutraj na moč živahno, čeprav snežne razmere niso bile najboljše. Na prelepih terenih so se že navsezgodaj zbrali najboljši dolenjski smučarji, da bi se po letu dni ponovno pomerili na smučeh.

V dolini so pod vodstvom znanega športnega delavca Glonarja tekmovali najboljši predstavniki dolenjskih osnovnih šol, tam, proti vrhu Gač, kjer je bila snežna odeja za spoznanje debelejša, pa so se pomerili predstavniki delovnih kolektivov in dijaki srednjih šol.

Več kot sto tekmovalcev in pa lepo število tistih, ki so bodrili nastopajoče, je dalo minulo nedeljo Črmošnjicam zares prazničen videz. Medtem ko se je po dolini vila megla, so se Gače, glavno prizorišče velike smučarske prireditve, kopale v toplem soncu, kar je dalo celotnemu tekmovanju še posebno svečano vzdušje.

REKORDNA UDELEŽBA

Organizatorja tradicionalnega zimskega srečanja dolenjskih delovnih kolektivov sta bila Smučarsko društvo Rog in občinski sindikalni sveti Dolenjske.

Udeležba je presegla vsa pričakovanja. Za smučarske tekme v Črmošnjicah je namreč prijavilo 20 sindikalnih podružnic kar 32 ekip z 80 tekmovalci. Seveda so se tekmovanja udeležile tudi ženske, čeprav ne v tolikšnem številu, kot pa so to želeli organizatorji.

»Bolj kot število nastopajočih nas je to pot skrbelo slabo vreme in pa dež...,« mi je v nedeljo na cilju pripovedoval Adolf Šuštar, tajnik ObSS Novo mesto. »Še v soboto je namreč deževalo, tako da prav do samega tekmovanja nismo vedeli, če bodo skromne snežne razmere sploh dopuščale našo prireditev. Kot vidite, se je končno obrnilo vreme nam v prid. Snega je sicer manj, kot pa smo si ga želeli, nastopajoči pa so kljub vsemu zadovoljni...«

Po vedrih obrazih tekmovalcev, ki so se po uspešno — seveda včasih tudi manj uspešno — opravljeni nalogi krepčali z vročim čajem, sem sodil, da je tekmovanje doseglo svoj namen. Spet so se srečali smučarski veterani Dolenjske, spet je mladina preizkusila svoje moči in si pridobila dragocene izkušnje za nova tekmovanja.

»Škoda, da imamo Dolenjci samo ene Črmošnjice in da so sindikalne smučarske tekme samo enkrat na leto...« mi je potožil znanec iz Krškega, ki se je ta dan tudi potegoval za čim boljšo končno uvrstitev v veleslalomu. »Poglejte, koliko ljudi se je danes zbralo tu v Črmošnjicah, čeprav nekateri pravijo, da na Dolenjskem ni pravega smučanja. In še koliko nas je, ki redno smučamo! Pa še več nas bo, ko bomo dodali vlečnicam v Črmošnjicah še kako novo smučarsko vzpenjačo!«

POHVALA ORGANIZATORJEM

Ure in ure so se na startu nekje blizu vrha Gač vrstili tekmovalci, ure in ure so požrtvovalni merilci časa pritiskali na svoje stoparice in si prizadevali, da bi bili pri svojem delu kar najbolj pravični. Nastopajoči so se namreč borili za vsako desetinko sekunde, saj jim ni bilo vseeno, kdo bo tisti, ki bo odnesel na svoj dom lep prehodni pokal.

Dobro se spominjam, da minulo leto vsi nastopajoči niso bili najbolj zadovoljni s tekmovalno stezo. Trdili so — posebno tisti najboljši — da je preveč zaprta.

Pa letos?

»Glede na skromne snežne razmere sodim, da so organizatorji spretno postavili vratca in omogočili, da sleherni pokaže, kaj zna. Tako slabši smučarji, kot oni, ki imajo za seboj že številna tekmovanja...,« je dejal Janez Mohorčič, tekmovalec iz Žužemberka.

Adolf Šuštar, tajnik ObSS Novo mesto, ki je sodeloval pri trasiranju tekmovalne steze, pa je dejal, da so imeli organizatorji vse prej kot lahko delo, saj je tudi zgoraj na vrhu Gač pošteno primanjkovalo snega. Zato je bila tekmovalna proga tudi razmeroma kratka, saj je bila dolga komaj 350 m.

PODELITEV PRIZNANJ V ČRMOŠNJICAH

Po končanem tekmovanju so priredili organizatorji za vse nastopajoče skromno slovesnost. V Črmošnjicah so vsem tekmovalcem izrekli priznanje, tistim, ki so se najbolje odrezali, pa so podelili še posebna priznanja. Čez leto dni, so še dejali, pa spet nasvidenje v Črmošnjicah!

Rezultati: medobčinsko sindikalno prvenstvo: I. Novo mesto — 152,7 (v postavi: P. Simčič — 50,6, M. Šonc — 51,0 in D. Rebernik — 51,1), II. Črnomelj — 202,6 (v postavi: G. Rozman — 52,1, F. Knez — 64,5 in M. Lipar — 86,0), III. Trebnje in IV. Krško.

Občinsko prvenstvo Novega mesta: I. Krka — 109,6 (v postavi: M. Šonc — 51,0 in D. Blažekovič — 58,6), II. Novoles Straža — 135,9 (D. Rebernik — 51,1 in J. Golob — 84,9) in III. Osnovna šola Žužemberk.

A. U.

ZA ŠIVILJO IN KROJ POSKRBITE SAMI,

toda najmodernejši vzorec tkanine v najboljši kakovosti, da boste oblečeni po najvišji italijanski in francoski modi, si zagotovite z nakupom izdelkov TOVARNE

teksuna

Naši vzorci tiskanih tkanin so v različnih pikejih in gladkih satinetih:

- **tkanine enobarvne v pikejih in drugih različnih vezavah**
- **tkanine iz polinozičnih in poliester vlaken**
- **na vzorcih francosko-italijanskega žanra**
- **tiskane z najobstojnejšimi barvili**
- **z visokimi apreturami proti mečkanju in skrčenju**
- **TEXON — umetno usnje za kostime, plašče, prevleke za avtomobile in kožno galanterijo.**

Nova številka »Gimnastike«

Te dni je izšla prva letošnja številka »Gimnastike« v povečani nakladi. Tudi ta številka objavlja vrsto zanimivih sestavkov, komentarjev, člankov in vesti. Opozorili bi radi na uvodnik Zorana Poliča, predsednika organizacijskega komiteja svetovnega prvenstva v gimnastiki, ki bo leta 1970 v Ljubljani, nadalje na prispevke Miroslava Cerarja, ki v svoji novi rubriki predstavlja znanega sovjetskega tekmovalca Borisa Šahlina, prof. Draga Ulage, ki piše o lepoti gibanja, Marjana Jemca predolimpijska razmišljanja itd. V novi številki »Gimnastike« boste našli še mnogo drugega zanimivega branja, kot tudi reportažo o enem najmočnejših partizanskih društev pri nas, to je o Partizanu »Tabor« iz Ljubljane »Gimnastiko« lahko naročite pri Gimnastični zvezi Slovenije, Dvorana Tivoli. Posamezna številka velja le 1,5 N-dinarja. Ž.

Vezenine

Tovarna čipk, vezenin in rokavic BLED

IZDELUJEMO:

- kleklane čipke
- vezane čipke v trakovih za posteljnino
- žensko in otroško perilo
- metrsko blago v aloverjih in zračnih čipkah za obleke in bluze ter
- različne vrste rokavic in žensko konfekcijo iz lastnega blaga

VSE NAŠE IZDELKE LAHKO DOBITE V VSEH TEKSTILNIH PRODAJALNAH

● MARIBOR:

Gozdarji na smučeh

Kljub temu, da mariborskim gozdarjem ne primanjkuje dobrega zraka, ker so njihove »tovarne« pač pod milim nebom, se vendar zelo radi udejstvujejo tudi na športnem področju.

Tako so mariborski gozdarji letos že tretjič zapored priredili na Pohorju tekmovanje v sankanju, slalomu in smučarskih tekih, ki je bilo pod pokroviteljstvom obrata v Lovrencu na Pohorju.

Najboljši tekmovalci, ki se bodo jutri pomerili na republiškem smučarskem prvenstvu lesnih delavcev, so prejeli diplome in praktična darila.

KRATKO IN JEDRNATO

Skupina skandinavskih zdravnikov je zbrala podatke, ki pravijo, da je v boksarskih srečanjih izgubilo življenje v različnih ringih sveta doslej že 300 mladih ljudi. Primer sodobnega »športnega gladiatorstva« v boksu ni osamljen. Celo nasprotno. Vsak dan se namreč vse bolj in bolj srečujemo z organizacijo različnih tekmovanj, ki so se že davno oddaljila od vsega, kar je v zvezi s športom in načelom »zdrav duh v zdravem telesu«.

Napovedujte z nami!

JUGOSLOVENSKA LUTRIJA

7. KOLO — 18. 2. 1968. — SPORTSKA PROGNOZA

OVAJ LISTIĆ JE BESPLATAN

12 TAKMIČARSKIH PAROVA			7. K 2 D.	
	TAKMIČAR 1	TAKMIČAR 2	I	II
1	SPARTAK Sofija	OLIMPIJA Ljub.	1	1
2	BRESCIA	MANTOVA	1	1
3	CAGLIARI	FIORENTINA	0	2
4	MILAN	INTER	0	1
5	ROMA	SAMPDORIA	1	1
6	TORINO	JUVENTUS	1	0
7	VARESE	ATALANTA	1	2
8	BOLOGNA	LANEROSSI V.	1	0
9	NAPOLI	SPAL	1	1
10	BARI	CATANIA	0	1
11	NOVARA	LAZIO	0	0
12	PADOVA	PALERMO	2	0

To pot sta za naš časopis izpolnila stolpca športne napovedi Sonja Gašperšič, urednica kulturne rubrike, in Matjaž Vizjak, redni sodelavec DE.

Kdor zdravje ljubi, ne pije veliko. Če pa pije, pije Hermeliko!

Kozerija

Pametne glave

PIŠE JANEZ VOLJČ

Odslej vam, tovariši, lahko pomagamo samo še z nasveti.«

Strokovni kolegij »Pomproma« je osuplo strmel v predsednika občinske skupščine.

Direktor, ki ni mogel verjeti, kar je slišal, je dejal:

»Toda, tovariš predsednik, gre za borih petnajst milijonov.«

»Pred letom dni je šlo za sedem milijonov. Dobili ste jih, pa mi je še danes žal, kajti čez pol leta je šlo za enajst milijonov. In spet ste jih dobili, ker ste obljubili: samo še tokrat in nikoli več! Zdaj bi radi petnajst milijonov, čez nekaj mesecev boste...«

»Saj nismo krivi,« je rekel komercialni, »da se nam v skladiščih kopiči nekurantno blago. Zakaj pa smo pred leti prodali vse naše izdelke! Sistem je kiv, ker dopušča prevelik uvoz, tako da zdaj domači izdelki kar naenkrat niso več dobri.«

Direktor je moledoval:

»Samo še teh petnajst milijonov nam dajte in prodali bomo vse nekurantno blago pod našo lastno ceno in ko se ga bomo znebili, bomo lahko normalno zadihali. Zaradi teh zalog imamo vsa obratna sredstva zamrznjena, ne dobimo kreditov in v kratkem si ne bomo mogli izplačati niti 80-odstotnih osebnih dohodkov.«

Predsednik pa ni popustil:

»Nimamo več niti dinarja za takšne izdatke. Sami se boste morali znajti.«

»Se bomo pa obrnili na republiko.«

»Zakaj pa ne, samo, kolikor vem, tudi tam nimajo nobenega sklada za podpiranje slabega gospodarjenja. Raje ugotovite, kaj v vaši gospodarski organizaciji ni prav, in če boste ugotovili, da slabo gospodarite, ker dobro ne znate, pokličite na pomoč boljše strokovnjake.«

Predsednik je odšel, kolegij pa je še naprej zasedal.

»Skopuh,« je rekel komercialni, »govori tako, kot bi dajal iz svojega.«

»In kot bi mu bilo vseeno, če propademo,« je pripomnil šef proizvodnje.

»Iz obrtne delavnice smo zgradili tole tovarno,« je dejal šef prodaje, »zdaj pa smo — nesposobni!«

Direktor je molčal. Vedel je, da bo nekoč moral ugrizniti v kislo jabolko in s strahom pričakoval tisti trenutek, ko bo moral priznati, da strokovna ekipa »Pomproma« ni več kos potrebam sodobnega gospodarjenja.

»No, reci kaj,« so silili vanj člani kolegija, »nekje mora biti izhod.«

In direktor je rekel:

»Stisnili bomo naše pasove in vzeli v službo strokovnjake.«

Bilo je, kot bi dregnil v osir.

»Če ne veš za drugo rešitev, potem raje molči,« je v imenu vseh dejal komercialni.

»Mi smo torej, zate, preslabi strokovnjaki.«

»Ne samo vi, vsi mi, kar nas je; saj vendar sami vidite, da nikamor ne pridemo. Morali bomo vzeti v službo nekaj takšnih strokovnjakov, ki bodo organizirali našo proizvodnjo in poslovanje na sodoben način.«

Ta izjava jih je razjezila.

»Kar je preveč, je pa preveč,« je vpil mojster Jaka. »Če ti sodiš, da nisi dober, pojdi. Zase bom sam govoril. Deset let sem šef proizvodnje in nihče mi ne bo očital, da sem slab strokovnjak. Sem pa za to, da govorimo o šefu prodaje; on je kriv, da so polna skladišča.«

»Kaj praviš,« je poskočil mojster Miha, šef prodaje, »torej sem jaz kriv! Do te preklete reforme sem bil dober, odlikovali ste me, mi dali zlato uro; zdaj pa naj rečem: izvolite tovariši šolani strokovnjaki, tu je moje delovno mesto, jaz pa bom spet šel za stroj, na moje staro delovno mesto, ki sem ga zapustil pred petnajstimi leti. Iz te moke, moj dragi direktor, ne bo kruha. Sem pa za to, da dobimo novega šefa proizvodnje, kajti izdelke, kakršne zdaj delamo, tudi najboljši strokovnjak ne bi mogel prodati.«

Mojster Janez, šef komerciale, pa je kolegiju pokazal mezinec in predgovornika ihtavo dopolnil:

»Dokler bo tale migal, me ne bo komandiral noben smrkavec, pa naj ima še toliko šol. Sicer pa, če je kdo od nas kriv, da slabo gospodarimo, potem si to ti — tovariš direktor.«

In so si rekli toliko žal besedi, da je bila seja podobna hudi uri.

Končno je direktor dejal:

»Torej bom moral o vsej zadevi spregovoriti na seji delavskega sveta. Dobro veste, da nisem kriv, ker je do tega prišlo. Hudiča vendar, saj si nisem jaz zmislil reforme.«

In se je prvič zgodilo, da s sestanka niso skupno odšli v bližnjo gostilno.

Tistega dne, ko bi morala biti seja delavskega sveta, na kateri bi pretehtali možnosti za sprejem novih strokovnjakov, je planil v direktorjevo pisarno šef komerciale s časopisom v rokah in ves zasopel pripovedoval:

»Vedel sem! Še je pravica na svetu! Še je pri nas, hvalabogu, nekaj pametnih glav, če ne drugje, pa v federaciji. Dobili bomo kredite za prodajo nekurantnega blaga in spet bomo na konju.«

Direktor je sklical kolegij in mu sporočil veselo novico in tovariši so možato priznali, da so na prejšnji seji ravnali kot otroci; podali so si roke in obljubili, da se nikoli več ne bodo prepirali. Sejo delavskega sveta pa so odpovedali; strokovnjaki jih niso več zanimali.

In še pozno v noč je iz bližnje gostilne odmevala pesem:

»Če bi bil jaz cesar, kralj,
bila bi postava,
kar bi kdo za vino dal,
vrne mu država.«

Minilo je nekaj mesecev. Skladišča »Pomproma« so spet polna nekurantnega blaga Strokovni kolegij tega našega renomiranega podjetja pa čaka, kdaj se bo našla kakšna vodilna pametna glava, ki jim bo vnovič pomagala iz zagate.

P. s.

Ali pa jih še globlje pahnila vanjo!

V LESONITU V ILIRSKI BISTRICI SO MORALI USTAVITI PROIZVODNJO ZARADI NEUREJENEGA UVOZA

Neprecenljiva škoda

Informacija: V delovni organizaciji Lesonit Ilirska Bistrica, v obratu »Kaširnica« so ustavili najprej proizvodnjo laminatov, dobre tri tedne zatem, v začetku februarja pa tudi ostali del proizvodnje v obratu »Kaširnica«. Za delovno organizacijo so datumi o ustavitvi proizvodnje bolj pomembni, kajti v Lesonitu ocenjujejo škodo, ki je nastala zaradi zastoja v proizvodnji do 5. februarja že nad blizu poldrugi milijon N-din, za vsak naslednji dan pa bo škode za 43.209 N-din. V te številke so vštete samo proizvodne izgube, nikakor pa ni mogoče oceniti škode, ki bo nastala zaradi izgube tržišča, ugleda itd. Zaradi zastojev v proizvodnji je moralo na redni letni dopust 70 delavcev.

Zastoji v proizvodnji plastičnih laminatov in oplemenitenega lesonita so nastali zaradi neurejenega uvoza surovin v začetku leta. V Lesonitu so pri proizvodnji nekaterih svojih izdelkov izključno navezani na uvoz posebnih vrst papirjev, ki jih v ustrezni kvaliteti in desenih lahko kupijo le na konvertibilnih področjih. Vse te papirje uvažajo po režimu LBO uvoza (pogojno liberaliziranem uvozu). Po tem režimu lahko delovne organizacije uvažajo s konvertibilnega področja šele potem, ko so izrabile vse možnosti uvoza določenih proizvodov s klirinškega področja. Čeprav Lesonit ne more uvažati potrebnih surovin s klirinškega področja, ker na tem področju ne proizvajajo ustreznih surovin, mora navzlic temu počakati, da se bodo gospodarske organizacije, ki so potrošniki teh proizvodov, sporazumele o prevzemu obveznosti za odkup sredstev in uvoz s klirinškega področja. Ta dogovor pa se lahko zavleče v marec.

Pred presenečenji v gospodarskem instrumentariju se v Lesonitu niso »zavarovali« in se zasuli z zalogami, kajti ves čas reforme si prizadevajo, da bi s tekočo dobavo surovin čimbolj zmanjšali zaloge. Zato so predstavniki Lesonita že 10. januarja sprožili akcijo pri Zvezni gospodarski zbornici za dodelitev deviz po LBO režimu za letošnje leto, hkrati pa so zaprosili za dodelitev avansa uvoza prepotrebnih surovin za prvo četrtletje.

OD VRAT DO VRAT

Zvezna gospodarska zbornica se je sestala čez štirinajst dni in zapisnik z dokumentacijo posredovala Zveznemu sekretariatu za zunanjo trgovino. Že naslednji dan bi po zagotovilu predstavnika sekretariata rešili zadevo. Toda predstavnik sekretariata je namesto obljubljene rešitve poslal odgovor, da je pri pregledu dokumentacije ugotovil, da njihovo razmerje med uvozom in izvozom na konvertibilna področja **ne ustreza**. Napotil jih je v drug oddelek sekretariata, kjer naj bi preverili, če uvoženih proizvodov res ni mogoče dobiti v vzhodnoevropskih državah. Tamkaj pa so dejali, naj prinesejo potrdilo od konzularnih predstavnikov vzhodnih držav, da ustreznih surovin res ni mogoče dobiti v vzhodnih državah. Dobili so zagotovilo, da bo Zvezni sekretariat za zunanjo trgovino zagotovil avans.

V Lesonitu menijo, da so odgovorni delavci Zveznega sekretariata za zunanjo trgovino ravnali nezakonito. Po veljavnih predpisih uvoz LBO proizvodov sploh ni odvisen od izvoza gospodarskih organizacij. V nobenem primeru pa nikjer ne piše, da bi si morala podjetja priskrbeti potrdila konzularnih predstavnikov tujih držav o tem, ali se v teh državah določeno blago dobi ali ne.

V Lesonitu so ogorčeni. Po njihovem mnenju je glavni krivec za nastali položaj Zvezni izvršni svet, kajti po zakonu o deviznem poslovaniu bi morale biti spremembe o režimu uvoza objavljene najpozneje do dne 30. septembra 1967. leta, da bi začele veljati 1. jan 1968. leta. Zgodilo pa se je, da so bili predpisi o spremembah v blagovnem režimu in razvrščanju blaga objavljeni v Uradnem listu SFRJ 30. dec. 1967, v slovenskem pa šele 8. jan. 1968. Odgovornost za posledice kršenja odredb zakona o deviznem poslovanje zadeva tako neposredno Zvezni izvršni svet, ker je po zakonu edini pooblaščen za izdajanje ustreznih predpisov in objavljanje v zakonitem roku.

DOSLEDNO SPOŠTUJMO ZAKONE

Z vso opisano problematiko so se seznanili predstavniki Republiškega odbora delavcev industrije in rudarstva, ki so pred dnevi na prošnjo sindikalne podružnice Lesonita in občinskega sindikalnega sveta Ilirska Bistrica obiskali delovno organizacijo Lesonit. Republiški odbor pozna prizadevanja naše ekonomske politike v sedanjem deviznem položaju za zmanjšanje uvoza s konvertibilnih področij, vendar meni, da bi morali zvezni organi uzakoniti ustrezne predpise, ki bi po eni strani zavrli nepotreben odliv konvertibilnih deviz, po drugi strani pa bolj stimulirali gospodarske organizacije za izvoz na konvertibilno področje. Te predpise pa je potrebno tako uzakoniti, da se bodo gospodarske organizacije lahko pravočasno prilagodile novemu gospodarskemu instrumentariju V nasprotnem primeru lahko pripelje do gospodarske in politične škode, kot jo je utrpel Lesonit.

I. V.

Delovne organizacije so doslej iz skladov skupne porabe dajale sredstva — nekatere kar precej — za tople malice delavcev. Mnogim so ti topli obroki nadomeščali celo kosila. Kakšna pa bo ta plat družbene prehrane poslej, če bodo sredstva iz skladov skupne porabe še posebej obremenjena s prispevki? V prihodnji številki DE bomo skušali zbrati mnenja o tem po nekaterih delovnih organizacijah

GRADBENO PODJETJE

»Obnova«

LJUBLJANA, TITOVA CESTA 39

IZVRŠUJE IN PROJEKTIRA VSE VRSTE VISOKIH IN INDUSTRIJSKIH GRADENJ TER SE PRIPOROČA

AVTOELEKTRO TOLMIN je dobil letos jugoslovanskega oskarja za plastično embalažo svojih vžigalnih svečk
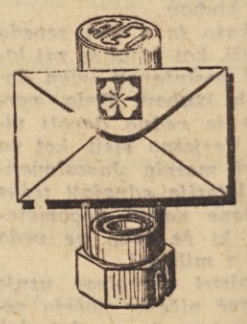
Vsak kupec vžigalne svečke je lahko nagrajen dvakrat. Prvič s kvaliteto svečke, ki je trenutno med najboljšimi na svetu, in drugič, če vrne plastično embalažo podjetju AET. Za štiri poslane plastične embalaže ste lahko izžrebani za dobitek — avtomobilski radijski sprejemnik, za eno vrnjeno plastično embalažo pa lahko prejmete denarno nagrado v višini 100 N-dinarjev.